

วารสาร

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

BULLETIN DE L' ASSOCIATION THAÏLANDAISE DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

ฉบับที่ 91 - 92 ปีที่ 23 เล่มที่ 3 - 4 กรกฎาคม - ธันวาคม 2543

Vol. 91 - 92 23e Année NO. 3 - 4 Juillet - Décembre 2000

ISSN 0857 - 0604

วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

BULLETIN DE L'A.T.P.F.

ฉบับที่ 91-92 ปีที่ 23 เล่มที่ 3-4 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2543 ISSN 0857-0604

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
นางชิตา บุญธรรม
คุณหญิงวงจันทร์ พินัยนิติศาสตร์

กองบรรณาธิการ

นางสิทธา	พินิจกุลดล	บรรณาธิการ
นางสาวอัจฉรา	โชติบุตร	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวเดือนใจ	จุลคุณ	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวสุธาชาติ	ทนนกัถิ	กรรมกร
นางสาวอุรัจฉดา	เชวน์ชลลาร	กรรมกร
นางสาวสุธาสิณี	ผลวัฒน์	กรรมกร
นางมลฤดี	ปาลสุข	กรรมกร
นางมยุรี	บารมี	เลขานุการ
นางสาวนันทา	ไกรวิทย์	เลขานุการผู้ช่วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก
3. เพื่อส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฝรั่งเศส วิชาฝรั่งเศสศึกษา และระเบียบวิธีสอน

สำนักงานวารสาร เลขที่ 30/9 พหลโยธิน 2 กรุงเทพฯ
10400 โทร. 0 2279 0733 ติดต่อบรรณาธิการโดยตรง
ที่อยู่ 511/108 จรัญสนิทวงศ์ 77 บางพลัด กรุงเทพฯ 10700
โทร. และโทรสาร 0 2424 1552

กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ ราคาฉบับละ 25 บาท
ค่าบำรุงสมาชิกวารสารปีละ 200 บาท พร้อมค่าส่ง สนใจบอกรับได้
ที่ นางสิทธา พินิจกุลดล ณ สำนักงานวารสาร หรือที่อยู่

เจ้าของ : สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

ASSOCIATION THAÏLAISE
DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

รายนามคณะกรรมการบริหาร ส.ค.ฟ.ท.

ชุดที่ 12 ประจำปี 2543-2544

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
องค์นายกิตติมศักดิ์

1. นางชิตา	บุญธรรม	อุปนายก
2. คุณหญิงวงจันทร์	พินัยนิติศาสตร์	อุปนายก
3. นางสาวณัฐสรีย์	ลัทธิเสรี	เลขาธิการและผู้จัดการ
4. นางสาวสุธาสิณี	ผลวัฒน์	เหรัญญิก
5. นางสาวไพริน	ศิริอังกูร	นายทะเบียน
6. นางสาวอัจฉรา	โชติบุตร	สาราณียกร
7. นางสาวอุรัจฉดา	เชวน์ชลลาร	สมาชิกสัมพันธ์
8. นางสาวปรภา	งานไพโรจน์	บรรณาธิการ
9. นางอรวรรณ	รัตนภาพ	ประชาสัมพันธ์
10. นางพรทิพา	ถาวรบุตร	ปฏิคม
11. นางสาวอรวรรณ	บ้านสาวสดี	ผู้ช่วยเลขาธิการ
12. นางสาวศิริพร	อินทเวดิน	ผู้ช่วยเลขาธิการ
13. นางสาวมาริสสา	การิเวทย์	ผู้ช่วยเหรัญญิก
14. นายปรีดี	พิศภูมิวิถิ	ผู้ช่วยนายทะเบียน
15. นางสาวนันทา	ไกรวิทย์	ผู้ช่วยสาราณียกร
16. นางเทพกัญญา	สงวนพวง	ผู้ช่วยสมาชิกสัมพันธ์
17. นางสาวปรงสุคนธ์	บูรณะถาวร	ผู้ช่วยสมาชิกสัมพันธ์
18. นางสาวสุธาชาติ	ทนนกัถิ	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
19. นางมลฤดี	ปาลสุข	ผู้ช่วยปฏิคม
20. นางสาวชัชวีร์วรรณ	ไชยวัฒน์	ผู้ช่วยปฏิคม

● ทศนะใด ๆ ที่แสดงออกในข้อเขียน ในวารสาร ส.ค.ฟ.ท. นี้ เป็นของผู้เขียน มีใช้ของกองบรรณาธิการหรือของสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

พิมพ์ที่ บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด 31/1-32/2 ถนนพญาไชย กรุงเทพฯ 10200
นายเรงชัย จงพิพัฒน์สุข ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา โทร. 0 2222 9394, 0-2222 5371-2 (10 คู่สาย) FAX 0 2225 6556-7

ส ำ จ บั ญ

หน้า

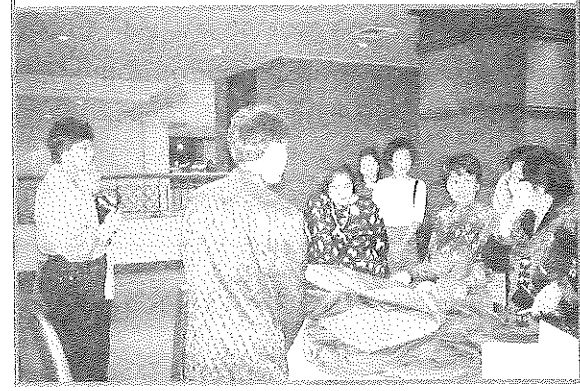
พระราชกรณียกิจสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์	3
On chante le français <i>sd @ ku.ac</i>	4
ปี่ในใหญ่สยามกับการปฏิวัติฝรั่งเศสครั้งใหญ่	5
บทเรียนคอมพิวเตอร์ “มารู้จักประเทศฝรั่งเศสกันเถอะ” ... อ. กัณฑ์ วัฒนธรรี	16
แนะนำกวีฝรั่งเศสร่วมสมัย มิเชล เดกีย์ (Michel Deguy) ดาเนียล บีกา (Daniel Biga)	67
กิจกรรมประจำปี 2543 “Franco-Fête en Thaïlande” อรรรรณี ปานสวาสดี	59
รายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2543 สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย	67
จากบรรณาธิการ	75

ปก : วิถีแห่งธรรม The Way of Dhamma, 1997 ผลงานของ อภิชัย กิรมณีโรจน์ จากศูนย์
ประจักษ์ศิลปาคมศึกษาไทย คณะศิลปกรรม ประดิษฐ์ภาพกรรมและภาพพิมพ์ มาศฉวีเนกศิลป์
ศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพฯ 10200

สดับฟังคำบรรยายโบราณสถานจากเจ้าหน้าที่กรมศิลปากร

พระราชกรณียกิจของ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

เสด็จทอดพระเนตรผ้าไหมลายที่ได้จากการทำงานของคอมพิวเตอร์

เสด็จเป็นประธานในงานฉลองอายุครบ 5 รอบ รศ.คุณหญิงวงจันทร์ พิณบัณฑิตศาสตร์ และ ดร.ประภา งานไพโรจน์

On chante “le français”

โดย sd@ku.ac

มีบทเพลงมากมายที่ผู้แต่งต้องการบอกความในใจ ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกแง่คิดต่าง ๆ หรือ สื่อสารอะไรบางอย่าง สำหรับบทเพลงที่นำมาเสนอทั้งสองเพลงนี้ ต่างก็สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกภาคภูมิใจและความรักของผู้แต่งที่มีต่อภาษาฝรั่งเศส “une belle langue” ของเขา

บทเพลงแรก “La langue de chez nous” ขับร้องโดยชาวฝรั่งเศสชื่อ Yves DUTEUIL ส่วนเพลงที่สอง “Le coeur de ma vie” ประพันธ์และขับร้องโดย Michel Rivard ซึ่งเป็นนักร้องชาวควิเบคที่มีชื่อเสียงมากคนหนึ่ง ลองมาอ่านเนื้อเพลงทั้งสองเพลงนี้ดูซิคะ เชื่อว่าผู้อ่านคงจะเข้าใจความรู้สึกของผู้แต่ง รวมทั้งบรรยากาศและบริบทของการใช้ภาษาฝรั่งเศส “une belle langue qui porte son histoire...”

YAHOO! Musique
FRANCE

Accueil - Yahoo! -
Aide

if musique

Date de naissance : 24/7/1949
Lieu de naissance : Neuilly sur Seine (France)
Nationalité : française
Zone géographique : Europe
Qualité : Auteur Chanteur Compositeur
Langue chantée : Français
Style musical : Variétés

YVES DUTEIL

Rarement un artiste a atteint un tel équilibre entre le nombre de ses fans et celui de ses détracteurs. Depuis ses débuts, Yves Duteil est à la fois très apprécié et très aimé d'une large partie du public français. Et, parallèlement, son nom ne cesse de provoquer railleries et moqueries, voire critiques quant à certains de ses engagements. Nunuche et réac pour les uns, poète et bon Français pour les autres. A vous de choisir.

Yves Duteil naît le 24 juillet 1949 à Neuilly-sur-Seine, en proche banlieue parisienne. Fils d'un père employé de bureau et d'une mère bijoutière, il est élevé sur un mode très classique. Pendant dix ans, Yves fait du piano et tient l'orgue dans l'orchestre de son école. Mais à l'âge de 15 ans, il découvre la guitare et la chanson, ses véritables passions.

Après le baccalauréat, il intègre une fac de sciences pour rassurer sa famille, mais la musique le mène à cesser ses études. Il réussit alors à caser son service militaire au milieu de petits engagements au Club Méditerranée et de concerts dans des cabarets parisiens. Il accumule ainsi pas mal d'expériences, qu'il peaufine dans le cadre du Petit Conservatoire de la chanteuse Mireille, figure légendaire de la chanson française.

Premier virages

C'est par une chanson romantique, "Virages", que démarre sa carrière discographique en 1972. Le 45 tours connaît un certain succès, vite démenti par les deux essais suivants. Cependant en 1973, Yves fait la première partie de la chanteuse Régine à Bobino, puis de Juliette Gréco à l'Olympia. Il enchaîne même sur un concert new-yorkais.

Mais en 1974, Yves Duteil entre de plain-pied dans la cour des Grands. Concurrent du festival de Spa en Belgique, il en repart avec les Prix du public et le Prix de la meilleure chanson. En outre, les critiques de la presse sont dithyrambiques. Son premier album, "L'écritoire" sort la même année. Puis, deux ans plus tard, son deuxième album récolte le prix "Jeune Chanson" décerné par le Haut Comité de la Langue Française. Déjà, Yves Duteil devient le symbole de la défense de la Langue Française, statut qui ne le quittera pas.

Des Prix, des Prix, des Prix

Si les années 70 se terminent en beauté, les années 80 démarrent tranquillement mais sûrement. En 1980, Yves Duteil retrouve pour deux semaines la scène du Théâtre de la Ville au centre de Paris.

En 1981, il publie un album pour enfants illustré des aquarelles de Martine Delerm. Ce disque est récompensé du Grand Prix de la plus exceptionnelle création artistique de l'année lors d'un festival d'Art à Tokyo. Les Japonais font un vrai succès au chanteur et l'accueillent en 82 pour une grande tournée.

Toujours en 82, trois semaines à l'Olympia donnent lieu à un triple album live en mars renfermant 40 chansons.

Du 2 au 22 janvier 84, c'est quatre semaines que Yves Duteil s'installe à l'Olympia à l'occasion de la sortie de son album "Statue d'Ivoire". Figure majeure de la chanson française, en dépit d'une image de "gentil chanteur" pas toujours flatteuse, Yves Duteil est nommé Chevalier des Arts et Lettres par le Président François Mitterrand. Dès 85, il confirme son statut de grand défenseur de la langue française en sortant son septième album, "la Langue de chez nous". En 1986, la chanson-titre est célébrée et récompensée par la principale Institution en matière de langue française, soit l'Académie française qui remet au chanteur sa Médaille d'argent. C'est aussi la SACEM (Société des Auteurs Compositeurs) qui lui son Oscar de la meilleure chanson française.

LA LANGUE DE CHEZ NOUS

C'est une langue belle avec des mots superbes
qui porte son histoire à travers ses accents
où l'on sent la musique et le parfum des herbes
le fromage de chèvre et le pain de froment.
Et du Mont Saint-Michel jusqu'à la Contre Escarpe
en écoutant parler les gens de ce pays
on dirait que le vent s'est pris dans une harpe
et qu'il en a gardé toutes les harmonies.

*Dans cette langue belle aux couleurs de Provence
où la saveur des choses est déjà dans les mots
c'est d'abord en parlant que la fête commence
et l'on boit des paroles aussi bien que de l'eau.
Les voix ressemblent au cours des fleuves et des rivières.
elles répondent aux méandres, au vent dans les roseaux
parfois même aux torrents qui charrient du tonnerre
en polissant les pierres sur le bord des ruisseaux

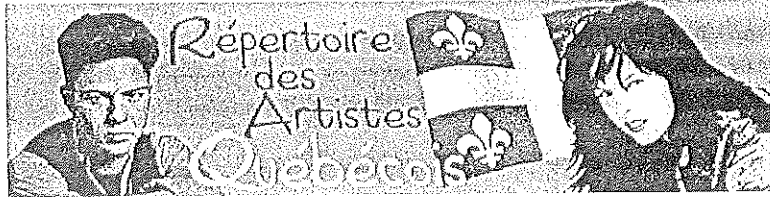
C'est une langue belle à l'autre bout du monde
une bulle de France au Nord d'un continent
sertie dans un étau et pourtant si féconde
enfermée dans les glaces au sommet d'un volcan.
Elle a jeté des ponts par dessus l'Atlantique
elle a quitté son nid pour un autre terroir
et comme une hirondelle au printemps des musiques
elle revient nous chanter ses peines et ses espoirs
nous dire que là-bas dans ce pays de neige
elle a fait face aux vents qui soufflent de partout
pour imposer ses mots jusque dans les collèges
et que l'on y parle encore la langue de chez nous.

C'est une belle langue à qui sait la défendre
elle offre des trésors de richesse infinie
les mots qui nous manquaient pour pouvoir nous comprendre
et la force qu'il faut pour vivre en harmonie.
Et de l'Ile d'Orléans jusqu'à la Contre Escarpe
en écoutant chanter les gens de ce pays
on dirait que le vent s'est pris dans une harpe
et qu'il a composé toute une symphonie.
Et de l'Ile d'Orléans jusqu'à la Contre Escarpe
en écoutant chanter les gens de ce pays
on dirait que le vent s'est pris dans une harpe
et qu'il a composé toute une symphonie.

Yves Duteuil

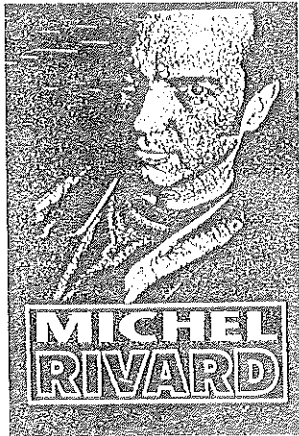
LA RÉFÉRENCE MUSICALE

Ajouter un site - Sondages - Annonces - Chat room - Email

michel rivard

RECHERCHE

LE COEUR DE MA VIE

C'est la langue qui court
 Dans les rurs de ma rille
 Comme une chanson d'amour
 Au rythme maléfique
 Elle est fière et rebelle
 Et se blêtit souvent
 Sur les murs des ghetto-ciel
 Contre les toits d'argent
 Elle n'est pas toujours belle
 Ou la maléfique un peu
 C'est pas toujours facile
 D'être seule au milieu
 D'un castaent immense
 Ou ils riglent le jeu
 Ou ils méritent la danse
 Ou ils sont si nombreux
 Elle n'est pas toujours belle
 Mais ritente elle se bat
 En mémoire fidèle
 De nos murs de nos rurs
 De nos défauts de rille
 Et de coller aussi
 C'est la langue de mon cœur
 Et le cœur de ma vie
 Ou la partie tout bas
 Aux moments de tendresse
 Elle a des mots si doux
 Qu'ils se fondent aux carottes
 Mais quand il faut crier
 Qu'on est là qu'on existe
 Elle a le son qui mord
 Et les mots qui révisent
 C'est une langue de France
 Aux accents d'Amérique
 Elle déjoue le silence
 À grands coups de musique
 C'est la langue de mon cœur
 Et le cœur de ma vie
 Que jamais elle ne meure
 Que jamais on ne l'oublie.

Il faut pour la défendre
 La parler de son mieux
 Il faut la faire entendre
 Faut la raconter au peu
 Il faut la faire aimer
 À ces gens près de nous
 Qui se croient menacés
 De nous savoir debout
 Il faut la faire aimer
 À ces gens de partout
 Venus trouver chez nous
 L'a goût de liberté
 Elle a les mots qu'il faut
 Pour nommer le pays
 Pour qu'on parle de lui
 Qu'on le chante tout bas
 C'est une langue de France
 Aux accents d'Amérique
 Elle déjoue le silence
 À grands coups de musique
 C'est la langue de mon cœur
 Et le cœur de ma vie
 Que jamais elle ne meure
 Que jamais on ne l'oublie.
 Les Éditions Sauvages

Populaire

Animateur et animatrice

-
-

Procéder

Pourquoi s'abonner au mailing list

2

Rock

Humoristes et imitateurs

Le coeur de ma vie (Michel Rivard)

C'est la langue Qui court
Dans les rues de ma ville
Comme une chanson d'amour
Au refrain malhabile
Elle est fière et rebelle
Et se blesse souvent
Sur les murs des gratte-ciel
Contre les tours d'argent

Elle n'est pas toujours belle
On la malmène un peu
C'est pas toujours facile
D'être seule au milieu
D'un continent immense
Où ils règlent le jeu
Où ils mènent la danse
Où ils sont si nombreux

Elle n'est pas toujours belle
Mais vivante elle se bat
En mémoire fidèle
De nos maux de nos voix
De nos éclats de rire
Et de colère aussi
C'est la langue de mon coeur
Et le coeur de ma vie

On la parle tout bas
Aux moments de tendresse
Elle a des mots si doux
Qu'ils se fondent aux caresses
Mais quand il faut crier
Qu'on est là qu'on existe
Elle a le son qui mord
Et les mots qui résistent

C'est une langue de France
Aux accents d'Amérique
Elle déjoue le silence
À grands coups de musique
C'est la langue de mon coeur
Et le coeur de ma vie
Que jamais elle ne meure
Que jamais on l'oublie...

Il faut pour la défendre
La parler de son mieux
Il faut la faire entendre
Faut la secouer un peu
Il faut la faire aimer
À ces gens près de nous
Qui se croient menacés
De nous savoir debout

Il faut la faire aimer
À ces gens de partout
Venus trouver chez nous
Un goût de liberté
Elle a les mots qu'il faut
Pour nommer le pays
Pour qu'on parle de lui
Qu'on le chante tout haut

C'est une langue de France
Aux accents d'Amérique
Elle déjoue le silence
À grands coups de musique
C'est la langue de mon coeur
Et le coeur de ma vie
Que jamais elle ne meure
Que jamais on l'oublie

ปืนใหญ่สยามกับการปฏิวัติฝรั่งเศสครั้งใหญ่

ผศ.ดร.สัญญา สุลักษณะงานนท์

ในประวัติศาสตร์เหตุการณ์สำคัญ ๆ มักมีตำนานหรือเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยสอดแทรกอยู่ไม่มากนัก บางเรื่องไร้หลักฐานยืนยันอย่างแน่ชัด บางเรื่องยังคงเป็นข้อกังขา อย่างไรก็ตามเรื่องเล่าเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้ช่วยแต่งแต้มสีสันของเรื่องราวให้สนุกตื่นเต้น และน่าติดตามมากยิ่งขึ้น การปฏิวัติครั้งใหญ่ในประเทศฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ. 1789 ดูเหมือนไม่มาจะมีอะไรข้องแวะกับคนไทยเลยแม้แต่น้อยนิด แต่มีตำนานเล่าขานกันว่าปืนใหญ่สยามสองกระบอกได้ร่วมทำการปฏิวัติครั้งใหญ่นี้ด้วย คำถามให้สืบสาวต่อว่าปืนใหญ่สยามเดินทางไปอยู่ประเทศฝรั่งเศสเมื่อครั้งใด และเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศฝรั่งเศสได้อย่างไร ถ้าลองสืบสาวราวเรื่องย้อนกลับไปอีกประมาณร้อยกว่าปีจากเหตุการณ์ปฏิวัติครั้งใหญ่ของฝรั่งเศส ในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 และตรงกับแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์แห่งราชอาณาจักรสยาม กษัตริย์มหาราชทั้งสองพระองค์ได้เจริญสัมพันธไมตรีกันอย่างเป็นทางการ พระเจ้าแผ่นดินอยุธยาได้ส่งคณะทูตไปยังกรุงปารีส พระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศสได้ส่งคณะราชทูตมายังกรุงศรีอยุธยา คณะทูตชาวฝรั่งเศสได้บันทึกเหตุการณ์และรายละเอียดไว้อย่างน่าสนใจ นักประวัติศาสตร์ได้สืบสาวและค้นคว้าข้อมูลที่จะช่วยไขข้อข้องใจเกี่ยวกับตำนานการผจญภัยอันน่าพิศวงของปืนใหญ่สยามที่เดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลไปสู่ประเทศฝรั่งเศส และเข้าไปมีบทบาทในการทลายคุกบาสตีลซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของระบบสมบูรณาญาสิทธิราช เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ. 1789 ในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 16

ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 ชาวตะวันตกเริ่มเข้ามาติดต่อกำขายกับหลาย ๆ ประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวโปรตุเกส ต่อมาในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 17 ชาวฮอลันดา ชาวอังกฤษ และชาวเดนมาร์กเริ่มเดินทางเข้ามาบ้าง ชาวฝรั่งเศสได้เดินทางเข้ามายังกรุงศรีอยุธยาใน ค.ศ. 1662 นับได้ว่าเป็นชาวตะวันตกชาติสุดท้ายที่เข้ามา แต่มีบทบาทสำคัญต่อประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยาอย่างมาก ชาวฝรั่งเศสมิได้มีจุดประสงค์เพื่อการค้าขายเช่นเดียวกับชาวตะวันตกชาติอื่น ๆ แต่เข้ามาเพื่อเผยแพร่ศาสนาเป็นสำคัญ กลุ่มหมอสอนศาสนาได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี ได้รับอนุญาตให้สร้างโบสถ์ โรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ สมเด็จพระนารายณ์โปรดปรานชาวฝรั่งเศสเป็นพิเศษ เมื่อได้ทรงสดับฟังเรื่องราวความเกรียงไกรของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 จึงมีพระบรมราชโองการส่งคณะทูตชุดแรกเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีด้วยใน ค.ศ. 1680 แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าเรือลำซึ่งนำคณะทูตเดินทางไปในั้นเกิดพายุสาปสูญ เป็นเพราะเรืออับปางหรือประการใดไม่มีใครทราบแน่ชัด ต่อมาใน ค.ศ. 1684 สมเด็จพระนารายณ์ทรงโปรดให้ส่งคณะทูตไปอีกชุดหนึ่งเพื่อสืบหาข่าวคราว และสามารถเดินทางลุล่วงปลอดภัยมาจนถึงประเทศฝรั่งเศสเป็นผลสำเร็จ แต่ดูเหมือนว่าคณะทูตชุดนี้ไม่เป็นที่ประทับใจกับทางราชสำนักฝรั่งเศสนัก

ทางฝรั่งเศสสำคัญคิดว่าสมเด็จพระนารายณ์มีพระราชประสงค์จะเข้ารีต พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 จึงทรงตัดสินใจส่งทูตมาเจริญสัมพันธไมตรีกับกรุงศรีอยุธยา เชอวาลิเยร์ เดอ โชมงท์ (Chevalier de Chaumont) ได้มอบหมายให้เป็นหัวหน้าคณะทูต และมีบาทหลวงเดอ ชัวซี (Choisy) เป็นผู้ช่วยทูต เรือหลวงวิหก (Oiseau) และเรือหลวงพิฆาต (Maligne) ออกเดินทางจากเมืองแบรสต์

เมื่อวันที่ 3 มีนาคม ค.ศ. 1685 และเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลฟ้าพายุและความยากลำบาก บางครั้งพลัดหลงกัน จนกระทั่งมาถึงน่านน้ำ สยามวันที่ 23 กันยายน ในปีเดียวกัน ใช้เวลาในการเดินทางทั้งสิ้นเกือบ 7 เดือน หลังจากที่ได้รับ การต้อนรับอย่างสมเกียรติ โทรหลวงถูกขังยามหัวนอนเป็นมณฑล สมเด็จพระนารายณ์จึงทรงโปรดให้คณะทูตจากแดนไกลเข้าเฝ้าเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ. 1685 ทางฝรั่งเศสต้องผิดหวังอย่างมากเมื่อรู้ว่าพระมหากษัตริย์ แห่งกรุงศรีอยุธยาไม่มีพระประสงค์ที่จะเข้ารีต คณะทูตฝรั่งเศสพำนักอยู่ในกรุงสยามเป็นเวลาสองเดือนจึงเดินทางกลับในวันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ. 1685 สมเด็จพระนารายณ์ทรงโปรดให้พระวิสุตรสุนทรหรือเจ้าพระยาโกศปาปานเป็นหัวหน้าคณะทูตไทยเดินทางไปกรุงปารีสพร้อมกับคณะทูตฝรั่งเศสเพื่อถวายพระราชสาส์นแด่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พร้อมของกำนัลต่าง ๆ มากมาย บางชิ้นสร้างความอึดอัดใจและเป็นปัญหาในการขนส่งกับคณะทูตชาวฝรั่งเศสอย่างมาก

ของกำนัลจะบรรจุที่บ่อเป็นอย่างดี ขึ้นไหนล้ำค่าและแตกหักง่ายจะห่อเป็นพิเศษด้วยผ้าไหมแล้วใส่ในถุงผ้าอีกชั้นหนึ่ง หลังจากนั้นจึงใส่กล่องไม้ลังรักก่อนที่จะนำไปใส่ไว้ในลังไม้แล้วห่อซ้ำด้วยผ้าใบขัดไม้ไผ่ ก่อนที่จะนำไปห่อด้วยหลังหุ้มด้วยปูนขาวเพื่อกันปลวกแมลง สารุคุณเดอ ชัวซีได้จดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่พบเห็นระหว่างการเดินทางตั้งแต่วันแรกจนเดินทางกลับไว้อย่างละเอียดพอสมควร และได้กล่าวถึงของกำนัลต่าง ๆ ที่ทางกรุงศรีอยุธยาจัดเตรียมไว้ไปถวายพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 และพระบรมวงศานุวงศ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกช้างสองเชือกซึ่งส่งไปพระราชทานแก่พระราชนัดดาสองพระองค์ของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 คือ ดยุกแห่งบูร์กอญ (Duc de Bourgogne) และดยุกแห่งองฌู (Duc d'Anjou) แต่เป็นที่น่าเสียดายกับเจ้าชายน้อยทั้งสองพระองค์ที่มีได้เห็นเพื่อนเล่นใหม่จากแดนไกล ลูกช้างทั้งสองเชือกรวมทั้งสัมภาระอีกยี่สิบกว่าชิ้นต้องถูกส่งกลับขึ้นบกตั้งแต่เรือยังไม่ออกจากท่า เพราะแทบไม่มีที่ว่างใต้ท้องเรือให้บรรจุทุกสิ่งได้ได้อีก ลูกเรือชาวฝรั่งเศสจึงไม่ต้องการอัครกระอ่วนคอยดูแลของกำนัลมีชีวิตซึ่งจะเป็นภาระอย่างใหญ่หลวง นอกจากนี้แล้วเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ได้มอบทาสให้แก่ท่านราชทูตหนึ่งคนและให้แก่สารุคุณเดอ ชัวซีหนึ่งคน¹ หลังจากนั้นไม่ได้มีการกล่าวถึงทาสทั้งสองอีกเลย จึงไม่ทราบชะตากรรมว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร

เจ้าพระยาโกศปาปานใช้เวลาเดินทางรอนแรมบนเรือรบหลวงวิหคเป็นเวลานานเกือบ 6 เดือนเรือเข้าเทียบท่าที่เมืองแมรสส์ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ. 1686 คณะทูตไทยได้รับการต้อนรับอย่างเอิกเกริก และได้เข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศสที่ห้องกระจก (Galerie des Glaces) ณ พระราชวังแวร์ซายส์ ในวันที่ 1 กันยายน ในปีเดียวกัน คณะทูตสยามชุดนี้สร้างความประทับใจกับราชสำนักฝรั่งเศสเป็นอย่างมาก เจ้าพระยาโกศปาปานทำหน้าที่ได้อย่างยอดเยี่ยมระหว่างที่พำนักอยู่ต่างบ้านต่างเมือง และได้จดบันทึกสิ่งที่ได้พบเห็นเอาไว้ทุกวันเพื่อถวายสมเด็จพระนารายณ์ แต่เจ้าพระยาโกศปาปานลืมทิ้งเอาไว้ที่ฝรั่งเศสส่วนหนึ่ง เอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ชิ้นนี้ยังคงเก็บรักษาอยู่ที่สำนักเผยแผ่พระศาสนาต่างประเทศ (Missions Etrangères) กรุงปารีส มิได้หายสาบสูญหรือถูกทำลายไปในช่วงกรุงศรีอยุธยาแตก²

¹ François-Timoléon de Choisy, *Journal du voyage de Siam, Présenté et annoté par Dirk Van der Cruysse*, Fayard, Paris, 1995, หน้า 280

² Dirk Van der Cruysse, *Louis XIV et le Siam*, Fayard, Paris, หน้า 375.

ของกำนันล้าค่าที่ขามาจากกรุงศรีอยุธยามากมายดูเหมือนไม่ได้สร้างความตื่นเต้นประทับใจแก่ราชสำนักฝรั่งเศสสัก พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ได้รับเครื่องเคลือบดินเผาเงินไม่ต่ำกว่า 1,500 ชิ้น นอกจากนั้นแล้วยังมีจำพวกเครื่องเรือน ฉากกั้น ทีวีไม้ลงรัก แจกันเงินแจกันทอง พรมเปอร์เซีย และเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย รายการของกำนันล้าสำหรับพระบรมวงศานุวงศ์อื่น ๆ ก็ยาวเหยียดไม่น้อยไปกว่ากัน แม้แต่คุกแห่งอองญ์ซึ่งมีอายุเพียง 3 ขวบ ก็ยังได้รับของกำนันล้ามากมาย นอกจากนั้นแล้วยังรวมถึงขุนนางตำแหน่งสูงบางคนด้วย เครื่องเคลือบดินเผาบางชิ้นยังคงหลงเหลือให้เห็นอยู่จนถึงทุกวันนี้ เมื่อ ค.ศ. 1986 ทางพิพิธภัณฑ์กีเมท์ (Guimet) จัดนิทรรศการ “พระนารายณ์พระเจ้าแผ่นดินสยาม และพระเจ้าหลุยส์ที่ 14” และได้นำของกำนันล้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 จากกรุงศรีอยุธยา ออกแสดงหลายชิ้นด้วยกันเพื่อเป็นการฉลองครบรอบสามร้อยปีความสัมพันธ์ระหว่างไทยและฝรั่งเศส¹

ของกำนันล้าจัดแสดงที่ห้องสงคราม (Salon de la Guerre) ขุนนางและเหล่าข้าราชการได้ชมกันถ้วนหน้า แต่หลายคนไม่รู้สึกริเริ่มชมชอบของขวัญจากแดนไกล อาจเป็นเพราะมิได้มีส่วนแบ่งด้วยจึงเกิดความริษยา มงกุฎราชกุมารซึ่งได้รับของกำนันล้ามากมายไม่รู้คุณค่างานศิลปะเอเชีย นำรายการของกำนันล้าส่วนหนึ่งมาให้ผู้ร่วมงานจับฉลากระหว่างงานเลี้ยงเพื่อเป็นเกียรติแก่เจ้าหญิงกงติ (Conti) ในวันรุ่งขึ้นหลังจากที่เสร็จสิ้นพิธีถวายพระสาส์น

ในบรรดาของกำนันล้าถวายพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ชิ้นที่กลายเป็นตำนานกล่าวขานกันคือ “ปืนใหญ่สองกระบอก ความยาว 194.4 ซม.² หล่อแล้วตีเย็น ตกแต่งด้วยเงิน วางอยู่บนแท่นตกแต่งด้วยเงินเช่นเดียวกัน ทำที่ประเทศสยาม” ปืนใหญ่จากสยามทั้งสองกระบอกเก็บรักษาเอาไว้เป็นราชพัสดุภัณฑ์ (Garde-Meuble) ร่วมกับอาวุธชิ้นอื่น ๆ ซึ่งเป็นของแปลกหรือของโบราณ อาจเป็นเพราะปืนใหญ่สองกระบอกนี้ตกแต่งอย่างสวยงามเกินกว่าที่จะนำออกใช้³

ร่องรอยของปืนใหญ่สองกระบอกปรากฏขึ้นอีกครั้งหนึ่งใน “รายการราชพัสดุภัณฑ์” บันทึกในปี ค.ศ. 1729 เล่ม 4 บทที่ 4 รายการเกี่ยวกับศาสตราวุธและชุดเกราะ หน้า 207 หมายเลขรายการที่ 400 โดยมีข้อความดังนี้ “ปืนใหญ่สวยงามจากสยามสองกระบอก ทำจากเหล็กกล้า ตกแต่งด้วยเงินสามแห่ง ทำกระบอกเป็นทรงแปดเหลี่ยม ปลายกระบอกกลม ยาว 184.5 ซม.⁴ ตั้งบนแท่นไม้จากอินเดียลงรักส่วนที่เป็นเหล็กขัดเรียบ ตกแต่งด้วยเงิน”⁵ และของกำนันล้าจากกรุงศรีอยุธยาสองชิ้นนี้ยังคงปรากฏให้เห็นในรายการของ ค.ศ. 1774 แต่ได้หายสาบสูญไปในรายการของ ค.ศ. 1792 ซึ่งเป็นช่วงหลังเหตุการณ์ปฏิวัติครั้งใหญ่

¹ Ibid., หน้า 392

² six pieds : un pied, เป็นมาตราวัดโบราณซึ่งมีความยาวประมาณ 320.4 ซม.

³ Michel Jacq-Hergoualch'h, “A propos des canons siamois, offerts à Louis XIV, qui participèrent à la prise de la Bastille”, *Annales historiques de la Révolution française*, vol. 261, 1985, หน้า 393.

⁴ cinq pieds neuf pouces

⁵ Ibid., หน้า 319

ราชพัสดุกัมภ์แห่งนี้เป็นสถาบันเก่าแก่แห่งหนึ่งของราชสำนักฝรั่งเศส ตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นที่เก็บเครื่องเรือนหรือพัสดุกองเก็บของพระราชวัง หลังจากที่เปลี่ยนสถานที่ตั้งหลายแห่ง จนในที่สุด ค.ศ. 1774 จึงได้มาปักหลักอยู่ที่อาคารทางทิศเหนือของจัตุรัสพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 หรือจัตุรัสคอนคอร์ดีในปัจจุบัน (Place de la Concorde) หลังจากการปฏิวัติเป็นต้นมาอาคารหลังนี้กลายเป็นที่ตั้งกระทรวงราชนาวี (Ministère de la Marine) ที่ทำการแห่งใหม่ของราชพัสดุกัมภ์แบ่งเป็นห้องต่าง ๆ หลายห้อง ห้องเก็บอาวุธ ห้องเก็บเครื่องเรือน ห้องเก็บสมบัติ ฯลฯ เก็บรวบรวมสมบัติและวัตถุโบราณล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ของราชวงศ์มากมาย อาทิเช่น ชุดเกราะของพระเจ้าฟร็องซัวส์ที่ 1 พระเจ้าเฮนรีที่ 3 และพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 ฯลฯ บางส่วนหายสาบสูญหลังการปฏิวัติ และบางส่วนยังคงเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานอาวุธ (Musée des Invalides)

ราชพัสดุกัมภ์แห่งใหม่เปิดให้สาธารณชนเข้าชมของสะสมได้ทุกวันอังคารที่สองของเดือน โดยเปิดให้เข้าชมได้ตั้งแต่เวลา 9.00 น. ถึง 13.00 น. พร้อมทั้งมีมัคคุเทศน์คอยให้คำบรรยาย จึงนับได้ว่าเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งแรก ๆ แห่งหนึ่งของยุโรป ดังนั้น ประชาชนจึงได้รับรู้ว่าสถานที่แห่งนี้เก็บสะสมอาวุธเอาไว้มากมาย รายละเอียดนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเหตุการณ์ปฏิวัติครั้งใหญ่ ความระส่ำระสายของบ้านเมืองและความไม่พอใจต่อการบริหารบ้านเมืองของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ไม่อาจขจัดปัญหาความยากจนได้ ผลักดันให้ชาวบ้านลุกฮือขึ้นในวันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ. 1789 ต่างพากันบุกคลังเก็บอาวุธรวม ราชพัสดุกัมภ์ก็เป็นเป้าหมายแห่งหนึ่ง บุตรชายของตีเอโบลท์ (Thiébault) ซึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลสิ่งของในสถานที่แห่งนี้และมีส่วนร่วมในการปฏิวัติ เล่าถึงการบุกเข้าปล้นสดมภ์ในบันทึก “ความทรงจำ” สรุปความได้ว่าเนื่องจากเป็นที่รู้กันดีว่าราชพัสดุกัมภ์เป็นสถานที่เก็บสะสมอาวุธมากมาย ประชาชนจึงรวมกลุ่มกันเข้ายึดและฉกฉวยสิ่งต่าง ๆ ที่จะประโยชน์ต่อการต่อสู้ ผู้คนจำนวนนับพัน ๆ เรียงรายกันเข้ามา กระนั้นก็ตาม นอกเหนือจากอาวุธที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้แล้ว สิ่งอื่น ๆ ไม่ได้ถูกหยิบฉวยเอาไปด้วยแต่ประการใด¹ อาวุธส่วนใหญ่เป็นของล้ำค่ามากกว่าที่จะไปใช้สู้รบ อาทิเช่น ดาบของพระเจ้าเฮนรีที่ 4 หน้ากากโบราณของเหล่าอัศวิน ฯลฯ ปืนยาวมีอยู่เพียงไม่กี่กระบอก ส่วนห้องเก็บสมบัติอื่น ๆ รอดพ้นความหายนะครั้งนี้ไปได้ แต่อีกสามปีถัดมาก็ต้องประสบชะตากรรมอันเลวร้ายเมื่อเกิดความไม่สงบในบ้านเมืองขึ้นอีกครั้งใน ค.ศ. 1792 ทรัพย์สินต่าง ๆ ที่เก็บรักษาเอาไว้ถูกฉกฉวยไปจนหมดสิ้น

หนังสือและเอกสารหลายชิ้นเกี่ยวกับการปฏิวัติบันทึกเหตุการณ์การบุกเข้ายึดอาวุธในวันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ. 1789 มีเพียงเอกสารบางชิ้นเท่านั้นที่พูดถึงปืนใหญ่สองกระบอกแต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้รายละเอียดมากนัก

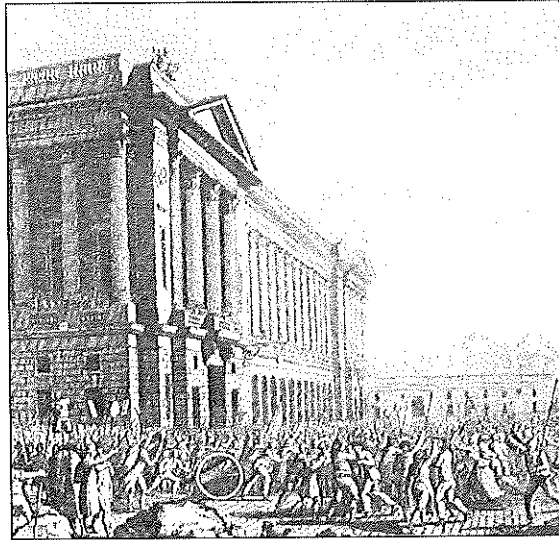
“ประชาชนจำนวนมากรวมกันอยู่ที่ประตูราชพัสดุกัมภ์ เจ้าพนักงานแจกจ่ายอาวุธที่เก็บรักษาไว้ และปืนใหญ่ตกแต่งด้วยเงินสองกระบอกซึ่งถูกนำไปยังจัตุรัสแกรฟ²” (*Les Révolutions de Paris...*)³

¹ Ibid., หน้า 320

² Place de grève หรือ Place de l'Hôtel de Ville ในปัจจุบัน

³ *Révolutions de Paris ou récit exact de ce qui s'est passé dans la capitale et particulièrement de la prise de la Bastille, depuis le 11 juillet 1789 jusqu'au 23 du même mois, par M. D... D... (de Courtive), dédié au district du petit Saint Antoine, 1789, s.l... In-8°, 40 p., p. 8.* อ้างอิงโดย M. JACQ-HARGOUALC'H, Ibid., หน้า 321

“ชาวบ้านมารวมกันอยู่ที่ราชพัสดุกัมภ์ อาวุธถูกนำออกมา รวมทั้งปืนใหญ่สองกระบอก”
(*Les Révolutions de Paris...*)¹

บทความจากหนังสือทั้งสองเล่มนี้มีได้บ่งชี้ว่าปืนใหญ่ทั้งสองกระบอกเป็นของกำนัลจากพระเจ้าแผ่นดินสยาม แต่จากข้อความที่ว่า “ตกแต่งด้วยเงิน” พอสันนิษฐานได้ว่าเป็นปืนใหญ่สยาม นอกจากนั้นแล้วยังมีภาพพิมพ์แสดงเหตุการณ์บุกชิงอาวุธในราชพัสดุกัมภ์ในวันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ. 1789 ภาพแสดงสถานที่เกิดเหตุการณ์อย่างชัดเจน แต่มีปืนใหญ่ปรากฏให้เห็นเพียงกระบอกเดียว อาจเป็นเพราะภาพนี้เป็นงานศิลปะซึ่งเน้นการวางองค์ประกอบให้หลังตัวมากกว่าจะคำนึงถึงรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ

วันรุ่งขึ้น (14 กรกฎาคม ค.ศ. 1789) หัวหน้าคุกบาสตีแยและตัวแทนฝ่ายประชาชนเข้าเจรจากัน แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ สถานการณ์เริ่มตึงเครียดขึ้นเรื่อย ๆ กระแสข่าวลือต่าง ๆ สร้างความสับสนชาวบ้านพากันขนย้ายอาวุธจากจัตุรัสแกรฟไปชุมนุมกันหน้าคุกหลวง ปืนใหญ่สองกระบอกน่าจะอยู่ในจำนวนอาวุธนี้ด้วย ในที่สุดจึงเปิดฉากการยิงต่อสู้กัน มีเอกสารหลายชิ้นกล่าวถึงปืนใหญ่ทั้งสองกระบอกที่แยกกันตั้งยิงเป้าหมายคนละทิศ ถึงแม้จะค้ำกันบ้างเกี่ยวกับตำแหน่งที่แน่นอนอน แต่พอให้สันนิษฐานได้ว่าเป็นปืนใหญ่สยาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกสารชิ้นหนึ่งบันทึกไว้ว่า “ปืนใหญ่สองกระบอกขนาด 4 กระบอกหนึ่งหุ้มเงินจากราชพัสดุกัมภ์ อีกกระบอกหนึ่งเป็นปืนครก”² ลวดลายเงินที่ตกแต่งปืนทำให้ไม่สับสนกับปืนกระบอกอื่น ปืนใหญ่เงินกระบอกหนึ่งได้รับความเสียหายหลังจากถูกระสุนปืนใหญ่โต้ตอบ แต่ยังคงใช้งานได้ ผู้คนมากมายหลายตาที่เข้าสู่อุปได้มีโอกาสใช้ “ปืนใหญ่กระบอกเล็ก” ทั้งสองกระบอก

¹ *Révolutions de Paris dédiées à la nation et au district des Petits-Augustins avec un récit parfaitement exact de la prise de la Bastille, publié par le sieur Prudhomme le 12 juillet 1789*, 18 vol., In-8°. N° p. 7. อ้างอิงโดย M. JACQ-HARGOUALC'H, Ibid., หน้า 321

² *La Bastille dévoilée ou recueil de pièces authentiques pour servir à son histoire, seconde livraison, Paris, Desenne, 1789* 138 p. in-8° ; p. 121. อ้างอิงโดย M. JACQ-HARGOUALC'H, Ibid., หน้า 325

จดหมายภาษาเยอรมันฉบับหนึ่งของนาเดอ ฟลู (De Flue) ซึ่งเขียนถึงพี่น้องสองคนในสวิส บันทึกรายละเอียดไว้อย่างชัดเจนว่า “ปืนใหญ่ซึ่งพระเจ้าแผ่นดินสยามถวายแด่กษัตริย์และเคยอยู่ที่ราชพัสดุภัณฑ์ได้ใช้โจมตีคุกบาสตี๋ย”¹

ใน ค.ศ. 1837 นักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษชื่อว่าโทมัส คาร์ไลล์ (Thomas Carlyle 1795-1881) เขียนหนังสือเรื่องการปฏิวัติฝรั่งเศสไว้ตอนหนึ่งว่า “จอร์เจ็ซ (Georget) ซึ่งรับราชการราชนาวีเดินทางมาถึงจากเมืองแบรสท์ หันกระบอกปืนใหญ่จากพระเจ้าแผ่นดินสยาม เหตุการณ์ประหลาด (หากเราไม่คุ้นเคยกับเรื่องราวเช่นนี้มาก่อน) เมื่อวานเย็น จอร์เจ็ซพักผ่อนอยู่ที่โรงเตี๊ยม ปืนใหญ่จากพระเจ้าแผ่นดินสยามอยู่ที่นั่นมาเป็นเวลาร้อยปีแล้ว ไม่มีความสัมพันธ์อันใดกับเขา กระทั่งตาม เมื่อเวลาถึงทั้งสองได้มาพบกันและเข้ากันได้เป็นอย่างดี เมื่อรู้ว่าเกิดอะไรขึ้น จอร์เจ็ซได้นั่งรถม้ามาจากเมืองแบรสท์...”² อย่างไรก็ตาม ข้อความนี้ยังเป็นที่สงสัย เพราะไม่มีเอกสารชิ้นไหนเขียนไว้อย่างชัดเจนถึงการพบกันระหว่างปืนใหญ่และนายจอร์เจ็ซ และนักประวัติศาสตร์ผู้นี้มีได้อ้างอิงที่มาของเนื้อความ³

อย่างไรก็ตาม เอกสารอีกหลาย ๆ ชิ้นที่กล่าวมาแล้วพอทำให้เชื่อได้ว่าปืนใหญ่สยามซึ่งเป็นของกำนัลจากสมเด็จพระนารายณ์ถวายพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ใน ค.ศ. 1686 ได้เข้าร่วมยิงถล่มคุกบาสตี๋ย ในสายตาของชาวบ้านทั่วไป कुछหลวงแห่งนี้ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ซึ่งการปกครองในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจน เปรียบเหมือนกับว่าพระเจ้าแผ่นดินสยามส่งปืนใหญ่ให้มาช่วยทำลายล้างการปกครองของพระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศส หลังจากเหตุการณ์วุ่นวายสงบลง อาวุธต่าง ๆ ได้กลับมาสู่ราชพัสดุภัณฑ์อีกครั้งหนึ่งรวมทั้งปืนใหญ่จากสยามด้วย แต่มีการกล่าวถึงเพียงกระบอกเดียวเท่านั้น แต่หลังจากนั้นอีกสามปี ในวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ. 1792 ชาวบ้านได้เข้ามานำปืนใหญ่ตกแต่งด้วยเงินจากสยามออกไป ปืนใหญ่กระบอกนี้ต้องออกจากสถานที่เก็บอีกครั้ง และครั้งนี้เป็นการหายสาบสูญไปโดยไม่มีร่องรอยให้ติดตามอีกเลย อาจถูกนำไปหลอมเอาเงินและเสียหายจนจำรูปทรงไม่ได้

ปัจจุบันนี้ตำนานเรื่องปืนใหญ่สยามเข้าร่วมปฏิวัติฝรั่งเศสมิได้เป็นเรื่องเล่าปากต่อปากเท่านั้น หนังสือหรือเอกสารบางชิ้นเกี่ยวกับการปฏิวัติครั้งใหญ่ของฝรั่งเศสยังได้เขียนเอาไว้อย่างชัดเจน หนังสือ *La Révolution Française au jour le jour* เขียนเอาไว้ว่า “ราชพัสดุภัณฑ์พิพิธภัณฑสถานอาวุธโบราณถูกปล้นสดมภ์ ชาวบ้านนำปืนใหญ่กระบอกหนึ่งซึ่งพระเจ้าแผ่นดินสยามถวายแด่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14...”⁴ ถึงแม้จำนวนอาจผิดพลาดแต่อย่างน้อยก็ได้ว่าเรื่องราวการผจญภัยของปืนใหญ่สยามเป็นที่เล่าขาน สืบมาจนเป็นที่รู้จักกันดี เสียงปืนใหญ่สยามยังคงแผดเสียงระเบิดดังก้อง

¹ Taschereau, *Revue Rétrospective*, 1834, t. IV, pp. 285-298. อ้างอิงโดย M. JACQ-HARGOUALC'H, *Ibid.*, หน้า 328

² Thomas Carly, *Histoire de la Révolution Française*, Paris, 3 vol., in-8° ; 1865-1867, pp. 250-251 แปลจาก *The French Revolution in three volumes* ในตอนที่ชื่อว่า *The Bastille*, เล่ม 1 หน้า 268 อ้างอิงโดย M. JACQ-HARGOUALC'H, *Ibid.*

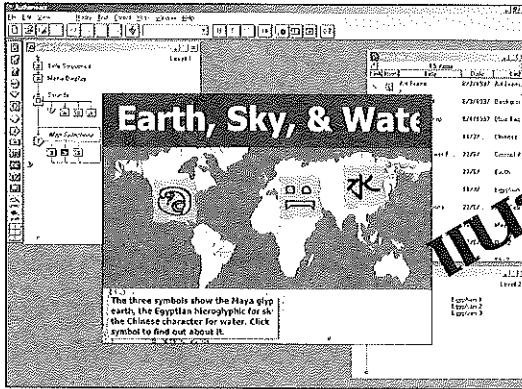
³ M. JACQ-HARGOUALC'H, *Ibid.*

⁴ D. PRACHE, *La Révolution française au jour le jour*, Hatier, Paris, 1985 หน้า 319.

คณะทูตไทยออกเดินทางกลับประเทศพร้อมคณะทูตฝรั่งเศสชุดใหม่ ลา ลูแบร์ (La Loubère) ได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าคณะทูตแต่ครั้งนี้มีภารกิจสำคัญตามคำสั่งลับเฉพาะ โดยมีจุดประสงค์ไม่หวังดีกับกรุงศรีอยุธยา เรือเดินทางออกจากท่าประเทศฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 1687 และห้าเดือนหลังจากที่ลา ลูแบร์เดินทางออกจากกรุงศรีอยุธยา ความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรทั้งสองต้องขาดช่วงลงอย่างกะทันหัน หลังเหตุการณ์จลาจลในราชสำนักสยามและการสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระนารายณ์ พระเทพราชาซึ่งเกลียดชังชาวฝรั่งเศสได้เสด็จขึ้นครองราชย์ ชาวฝรั่งเศสที่อยู่ในกรุงศรีอยุธยาถูกสังหารเกือบหมด ของกำนัลจากแผ่นดินสยามในครั้งนั้นได้บั่นความสัมพันธ์ลงตรงกับความเชื่อโบราณที่ว่าห้ามให้ของมีคมและอาวุธเป็นของขวัญแก่กัน หลังจากนั้นอีกประมาณร้อยเจ็ดสิบห้าปี คณะทูตไทยจึงได้เข้าเฝ้าจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 ณ พระราชวังฟงแตนโบล ใน ค.ศ. 1862 ของกำนัลต่าง ๆ จากกรุงรัตนโกสินทร์ยังเก็บรักษาเอาไว้อย่างดี ถึงแม้ครั้งนี้ประเทศไทยมิได้ส่งปืนใหญ่มาเป็นของกำนัลเหมือนอดีต แต่ประเทศฝรั่งเศสก็มิได้รอดพ้นจากความวุ่นวายทางการเมืองและการเปลี่ยนแปลงการปกครองหลายต่อหลายครั้ง อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศได้เจริญก้าวหน้าสืบต่อมาจนกระทั่งมีการตั้งสถานทูตไทย ณ กรุงปารีส อย่างถาวรเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1883

บรรณานุกรม

- CHOISY F.-T. De, *Journal du voyage de Siam*, présenté et annoté par Dirk Van der Cruysse, Paris, 1995.
- CRUYSSSE D. V. der, *Louis XIV et le Siam*, Fayard, Paris, 1991.
- COLLIS M., *Au service du roi de Siam*, traduit de l'anglais et présenté par Isabelle Landry, J. -C. Lattès, Paris, 1991.
- JACQ-HERGOUALC'H M., "A propos des canons siamois, offerts à Louis XIV, qui participèrent à la prise de la Bastille", *Annales historiques de la Révolution française*, vol 261, 1985, p.317-334.
- PRACHE D., *La Révolution française au jour le jour*, Hatier, Paris, 1985.
- REYNES G., *L'abbé de Choisy ou l'ingénu libertin*, Presse de la Renaissance, Paris, 1983.
- VONGSURAVATANA R., *Un jésuite à la Cour de Siam*, France-Empire, Paris, 1992.

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ภาษา
ฝรั่งเศส

เรื่อง

“มารู้จักประเทศฝรั่งเศสกันเถอะ”

(Connaissons la France)

สร้างและทดลองใช้โดยอาจารย์ฉันทนา วัฒนธนาธิ

1. เป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ภาษาที่สร้างโดยใช้โปรแกรม authorware และ Photoshop

2. เป็นบทเรียนฯ ที่ให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมของฝรั่งเศส มีเนื้อหารวมทั้งหมด 105 เนื้อหา แบ่งออกเป็นหัวข้อเรื่องย่อย

- เรื่องที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศส ตอนที่ 1
- เรื่องที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศส ตอนที่ 2
- เรื่องที่ 3 สิ่งก่อสร้างสำคัญ ๆ ของฝรั่งเศสที่เปิดใช้ระหว่าง ค.ศ. 1985 ถึง 1989
- เรื่องที่ 4 เนยแข็งที่มีชื่อเสียงของฝรั่งเศส ตอนที่ 1
- เรื่องที่ 5 เครื่องดื่มที่มีชื่อเสียงของฝรั่งเศส ตอนที่ 1
- เรื่องที่ 6 เครื่องดื่มที่มีชื่อเสียงของฝรั่งเศส ตอนที่ 2
- เรื่องที่ 7 จุดเด่นของแต่ละเมืองของฝรั่งเศส ตอนที่ 1
- เรื่องที่ 8 จุดเด่นของแต่ละเมืองของชาวฝรั่งเศส ตอนที่ 2
- เรื่องที่ 9 จุดเด่นของแต่ละเมืองของฝรั่งเศส ตอนที่ 3
- เรื่องที่ 10 จุดเด่นของแต่ละเมืองของฝรั่งเศส ตอนที่ 4
- เรื่องที่ 11 เทคโนโลยีและโทรคมนาคมของฝรั่งเศส
- เรื่องที่ 12 อาหารพิเศษของแคว้นต่าง ๆ ของฝรั่งเศส ตอนที่ 1
- เรื่องที่ 13 อาหารพิเศษของแคว้นต่าง ๆ ของฝรั่งเศส ตอนที่ 2

3. แต่ละเรื่องย่อย จะประกอบด้วย 5 ส่วน

- ส่วนที่ 1 สารบัญ
- ส่วนที่ 2 ทดสอบก่อนเรียน
- ส่วนที่ 3 เรียนเนื้อหา มีเนื้อหาเป็นภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส ผู้ที่ไม่มีความรู้ภาษาฝรั่งเศส สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศสได้โดยเลือกเรียนเฉพาะส่วนที่ 3 นี้ และในส่วนนี้จะมีเสียงบรรยายเป็นภาษาฝรั่งเศส
- ส่วนที่ 4 แบบฝึกหัด
- ส่วนที่ 5 ทดสอบหลังเรียน

4. จุดเด่นของบทเรียนฯ คือ ภาพประกอบที่สวยงามตรงกับเนื้อหาจำนวนมากมาย และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง และทราบคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

5. ผลของการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2541 เมื่อวันที่ 20-21 ธันวาคม 2541 ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม กรุงเทพฯ มีดังนี้

5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คะแนนสอบ หลังเรียนดีกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน ดังนี้ คะแนนสอบ ก่อนเรียนโดยเฉลี่ยของทั้งบทเรียน คือ 33.88%

ส่วนคะแนนสอบหลังเรียนโดยเฉลี่ย คือ 87.15% และคะแนนสอบหลังเรียนโดยเฉลี่ย ครั้งที่ 2 คือ 92.64%

5.2 เจตคตินักเรียนที่ได้เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยเรียนภาษาเรื่องนี้ มีดังนี้

5.2.1 นักเรียน 100% ต้องการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยเรียนภาษา ในเนื้อหาวิชาฝรั่งเศสเรื่องอื่น ๆ

5.2.2 นักเรียน 100% เห็นว่าบทเรียนฯ เรื่องนี้น่าสนใจ เพราะมีภาพประกอบที่สวยงาม

5.2.3 นักเรียน 96% เห็นว่าภาพประกอบที่สวยงามตรงกับเนื้อหาจำนวนมากมายนี้ ทำให้เข้าใจเนื้อหาบทเรียน ได้ดีขึ้น

5.2.4 นักเรียน 92% รู้สึกสนุกสนานที่ได้เรียนโดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย การเรียนภาษาเรื่องนี้

5.2.5 นักเรียน 92% เห็นว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนภาษาเรื่องนี้มีประโยชน์ต่อพวกเขา

5.2.6 นักเรียน 92% ชอบทำข้อสอบหลังเรียน

5.2.7 นักเรียน 88% ชอบเรียนเนื้อหาบทเรียนฯ

5.2.8 นักเรียน 84% ชอบทำแบบฝึกหัดในบทเรียนฯ

5.2.9 นักเรียน 72% ชอบทำข้อสอบก่อนเรียน

6. การเผยแพร่ผลงานและรางวัลที่ได้รับ ปีการศึกษา 2542 อ.ฉันทนา วัฒนธรรี ได้รับเชิญเป็นวิทยากรและนำเสนองานบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียน ภาษาเรื่องนี้ ในการอบรมสัมมนาต่าง ๆ ดังนี้

6.1 นำเสนองาน ในงาน Students' Expo จัดโดยกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่เมืองทองธานี กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 28 กันยายน 2542 ถึง 3 ตุลาคม 2542

6.2 นำเสนอผลงานในการอบรม "การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส" จัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 4-8 ตุลาคม 2542 ผู้เข้าอบรมเป็นคณะครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาในประเทศไทย โดยมีวิทยากรจากประเทศฝรั่งเศส ในการอบรมและให้ข้อคิดเห็น

6.3 ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรและนำเสนอผลงานในการอบรม "การใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส" จัดโดยสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์วิทยาลัย ระหว่างวันที่ 18-22 ตุลาคม 2542 ผู้เข้าอบรม เป็นคณะครู-อาจารย์ อุดมศึกษา และมัธยมศึกษาในประเทศไทย

6.4 ได้รับการคัดเลือกจากสถานทูตฝรั่งเศสในประเทศไทยให้เป็นตัวแทน นำเสนอผลงานในการสัมมนา “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ที่ศูนย์พัฒนาทางด้านภาษา RELC (Regional Language Center) ประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 8-13 พฤศจิกายน 2542 จัดโดยสถานทูตฝรั่งเศสของประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้เข้าสัมมนาเป็นนักการศึกษาและคณะครู-อาจารย์ระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาจาก 12 ประเทศ คือ จีน ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ฮองกง เกาหลี ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม พม่า และลาว โดยมีวิทยากรจากประเทศฝรั่งเศสและแคนาดา

6.5 นำเสนอผลงาน “นวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส” ในงานแข่งขันทักษะภาษาฝรั่งเศส ประจำปี 2542 จัดโดยสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ระหว่างวันที่ 21-22 พฤศจิกายน 2542 ที่มหาวิทยาลัยเซ็นจอห์น และได้รับพระราชทานเกียรติบัตร และรางวัลการจัดแสดงผลงานสื่อการเรียนจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ผู้ร่วมงานเป็นคณะครู-อาจารย์ นิสิต นักศึกษา และนักเรียนระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาในประเทศไทย

7. ปฏิกริยาของครูสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยต่อบทเรียนฯ เรื่องนี้

7.1 มีครู-อาจารย์ทั้งระดับอุดมศึกษา และมัธยมศึกษา จำนวนประมาณ 90 คน อยากรู้ได้ CD-ROM บทเรียนฯ เรื่องนี้ไว้ให้นักเรียน นักศึกษาของตนเองได้เรียน

7.2 มีครู-อาจารย์ทั้งระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวนประมาณ 55 คน อยากรู้เรียนการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนภาษา โดยใช้โปรแกรม authorware และ photoshop กับอาจารย์ฉันทนา วัฒนะอารีที่โรงเรียนมัธยมวัดคูสุตาราม

7.3 มีครู-อาจารย์ทั้งระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวนประมาณ 20 คน อยากรู้มาศึกษาบทเรียนฯ เรื่องนี้โดยละเอียดด้วยตัวเอง ที่โรงเรียนมัธยมวัดคูสุตาราม

7.4 มีครู-อาจารย์ ทั้งระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวนประมาณ 10 คน อยากรู้ให้นักเรียนในโรงเรียนของตนเองมาเรียนบทเรียนเรื่องนี้โดยละเอียด ที่โรงเรียนมัธยมวัดคูสุตาราม

8. ความรู้สึกของ อ.ฉันทนา

รู้สึกดีใจที่มีผู้สนใจอยากรู้ได้ใช้ประโยชน์จากบทเรียนฯ เรื่องนี้จำนวนมากพอสมควร และมีผู้สนใจต้องการเรียนรู้วิธีการสร้างบทเรียนฯ ด้วยตัวเอง จำนวนพอสมควร

ถ้าได้รับอนุญาตเรื่องลิขสิทธิ์จากเจ้าของและผู้จัดทำนายโปรแกรม authorware เจ้าของและผู้จัดทำนายโปรแกรม photoshop และเจ้าของภาพประกอบที่ใช้ในบทเรียนฯ เรื่องนี้ เรียบร้อยแล้ว อ.ฉันทนา ยินดีที่จะเผยแพร่ผลงานชิ้นนี้ให้เป็นประโยชน์แก่วงการศึกษาวิชาภาษาฝรั่งเศสทั้งในประเทศและต่างประเทศ ยินดีที่จะสอนวิธีการสร้างบทเรียนฯ โดยใช้โปรแกรม authorware และ photoshop แบบง่าย ๆ ให้แก่ครูนอกโรงเรียน

หวังว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนภาษาเรื่องนี้ คงเป็นแรงจูงใจให้มีการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น รวมทั้งเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ ในวิชาภาษาฝรั่งเศสด้วย

สนใจรายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อที่ อ.ฉันทนา วัฒนะอารี โรงเรียนมัธยมวัดคูสุตาราม บางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700 Tel. 0-1811-6706

แนะนำวีฝรั่งเศสร่วมสมัย : มิเชล เดอกี๋ (Michel Degur)
และดาเนียล บีกา¹ (Daniel Biga)

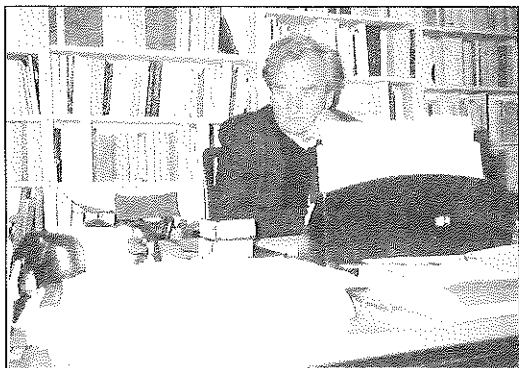
อุบลวรรณ โชติวิสิทธิ์

ผู้เขียนขอถวายบทความนี้

แต่

สมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

อาจารย์วิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

มิเชล เดอกีเย่ (Michel Deguy)

เมื่อกล่าวถึงกวีฝรั่งเศสร่วมสมัย คนส่วนใหญ่ มักนึกถึงแจ็คว็องต์ เปรแเวร์ต (Jacques Prévert : 1900-1977) ในความเป็นจริง ประเทศฝรั่งเศส มีกวีมากมายแต่ผลงานของเขาเหล่านั้นไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายเนื่องจากผู้อ่านส่วนใหญ่ไม่นิยมอ่านงานกวีนิพนธ์ อย่างไรก็ตาม กวีร่วมสมัยเหล่านี้ก็ไม่

เคยข้อยกโทษพวกเขา ยังคงมุ่งมั่นสร้างผลงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ในบทความนี้ผู้เขียนขอแนะนำกวีผู้ยิ่งใหญ่ ในยุคปัจจุบันของฝรั่งเศสคนหนึ่งคือ มิเชล เดอกีเย่และกวีอีกคนคือ ดาเนียล บีกา ซึ่งแม้จะมีคนรู้จักไม่มากเท่าเดอกีเย่ แต่กวีนิพนธ์ของเขาก็มีค่าควรแก่ศึกษา

งานกวีนิพนธ์ของเดอกีเย่เป็นงานที่มีความลุ่มลึกทางปัญญาแฝงแนวคิดทางปรัชญาที่ซับซ้อน ผู้อ่านจำต้องขบคิดไตร่ตรองเพื่อให้เข้าถึงคัมภีร์² เนื้อหาของเดอกีเย่จะเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ซึ่งแยกไม่ออกจากโลกและชีวิต ส่วนบีกานั้นถือได้ว่าเป็น “กวีติดดิน” งานของบีกาในระยะแรกจะสะท้อนให้เห็นถึงลำนึกขบถในวัยหนุ่ม แต่ในระยะหลัง ๆ เมื่อบีกาเจริญวัยขึ้นมากแล้วและได้สัมผัสกับปรัชญาตะวันออกโดยเฉพาะพุทธศาสนานิกายเซ็น งานของเขามักจะเน้นเกี่ยวกับการค้นหาตนเอง³ การเข้าใจและรู้จักตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการค้นหาแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมเพื่อความสุขของตนเองและสังคม บทความของเดอกีเย่และบีกามีส่วนที่เหมือนกันในแง่ความหลากหลายของรูปแบบ ซึ่งมีเนื้อหาเป็นตัวกำหนด เดอกีเย่นิยมใช้คำโบราณหรือคำที่ไม่พบเห็นทั่วไป บางครั้งก็พลิกแพลงประดิษฐ์คำขึ้นใหม่เพื่อสื่อความหมายที่ต้องการ กวีนิพนธ์ของเดอกีเย่จะ ‘เล่น’ กับภาษาในหลายรูปแบบ ส่วนบีกานั้นจะใช้คำง่าย ๆ ที่พบในชีวิตประจำวัน คำภาษาถิ่นและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งคำหยาบ บีกาก็ชอบเล่นคำเหมือนกัน แต่การเล่นคำของบีกาไม่แยบยลซับซ้อนเท่าการเล่นคำของเดอกีเย่

ในบทความนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงประวัติของเดอกีเย่โดยสังเขป และยกบทกวีที่ผู้เขียนเลือกสรรมา 6 บท เป็นตัวอย่างประกอบการวิจารณ์งานของเดอกีเย่ จากนั้นจึงจะกล่าวถึงประวัติของบีกาและงานของเขา

มิเชล เดอกีเย่ เกิดเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ. 1930 ณ กรุงปารีส เดอกีเย่เป็นนักปรัชญา กวี อาจารย์มหาวิทยาลัยและนักทฤษฎีเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ เดอกีเย่ทำงานหลากหลาย นอกจากเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวรรณคดีฝรั่งเศส⁴ มหาวิทยาลัยปารีส 8 (Paris VIII) แล้ว ยังเคยประจำกองบรรณาธิการวารสาร *Les Temps Modernes, Critiques* และวารสาร *Temps de la Réflexion*

¹ บทความนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ผู้เขียนได้เป็นผู้ร่วมวิจัยในโครงการ “เมธีวิจัยอาวุโส” ของศาสตราจารย์เจตนา นาควัชระ เรื่อง “กวีนิพนธ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย ประสบการณ์จาวรรณคดีไทย อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน (2539-2541)”

² “J ’écris pour que tu ne comprennes.”

Michel Deguy, *Poèmes, 1960-1970*, Gallimard, 1973, p. 70.

³ “regarde à l’intérieur de toi.”

Daniel. Biga, *Né nu (précédé d’ Oiseaux Mohicans et Kilroy was here!)*, Le Cherche Midi éditeur, 1984, p. 69.

⁴ เดอกีเย่เพิ่งเกษียณอายุเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1999.

เป็นบรรณาธิการวารสารกวีนิพนธ์ Po&sie และเคยดำรงตำแหน่งอธิการบดีวิทยาลัยนานาชาติแห่งปรัชญา (Collège international de philosophie) ระหว่าง ค.ศ. 1989-1992 และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 ก็ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย

เดอกี๋ยังมีผลงานกวีนิพนธ์ที่ได้รับการตีพิมพ์ตั้งแต่ ค.ศ. 1960 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เดอกี๋เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ปัญญาชนและกวีในช่วงทศวรรษ 1960 เขาเป็นกวีที่ได้รับความนิยมอย่างมากในสหรัฐอเมริกา ใน ค.ศ. 1985 เขาได้รับรางวัล Prix de l' Académie Mallarmé สำหรับงานรวมบทกวีชื่อ Gisants และใน ค.ศ. 1989 เขาได้รับรางวัลระดับชาติสาขากวีนิพนธ์ รางวัลดังกล่าวเป็นหลักฐานยืนยันถึงความโดดเด่นของบทกวีนิพนธ์ของเขา ผลงานกวีนิพนธ์ที่สำคัญ ๆ ของเดอกี๋ ได้แก่ Fragments du cadastre (1960) ได้รับรางวัลเฟเนอง (Fénéon), Poèmes de la Presqu'île (1962) ได้รับรางวัลมักซ์ จากอบ (Max Jacob), Biefs (1964), Actes (1966), Où dire (1966), Figurations (1969), Tombeau de Du Bellay (1973), Jumelage suivi de Made in USA (1978), Gisants (1985), La poésie n'est pas seule (1987), Arrêts fréquents (1990), Aux heures d'affluence (1993), A ce qui n'en finit pas (1995) และ L' énergie du désespoir (1998)

เดอกี๋พยายามค้นหาวีธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอที่จะผสมผสานกวีนิพนธ์กับทฤษฎีว่าด้วยกวีนิพนธ์เข้าด้วยกัน งานกวีนิพนธ์ของเขามีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงสังขรณ์ (“Je vous dois la vérité en poème⁵”) ของกวีนิพนธ์ ชีวิต (หรือความตาย) และโลก

ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับงานกวีนิพนธ์ของเดอกี๋ที่สำคัญ ได้แก่

- Yvon Belaval, “Tombeau de Du Bellay”, *Les Cahiers du Chemin*, 20 (janvier, 1974), pp. 119-128.
 Michael Bishop, Michel Deguy, Amsterdam : Rodopi, 1988.
 Yves Michaud, “Michel Deguy”, *Critique* 385-6, 1979, pp. 541-52.
 Adélaïde Russo, “La Poésie limitrophe”, *Michel Deguy' s Gisants*, Dalhousic French Studies, vol. 17, Dalhousie University, 1989.
 Ann Smock, “Re-turning dissemblance : Reading of two poems by Michel Deguy”, *Sub-Stance* 10, 1974, pp. 17-31.

วารสาร *Sub* ฉบับที่ 78/79, 1988.

- I** Cependant ils mouraient par paquets comme des
 algues à marée basse
 Ils mouraient par grappes comme la vigne dans la
 cuve
 5 Ils mouraient comme des méduses sur la grève
 Comme si les germains les frères n'étaient nés
 Que pour inventer ces neuves hécatombes
 Une incroyable façon de nous faire mourir

⁵ โดยทั่วไปคำว่า “cependant” แปลว่า “ถึงกระนั้น” เพื่อแสดง “opposition” ถ้านี้อาจแปลว่า “ในระหว่างนั้น” หรือ “ในตอนนั้น” ก็ได้ เพื่อเน้นให้เห็นการอย่างต่อเนื่องของพวกมัน

- 10 Les cantonniers aux yeux de nuit et de brouillard
Carbonisèrent les tas de peaux mortes
En novembre parmi les déchets des marronniers

Et partout

- 14 La Hesse la Bavière et la Saxe et la Prusse
Où les villages ont des noms de charnier

ถึงกระนั้น⁶ พวกเขาล้มตายก่ายกองตั้ง

สำหรับยามน้ำทะเลลด

พวกเขาล้มตายเป็นพวงตั้งอยู่ใน

ถึงหมักเห่า

พวกเขาล้มตายตั้งแวงกะพุนบนชายหาด

เหมือนดั่งว่าพี่น้องร่วมเผ่าพันธุ์กำเนิดมา

เพียงเพื่อคิดค้นการสังหารหมู่แบบใหม่

ช่างเป็นฝีมือที่ทำให้คนตายได้อย่างน่าเหลือเชื่อ

คนดูแลรักษาถนนซึ่งมีดวงตาของยามราตรีและเมฆหมอก

เผาซากผิวหนังหลายกองจนเป็นเถ้า

ในเดือนพฤศจิกายนท่ามกลางเศษใบต้นเกาลัด

และทุกหนแห่ง

แคว้นเฮสส์ แคว้นบาวาเรีย และแคว้นซัคส์และแคว้นปรัสเซีย

ซึ่งหมู่บ้านทั้งหลายได้ชื่อว่าเป็นโกดังเก็บกองซากศพ⁷

บทกวีนี้รวมอยู่ในหนังสือรวมบทกวีชื่อ *Fragments du cadastre* (1960) เป็นหนึ่งในบทกวีส่วนน้อยของเดอกีย์ที่ผู้อ่านอ่านแล้วจะเข้าใจว่าเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร เดอกีย์เป็นกวีที่ห่วงใยมนุษยชาติมาก ในบทกวีนี้เขาประนามการสังหารหมู่ชาวยิวในยุโรปอย่างโหดร้ายทารุณในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ. 1940–1945) ในการประนามความโหดเหี้ยมของพวกนาซีนั้น เดอกีย์มิได้ใช้คำพรูสวาทแม้แต่คำเดียวแต่ใช้การเปรียบเทียบความตามวิถีทางของกวีนิพนธ์ ความคิดพื้นฐานของเดอกีย์ก็คือกวีนิพนธ์สามารถพูดถึงสิ่งหนึ่งด้วยอีกสิ่งหนึ่ง (*La poésie dit une chose par une autre*) นั่นก็คือการใช้ภาพพจน์เปรียบเทียบ (*la comparaison*) นั่นเอง

บทกวีแบ่งออกเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ ส่วนแรกตั้งแต่บาทที่ 1–8 บรรยายภาพของผู้คนจำนวนมากที่ล้มตาย และส่วนที่สอง (บาทที่ 9–11) กล่าวถึงการจัดการซากศพตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในประเทศเยอรมนี เพื่อตอกย้ำความโหดร้ายของการสังหารหมู่ของพวกนาซี เดอกีย์สร้างภาพของความตายด้วยการซ้ำคำว่า “ils mouraient” ถึง 3 ครั้ง (บาทที่ 1, 3 และ 5) รวมทั้งการใช้คำกริยา “mourir” (บาทที่ 8) และ

⁶ โดยทั่วไปคำว่า “cependant” แปลว่า “ถึงกระนั้น” เพื่อแสดง “opposition” คำนี้อาจแปลว่า “ในระหว่างนั้น” หรือ “ในตอนนั้น” ก็ได้ เพื่อเน้นให้เห็นการฆ่าอย่างต่อเนื่องของพวกนาซี

⁷ Michel Deguy, *Poèmes, 1960–1970*, Gallimard, 1973, p. 70.

คำขยาย “mortes” (บาทที่ 10) ที่มาของความตายอันน่าสังเวชของคนจำนวนมากเหล่านี้ก็คือการสังหารหมู่ (hécatombes) ในบาทที่ 7 ซึ่งในที่สุดก็ทำให้หมู่บ้านในแคว้นต่าง ๆ ในประเทศเยอรมนีกลายเป็นโกดังเก็บกองซากศพ (charnier)

เพื่อให้ผู้อ่านเห็นจำนวนคนตายและสภาพการตายของคนเหล่านั้น เดอกี๋ใช้วิธีเปรียบเทียบซึ่งเขาเรียกว่า “comme⁸” ถึงสามครั้งในบาทที่ 1–5

“Cependant ils mouraient par paquets comme des
algues à marée basse
Ils mouraient par grappes comme la vigne dans la
cuve
Ils mouraient comme des méduses sur la grève”

ภาพคนตายเกลื่อนกลาดเป็นกอง เหมือนสาหร่ายยามน้ำทะเลลด เป็นพวงองุ่นในถังหมักเหล้าและเหมือนซากแมงกะพรุนที่กระจัดกระจายอยู่บนชายหาดนั้น ก่อให้เกิดความรู้สึกสะเทือนใจเป็นอย่างยิ่งกับผู้อ่าน ซากศพชาวยิวนับล้าน ๆ ที่ถูกฆ่าในห้องแก๊ส⁹ คงกองสุมทับกัน แน่และส่งกลิ่นเหม็นคุ้งไม่ต่างจากองุ่นในถังหมักเหล้าและซากเน่าของสาหร่ายและแมงกะพรุน การใช้การเปรียบเทียบเช่นนั้นนอกจากจะให้อารมณ์สะเทือนใจแล้ว ยังทำให้บทวิกกลายเป็นพื้นที่ที่ความจริงสามารถปรากฏรูปลักษณะขึ้นได้ (prendre figure) ภาพที่ได้จึงเป็นภาพสามมิติที่มีทั้งรูปร่างและวิญญาน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เดอกี๋มีมิได้ใช้คำพหูสวาทเพื่อประนามการกระทำอันโหดร้ายของพวกนาซีแต่ใช้การประชดประชัน (ironie) แทน

“Comme si les germains les frères n’étaient nés
Que pour inventer ces neuves hécatombes
Une incroyable façon de nous faire mourir”

⁸ “Ma vie”

Le mystère du comme
Puis l’ombre se fait lumière”

Michel Deguy, *Poèmes, 1960–1970*, op. cit., p. 49.

⁹ การสังหารหมู่ชาวยิวในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเป็นการกระทำที่ทารุณโหดเหี้ยมและเป็นความอัปยศที่สุดในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติที่ทุกคนจะต้องจดจำ จริงอยู่มนุษย์ทุกคนต้องตายแต่ทำไมต้องให้ชาวยิวตายอย่างน่าสมเพชเช่นนั้น? ความรู้สึกร่วมของเดอกี๋ในชะตากรรมของเพื่อร่วมโลกชาวยิวสะท้อนให้เห็นในบทกวีอีกบท ดังนี้

“Menés sagement à la mort
à la mort sagement
comme gazés d’Auschwitz
[...]
Et juif quand je meurs je suis séparé des juifs qui meurent”

“ถูกนำอย่างสุขุมสู่ความตาย
สู่ความตายอย่างสุขุม
เหมือนกราวแก๊สพิษ ที่เอาชีวิตรัง
[...]

และชาวยิว เมื่อฆ่าตายข้าก็ถูกแยกจากชาวยิวเหล่านั้นที่ตาย”

Michel Deguy, *Poèmes, 1970–1980*, Gallimard, 1986, p. 130.

ในบทที่ 6-7 นี้ กวีเสียดสีเป้าหมายในการมีชีวิตอยู่ของพวกนาซีได้อย่างแหลมคม ด้วยการกล่าวแต่เพียงลอย ๆ ว่าพี่น้องเผ่าพันธุ์เดียวกัน¹⁰ ดูเหมือนจะเกิดมาเพียงเพื่อประดิษฐ์คิดค้นวิธีการใหม่ ๆ เพื่อสังหารผลาญชีวิตเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ในขณะที่เดียวกันก็ให้ผู้อ่านได้ขบคิดใคร่ครวญว่าเป้าหมายในการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์นั้นคืออะไรกันแน่ และในบทที่ 8 กวีประชดความสามารถในการฆ่าคนคราวละมาก ๆ ของพวกนาซีได้อย่างเจ็บแสบว่า “ช่างเป็นฝีมือที่ทำให้คนตายได้อย่างน่าเหลือเชื่อ” การใช้คำว่า “ไม่น่าเชื่อ” หรือ “เหลือเชื่อ” (incroyable) ยิ่งเน้นให้เห็นว่าการกระทำของพวกนาซีนั้นอำมหิตผิดมนุษยมนา การ “ทำให้คนตาย” (faire mourir) คราวละมาก ๆ ราวกับเป็นโรงงานอุตสาหกรรมผลิตศพเป็นเรื่องสยดสยองน่าเหลือเชื่อจริง ๆ ไม่น่าเป็นไปได้ว่ามนุษย์จะผลาญชีวิตเพื่อนมนุษย์ด้วยกันได้ขนาดนั้นแต่พวกนาซีก็ทำได้ราวกับเป็นความสามารถที่มีมาแต่กำเนิด

ตอนต้นของส่วนที่สองของบทกวีกล่าวถึงการเผา “ซากผิวหนังหลายกอง” (les tas de peaux mortes) ซึ่งมีนัยหมายถึงกองซากศพของชาวยิว ท่ามกลางเศษกิ่งและใบของต้นเกาลัด (les déchets des marronniers) ในเดือนพฤศจิกายนซึ่งอยู่ในระหว่างฤดูใบไม้ร่วง การบรรยายนี้ทำให้เห็นภาพของชาวยิวที่ล้มตายดูใบไม้ที่ปลิวจากข้างหนวดต้นในฤดูใบไม้ร่วง อนึ่ง ชาวยิวเหล่านี้ไม่เหลือศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อีกต่อไป แต่ถูกปฏิบัติเยี่ยง “ขยะ” ที่ต้องการกำจัดเพราะเป็นเพียง “ซากผิวหนัง” ที่ถูกเผาทิ้งร่วมกับขยะอื่น ๆ ตำแหน่งของคำว่า “peaux mortes” ในบทที่ 10 อยู่เหนือคำว่า “déchets” ขยะหรือสิ่งปฏิกูล) ในบทที่ 11 พอดี เท่ากับเป็นการเน้นความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นระหว่างคำทั้งสองและเน้นให้เห็นว่าศพคนเหล่านี้ไม่ได้ต่างจากเศษปฏิกูลที่ต้องเผาทิ้ง

บทสุดท้ายของบทกวี (บทที่ 12-14) ทำหน้าที่คล้ายบทสุดท้ายของบทกวีแบบ ‘sonnets’¹¹ คือสรุปความทั้งหมดของบทกวี นั่นคือ การสังหารหมู่ในทุกหนทุกแห่งในประเทศเยอรมนีทำให้หมู่บ้านต่าง ๆ กลายเป็น “โกดังเก็บศพ” (‘des noms de charnier’)

เดอกี้อยู่ต้นบทแรกของบทสุดท้าย (ซึ่งเป็นบทที่สั้นที่สุดและมีความหมายหลักเด่นที่สุดของบทกวี) ด้วยคำสั้น ๆ ว่า “Et partout” ด้วยน้ำเสียงเรียบ ๆ ไม่เอาจริงเอาจังนัก ราวกับกำลังเล่าเรื่องธรรมดา ๆ ที่เกิดขึ้นในแคว้นเฮส แคว้นบาวเรีย แคว้นซัคส์ และแคว้นปรัสเซีย¹² ของประเทศเยอรมนีในระหว่างฤดูใบไม้ร่วงเดือนพฤศจิกายน แต่แล้วผู้อ่านก็ต้องตระหนกและสะเทือนใจอย่างรุนแรงเมื่ออ่านถึงคำสุดท้ายว่า “charnier” คำนี้ทำให้ผู้อ่านประหลาดใจไปถึงคำว่า “hécatombes” ในบทที่ 7 หมู่บ้านต่าง ๆ ในแคว้นทั้งสี่กลายเป็นโกดังเก็บศพก็เพราะการสังหารหมู่นั้นเอง

แก่นเรื่องของบทกวีนี้สรุปได้ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างคำว่า “hécatombes” “Et partout” และ “charnier” กล่าวคือ การสังหารหมู่ในทุกแห่งหนทำให้คนตายกลาดเกลื่อนดูใบไม้ร่วงในเดือนพฤศจิกายน ซึ่งในที่สุดก็ทำให้ทุกหมู่บ้านกลายเป็นโกดังเก็บศพ

¹⁰ คำว่า “les germains” นอกจากจะแปลว่าถูกที่ถูกน้องแล้ว ยังหมายถึงชาวเยอรมันได้ด้วย

¹¹ ความจริงโครงสร้างของบทกวีนี้เขียนแบบ ‘sonnet’ เพียงบางส่วนเท่านั้น กล่าวคือบทกวีมีทั้งหมด 14 บท และสองบทสุดท้ายมีบทละสามบาทเช่นเดียวกับ ‘sonnet’ แต่นอกจากจำนวนบาทที่เท่ากันแล้ว โครงสร้างอื่น ๆ และสัมผัสไม่เหมือน ‘sonnet’ เลย

¹² แคว้นต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนแต่มีภัยภัยกันของพวกนาซีซึ่งไม่ต่างจากโรงงานฆ่าคน

II

Le poète aux yeux cernés de mort descend à ce monde du miracle,¹³ Que sème-t-il sans geste large sur l'unique sillon de la grève --- où de six heures en six heures pareille à une servante illettrée qui vient apprêter la page et l'écritoire la mer en coiffe blanche dispose et modifie encore l'alphabet vide des algues? Que favorise-t-il aux choses qui n'attendent rien dans le silence du gris?

La coïncidence

กวีนี้ยื่นตาหมองคล้ำด้วยความตายก้าวลงสู่
โลกแห่งสรรพสิ่ง¹³ อะไรหรือที่เขาค่อยค่อยบรรจงหว่าน
บนรอยไถหนึ่งเดียวบนชายหาด --- ที่ซึ่งจากหกชั่วโมงหนึ่งถึง
อีกหกชั่วโมงประดุจสาวใช้ไร้การศึกษาที่มา
เตรียมกระดาษและหีบเครื่องเขียน ทะเลสวมหมวกขาว
เรียบเรียงและตัดแปลงตัวอักษรสำหรับอันวางเปล่าอีกครา
อะไรหรือที่เขาเอื้ออำนวยต่อสรรพสิ่งที่มีได้รอคอยสิ่งใด
ในความเงียบสีเทา

ความประจวบเหมาะ¹⁴

บทกวีนี้รวมอยู่ในหนังสือรวมบทกวีชื่อ Biefs (1964) เป็นกวีที่ถือว่าเป็นตัวผลงานบทกวีนิพนธ์ส่วนใหญ่ของเดอกีแย้ แก่นเรื่องของบทกวีนี้จะเกี่ยวกับกวี กวีนิพนธ์ การสร้างสรรค์งาน กวีนิพนธ์และปัญหาเกี่ยวกับกวีนิพนธ์

โครงสร้างของบทกวีโดยผิวเผินมีลักษณะเป็นร้อยแก้วมากกว่าร้อยกรอง แต่เดอกีแย้และกวีร่วมสมัยส่วนใหญ่ปฏิเสธการแยกร้อยแก้วออกจากร้อยกรอง สำหรับเดอกีแย้แล้ว ที่ไหนมีจังหวะ (le rythme) ที่นั่นก็มีร้อยกรองเกิดขึ้นแล้ว ความเป็นร้อยกรองของบทกวีนี้อยู่ในจังหวะของตัวบทซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สร้างความไพเราะให้กับบทกวี ในขณะที่เดียวกันก็สอดคล้องกับเนื้อหาของบทกวีที่เกี่ยวกับกวีนิพนธ์

บทกวีแบ่งออกเป็นสองตอนใหญ่ ตอนแรกมีแปดบาท ส่วนตอนที่สองมีบาทเดียว และมีคำเพียงสองคำเท่านั้น คือ "la coïncidence" ซึ่งปรากฏอยู่ใจกลางของบาทและเป็นคำสุดท้ายของบทกวี แก่นเรื่องของบทกวีนี้คือ กวีกับการสร้างสรรค์งานกวีนิพนธ์

ในตอนแรกของบทกวี (บาทที่ 1-8) เดอกีแย้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการสร้างสรรค์งานกวีนิพนธ์นั้นเป็นเช่นไร กล่าวคือ ในเบื้องต้นนั้นกวีต้องไปสัมผัสกับโลกแห่งสรรพสิ่ง (ce monde du miracle¹⁵) ก่อนแล้วจึงหว่านไถนา ซึ่งมีโซนาข้าวธรรมดา แต่เป็นนาแห่งภาษาหรือนาแห่งตัวอักษร¹⁶

¹³ คำว่า "miracle" นั้น Deguy ใช้ในความหมายภาษาละตินว่า "ทุกสิ่งทุกอย่างที่มองได้"

¹⁴ Michel Deguy, *Poèmes, 1960-1970*, op. cit., p. 34.

¹⁵ เดอกีแย้ใช้คำว่า "miracle" ตามความหมายเดิมในภาษาละติน ซึ่งหมายถึงสิ่งที่มองเห็นได้ด้วยตา ไม่ใช่อในความหมายที่เกี่ยวกับศาสนาหรือสิ่งมหัศจรรย์แต่อย่างใด

¹⁶ "Le trésor est dans le champ : c'est le labour de la prose."

"สมบัติอยู่ในท้องทุ่ง เป็นการหว่านไถภาษา"

Michel Deguy, *A ce qui n'en finit pas*, Seuil, 1995.

“Que sème-t-il sans geste large
sur l’ unique sillon de la grève”

กวีต้องทำงานหนักกับภาษาเช่นเดียวกับการไถนาและต้องทำงานอย่างต่อเนื่องท่ามกลางความเขียบและความสันโดษเป็นระยะเวลายาวนานเพื่อรังสรรค์ “ตัวอักษรสหายอันว่างเปล่า” (l’alphabet vide des algues) ให้เป็นคำ (les mots) ที่เหมาะสมเพื่อสื่อสิ่งที่กวีต้องการจะพูด (les choses) ได้อย่างลงตัวสิ่งที่กวีเพียรแสวงหาอยู่ตลอดเวลาก็คือ “ความประจวบเหมาะ” หรือ “la coincidence” ระหว่างคำกับความหมายหรือสิ่งของ หรือระหว่างชื่อกับความหมายหรือสิ่งของ (les noms et les choses) แม้จะยากเย็นและตระหนักว่าคำที่เหมาะสมที่สุด (le mot juste) เพื่ออธิบายหรือสื่อความจริงนั้นไม่มีหรือเกือบจะไม่มี¹⁶ แต่กวีก็เฝ้ารอให้ความประจวบเหมาะนี้ยังเกิดขึ้น คำว่า “la coincidence” ปรากฏอยู่ในใจกลางบาทในตำแหน่งที่เด่นที่สุดของบทกวีซึ่งเทียบได้กับอุดมการณ์ที่กวีมุ่งมั่นจะไปให้ถึง

ตามความคิดหลักของเดอกีก็เกี่ยวกับกฎเกณฑ์แห่งกวีนิพนธ์และชีวิตนั้น เดอกีก็เชื่อว่าไม่มีผู้ใดสามารถอธิบายสิ่งใดได้เลยโดยไม่มีการไปสัมพันธ์กับสิ่งอื่นหรือผู้อื่น (l’autre) หรืออีกนัยหนึ่งก็คือโดยไม่มีการเปรียบเทียบ (le commer) นั่นเอง ในบทกวีนี้ หากผู้อ่านอ่านเพียงผิวเผินก็จะคิดไปว่ากวีไปเดินเล่นบนชายหาด ไม่ได้เกี่ยวกับการเขียนงานกวีนิพนธ์แต่อย่างใด ในความเป็นจริง นี่เป็นลีลาการเขียนของเดอกีที่คนส่วนใหญ่รู้จักกันดี นั่นคือเดอกีนิยมใช้ภาพลักษณ์ของทะเลมาอธิบายหลักจันท์หลักษณ์ที่ต้องอาศัยจังหวะเป็นกุญแจสำคัญ จังหวะของบทกวีนี้ส่วนใหญ่เขียนแบบ “Alexandrin” คือมี 12 พยางค์ โดยแบ่งเป็นสองส่วน ๆ ละ 6 พยางค์ที่เรียกว่า “hémistiche” นั้นเทียบได้กับจังหวะของคลื่นในทะเลและจังหวะของน้ำขึ้นน้ำลงทุก ๆ 6 ชั่วโมง

บาทที่ 4–6 กล่าวถึงทะเลสวามทวมกสีขาว (ซึ่งหมายถึงฟองคลื่น) เปรียบเสมือนสาวใช้ที่อ่านหนังสือไม่ออก (ในที่นี้หมายถึงผู้ที่อยู่ในภาวะแห่งบุพกาล (primitif) ยังไม่ถูกอิทธิพลของอารยธรรมของสังคมครอบงำ ย่อมอยู่ใกล้ต้นกำเนิดของภาษามากที่สุด) มาเตรียมแผ่นกระดาษ (หมายถึงหาดทราย (la grève)) และหีบเครื่องเขียนให้กวีใช้เขียนงานกวีนิพนธ์ วัสดุที่กวีใช้ในการรังสรรค์งานคืออักษรสหายซึ่งจำเดิมอยู่ในสภาพว่างเปล่า (vide) แต่กวีได้ดัดทอร้อยเรียงให้เป็นคำและยังดัดแปลงครั้งแล้วครั้งเล่า (dispose et modifie encore) จนได้คำที่ประจวบเหมาะกับสิ่งที่กวีต้องการจะสื่อในงานกวีนิพนธ์ของตน

จังหวะของบทกวีนี้ค่อนข้างสม่ำเสมอเหมือนคลื่นที่ซัดเข้าหาฝั่งยามทะเลสงบ หากแบ่งบทกวีออกเป็นประโยคและอนุประโยคใหญ่ ๆ แล้ว เราจะได้บทกวี 6 ส่วน (เทียบได้กับน้ำขึ้นลงทุก ๆ 6 ชั่วโมง) ดังนี้

1. ประโยคที่ 1 จาก “Le poète” ถึง “miracle” (บาทที่ 1–2)
2. ประโยคที่ 2 จาก “Que sème-t-il” ถึง “la grève” (บาทที่ 2–3)
3. กลุ่มคำจาก “où de six heures” ถึง “illettrée” (บาทที่ 3–4)
4. อนุประโยคจาก “qui vient” ถึง “l’écritoire” (บาทที่ 4–5)
5. ประโยคที่ 3 จาก “la mer” ถึง “des algues” (บาทที่ 5–6)
6. ประโยคที่ 4 จาก “Que favorise-t-il” ถึง “gris” (บาทที่ 7–8)

¹⁶ Michel Deguy, *Jumelage suivi de Made in USA*, Seuil, 1978, p. 160.

จังหวะของบทกวีตามจำนวนพยางค์ในแต่ละส่วนจะเป็น 18-18-18-12-24-21 จะเห็นได้ว่าจังหวะเริ่มเปลี่ยนแปลงมากตั้งแต่ส่วนที่ 4 ซึ่งมีจำนวนพยางค์น้อยที่สุด (12 พยางค์) และส่วนนี้ก็เป็นจุดหักเหที่กวีจะเริ่มเตรียมตัวเขียน ส่วนที่ 5 จะมีจำนวนพยางค์มากที่สุด (24 พยางค์) และส่วนที่ 6 มีจำนวนพยางค์มากรองลงไป (21 พยางค์) สองส่วนหลังนี้อยู่ในช่วงที่กวีจำเป็นต้องอดทนรอคอยให้ตัวอักษร (l'alphabet) เปลี่ยนแปลงไปเป็นคำที่เหมาะสมเพื่อก่อให้เกิด "la coincidence" ระหว่าง "les mots" และ "les choses" นั่นเอง

อนึ่ง เนื้อหาของบทกวีนี้ยังสะท้อนความคิดหลักของเดอกี้อยู่ประการคือ กวีนิพนธ์ไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว¹⁷ แต่มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับโลกและชีวิต กวีจะสร้างสรรค์งานได้ก็ต้องเข้าไปสัมพันธ์กับสรรพชีวิตสรรพสิ่งในโลก วัตถุประสงค์ของกวีล้วนแล้วแต่ได้มาจากการสังเกตและเพ่งพิริจสรรพสิ่งรวมทั้งสภาวะการณ์อันเป็นไปตามวิถีแห่งโลก ไม่ว่าจะเป็นการชดเข้าหาฝั่งของคลื่นหรือจังหวะขึ้นลงของน้ำทะเล กวีจะถ่ายทอดสังขรณ์แห่งโลกแห่งชีวิตเหล่านี้ผ่านทางภาษา โดยจะพยายามพลิกแพลงใช้ภาษาให้เต็มศักยภาพของมัน บางครั้งสังขรณ์เหล่านั้นก็เป็นที่รู้จักกันคืออยู่แล้วแต่กวีนำมาเสนอใหม่ด้วยวิธีการแบบใหม่ เช่น ในบทกวีนี้แทนที่จะกล่าวตรง ๆ ว่าทุกคนต้องตาย เดอกี้อีกกลับเขียนว่า "กวีนิพนธ์ดาหมองคล้ำด้วยความตาย" ("Le poète aux yeux cernés de mort") ร่องรอยแห่งความตายที่ปรากฏเป็นวงคล้ายรอบดวงตาของกวีนี้เป็นการเตือนให้ทุกคนตระหนักว่าทั้งกวีและเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกต่างต้องตายด้วยกันทั้งสิ้น ("le comme-un des mortels"¹⁸) บทกวีนี้นอกจากแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันลึกซึ้งระหว่างกวีนิพนธ์ โลกและชีวิตได้อย่างแนบเนียนแล้ว ยังสอดคล้องกับปรัชญาของเดอกี้อยู่ที่ว่าใช้ "ชีวิต-คิด-เขียน-ด้วยการเปรียบเทียบ" ("vivre-penser-écrire-par-comme")

III Qui Quoi

Il y a longtemps que tu n'existes pas
 Visage quelquefois célèbre et suffisant
 Comment je t'aime Je ne sais Depuis longtemps
 Je t'aime avec indifférence Je t'aime à haine
 5 Par omission par murmure par lâcheté
 Avec obstination Contre toute vraisemblance
 Je t'aime en te perdant pour perdre
 Ce moi qui refuse d'être des nôtres entraîné
 De poupe (ce balcon chantourné sur le sel)
 10 Ex-qui de dos traîné entre deux eaux
 Maintenant quoi
 Bouche punie
 Bouche punie cœur arpentant l'orbite
 Une question à tout frayant en vain le tiers

¹⁷ Michel Deguy, *La poésie, n'est pas seule*, Seuil, 1987.

¹⁸ Michel Deguy, *Aux heures d'affluence*, Seuil, 1993, p. 55.

ใคร อะไร

- นานมาแล้วที่เรามีตัวตนอยู่
 ใบหน้าที่ในบางครามีชื่อเสียงและอวดดี
 ฉันรักเธออย่างไรฉันไม่ทราบ เป็นเวลานานมาแล้ว
 ฉันรักเธอด้วยความเจียมใจ ฉันรักเธอเพื่อชิงชัง
- 5 ด้วยการละเลย ด้วยการเพ้อพร่ำ ด้วยความฉลาด
 ด้วยความดีอัน ฝืนความน่าจะเป็นทั้งปวง
 ฉันรักเธอขณะกำลังสูญเสียเธอเพื่อสูญเสีย
 ตัวฉันเองที่ปฏิเสธความเป็นเรา ถูกลากไป
 จากท้ายเรือ (ระเบียงนี้ตัดตามแบบจิ๊กซอลงบนเกลือ)
- 10 อดีต-ใคร ถูกทอดทิ้งไประหว่างสองน้ำ
 ขณะนี้ละ
 ปากถูกลงทัณฑ์
 ปากถูกลงทัณฑ์ หัวใจสำรวจจงโคจร
 ตั้งคำถามกับทุกสิ่งที่เปิดทางไปสู่บุคคลที่สามอย่างไรผล¹⁹

บทกวีนี้ปรากฏในหน้าแรกของหนังสือชื่อ Tombeau de Du Bellay (1973) ซึ่งเป็นหนังสือรวมบทความและบทกวีเกี่ยวกับผลงานของโฌอาซิม ดู เบลเล (Joachim du Bellay : 1522-1556) กวีในสมัยศตวรรษที่ 16 บทกวีนี้เป็นตัวอย่างที่ดีอีกตัวอย่างหนึ่งของผลงานกวีนิพนธ์ของเดอกีย์ที่เกี่ยวกับการตั้งคำถาม ไตร่ตรอง พง์พินิจพิจารณา ค้นหาและค้นคว้าเกี่ยวกับศิลปะแห่งกวีนิพนธ์ (la poésie de la poétique)

ชื่อบทกวี “ใคร อะไร” (“Qui Quoi”) บ่งให้ทราบตั้งแต่ต้นแล้วว่ากวีนิพนธ์เป็นศิลปะที่ประกอบด้วยคำถาม²⁰ ที่ไม่มีคำตอบที่แน่ชัด กวีนิพนธ์มีความกำกวม มีนัยซ่อนเร้นไม่ตายตัวเช่นเดียวกับความจริงแท้ร้อยเปอร์เซ็นต์ย่อมไม่มีในโลก กวีนิพนธ์เปรียบเสมือนใบหน้าที่ซ่อนเร้น (“face cachée”)

“Heureux celui qui croit sans t’avoir vue
 Ta face cachée m’entoure alors²¹”

บทกวีประกอบด้วย 14 บท แบบ “sonnet” และบาทสุดท้ายมี 12 พยางค์แบบ “le vers alexandrin” แต่เดอกีย์ก็ไม่ได้เขียน “sonnet” บทกวีของเขามีโครงสร้างที่ไม่เหมือนใคร โครงสร้างจะเป็นไปตามความเหมาะสมกับเนื้อหา แม้เดอกีย์จะไม่ได้เขียนกวีนิพนธ์ตามขนบเก่าแต่เขาก็ยึดของเก่าเป็นรากฐานในการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดของใหม่ เป็นการเลียนแบบโดยมีความคิดริเริ่ม (“imitation originale”) อย่างเช่นที่ ดู เบลเลเคยทำมาแล้วในงานชิ้นสำคัญชื่อ “Les Regrets” ซึ่ง ดู เบลเลเขียนเป็น “sonnet” ตามแบบเก่าแต่กลับเขียนบรรยายความทุกข์ส่วนตัวและล้อเลียนบุคคลและสังคมรอบตัว

¹⁹ Michel Deguy, Poèmes, 1970-1970, Gallimard, 1986, p. 9.

²⁰ “Poème pour (re) poser questions qu’on ne pose plus en dehors du poème”

Michel Deguy, Poèmes, 1960-1970, op. cit., p. 79.

²¹ *ibid.*, p. 70.

เขาส้มที่เขายู่ที่กรุงโรม แทนที่จะเขียนสรรเสริญความงามของสตรีหรือวีรบุรุษตามขนบนิยม เนื่องจาก Tombeau de Du Bellay เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับผลงานกวีนิพนธ์ของ ดู เบลเล จึงเป็นการเหมาะสมที่ เดอกี้อย่าจะใช้ลักษณะบางอย่างของ “sonnet” ในการเขียนเพื่อถกเถียง ถามปัญหาหรือสารภาพความในใจ กับ “tu” ในบทกวีซึ่งอาจหมายถึง ดู เบลเล หรือกวีนิพนธ์ หรือหญิงคนรักหรือพระเจ้าก็ได้

หากถือว่าบทกวีนี้เป็นละครฉากสั้น ๆ ฉากหนึ่ง จะเห็นได้ว่าตัวละครในเรื่องมีจำนวนไม่แน่นอน อาจจะมี 2 หรือ 3 หรือ 4 หรือ 5 ตัวก็ได้เนื่องจากไม่มีใครทราบว่า “tu” ในบทกวีเป็นใครหรืออะไร แต่ที่แน่ ๆ คือ มีสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่ง คือ “ฉัน” แห่งบทกวี (“Je”) และอีกฝ่ายหนึ่งคือผู้รับฟังคำสารภาพของ “ฉัน” ลักษณะดังกล่าวเลียนแบบบทสวดสารภาพบาปในภาษาละตินที่เรียกว่า “confiteor” อย่างไรก็ตามการเลียนแบบนี้ก็มีความคิดริเริ่มเป็นของตนเอง กล่าวคือ “ตัวฉัน” มิได้สารภาพบาปแต่สารภาพรักกับอีกฝ่ายหนึ่ง

บทกวีแบ่งออกเป็น 3 ตอน ๆ ที่ I จากบาทที่ 1-6 ตอนที่ II จากบาทที่ 7-10 และตอนที่ III จากบาทที่ 11-14 ในตอนแรก “ตัวฉัน” กล่าวย่ำซ้ำกันถึง 4 ครั้งในบาทที่ 3, 4 และ 5 ว่า “ฉันรักเธอ” (“je t’aime”) การสารภาพรักนี้มีลักษณะแปลกใหม่ตรงที่ “ตัวฉัน” ไม่ได้สารภาพเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรักแต่ต้องการให้อีกฝ่ายรับรู้ว่าความรักที่เรามีนั้นเป็นความรักที่ทรมาณ เป็นรักที่มีปัญหา รักโดยไม่สนใจใยดี รักจนชิงชัง รักโดยมีความขัดแย้งเพราะละเลยสิ่งที่เป็นสาระดละสำคัญ รักด้วยการพร่ำบ่นและด้วยความขลาด และแม้จะต้องฝืนความน่าจะเป็นทั้งปวง “ฉัน” ก็ยังต้องรักที่รัก “เธอ” ต่อไป

“Comment je t’aime Je ne sais Depuis longtemps
Je t’aime avec indifférence Je t’aime à haine
Par omission par murmure par lâcheté”
Avec obstination Contre toute vraisemblance”

ในตอน II (บาทที่ 7-10) “ตัวฉัน” ถูกดูดลากดอยหลัง (“de dos traîné”) ไประหว่างสองน้ำ (“entre deux eaux”) นั่นคือถูกดูดไประหว่างเหนือน้ำและใต้น้ำ คำว่า “สองน้ำ” นี้มีความหมายหลายนัยขึ้นอยู่กับการตีความว่า “ตัวฉัน” หมายถึงอะไร หาก “ตัวฉัน” หมายถึง กวี ในที่นี้อาจตีความว่าเขาอยู่ระหว่างความเป็นร้อยแก้วและความเป็นร้อยกรอง แนวคิดนี้สอดคล้องกับความคิดของเดอกี้อย่างที่ไมแยกร้อยแก้วออกจากร้อยกรองโดยเด็ดขาด ในขณะเดียวกัน หาก “ระหว่างสองน้ำ” หมายถึง “ระหว่างความเป็นกับความตาย” อันเป็นความหมายปกติที่รู้จักกันทั่วไป และ “ตัวฉัน” หมายถึงกวีนิพนธ์ ก็อาจตีความได้ว่ากวีนิพนธ์กำลังอยู่ในภาวะวิกฤตระหว่างความเป็นกับความตาย (ดูการตีความเพิ่มเติมในประเด็นนี้ในย่อหน้าถัดไป) อนึ่ง การที่ “ตัวฉัน” ดอยหลังไปนั้นอาจหมายถึง การที่กวีหวนกลับไปพิณิจของเก่าเพื่อใช้สร้างของใหม่และอาจหมายถึงการทำงานกวีนิพนธ์หันกลับมาหาตัวเองซึ่งก็คือกวีนิพนธ์

ตอนที่ III (บาทที่ 11-14) ว่าด้วยภาวะวิกฤตแห่งกวีนิพนธ์เพราะเป็นคำพูดที่ไม่มีผู้ใดสนใจฟัง (“Bouche punie”; บาทที่ 12-13) อย่างไรก็ตาม กวีก็มีได้ทีออดอย แม้รักของเขจะมีปัญหา แต่ “ตัวฉัน” ก็ไม่อาจเลิกรักกวีนิพนธ์ได้ หัวใจของ “ตัวฉัน” ยังซื่อสัตย์ต่อกวีนิพนธ์ และจะมุ่งมั่นต่อไปเหมือนดวงดาวที่จำต้องอยู่ในวงโคจร (“coeur arpentant l’orbite”) ในบาทสุดท้าย “ตัวฉัน” ตัดสินใจว่าจะเขียนกวีนิพนธ์ต่อไปด้วยการตั้งคำถาม (แม้จะ “ไร้ผล”) กับทุกสิ่งที่ถูกรูทไปสู่อุคที่สาม

แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลที่สามนี้มาจากหลักการทางปรัชญาที่เรียกว่า “le principe du tiers exclus” ซึ่งเป็นหลักการที่ปฏิเสธการมีอยู่ของบุคคลที่สาม หลักการนี้เชื่อว่า *k* ต้องเท่ากับ *k* เท่านั้น ทฤษฎีแห่งกวีนิพนธ์ของเดอกี้อย่างต่างจากหลักการนี้โดยสิ้นเชิง เดอกี้อยู่เชื่อว่า *k* ไม่จำเป็นต้องเท่ากับ *k* แต่ *k* เท่ากับ *x* ได้ หรือ *k* เหมือน *x* และ *k* ได้ ในแง่นี้ กวีต้องการ “le tiers” เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง *k* และ *x* มโนทัศน์ดังกล่าว หมายถึง การใช้ภาษาภาพพจน์อันได้แก่ “comparaison” และ “métaphore” นั้นเอง หากไม่มี “le tiers” และ *k* เท่ากับ *k* เท่านั้น *k* ก็จะไม่มีความสัมพันธ์กับสิ่งอื่นหรือผู้อื่น (“l’autre”) และกวีจะไม่สามารถอธิบายอะไรได้เลย

หลักการเกี่ยวกับ “le tiers” ยังสัมพันธ์กับความคิดของเดอกี้อยู่เกี่ยวกับการนำสิ่งที่ปกติไม่รวมกันมารวมกันหรือสัมพันธ์กันในความแตกต่าง ซึ่งเรียกว่า “Dis-jonction” คำว่า “Disjonction” หากเขียนติดกันจะแปลว่า “การแยกออก” แต่หากเขียนแยกเป็น “Dis-jonction” ก็จะได้คำที่ประกอบด้วยคำว่า “dis-” ซึ่งแปลว่า “แยก” หรือ “ความแตกต่าง” และคำว่า “jonction” ซึ่งแปลว่า “การเชื่อมกัน การรวมกัน” “Dis-jonction” จึงมีความหมายมากกว่า “Disjonction” เพราะใน “Dis-jonction” (การแยก) ก็มี “Conjonction” (การรวม) การเปรียบเทียบหรือ “le commer” ของเดอกี้อยู่ก็อาศัยหลัก “Dis-jonction” เช่นกัน การพูดว่าชีวิตเปรียบเสมือนละครนั้นก็คือการนำ ‘ชีวิต’ และ ‘ละคร’ ซึ่งแตกต่างกันมาสัมพันธ์กันนั่นเอง

เดอกี้อยู่ชอบเล่นคำด้วยการนำคำมาแยกพยางค์ออกแบบ “Dis-jonction” เพื่อให้เกิดคำที่มีความหมายใหม่ อันเป็นการพลิกแพลงใช้ภาษาให้เต็มศักยภาพ ในบทที่ 10 เดอกี้อยู่ใช้คำว่า “Ex-qui” ซึ่งประกอบด้วยคำอุปสรรค “ex-” ที่แปลว่า “อดีต” หรือ “ออกจาก” และคำว่า “qui” ซึ่งเป็นสรรพนามแปลว่า “ใคร” ในที่นี้ “Ex-qui” อาจหมายถึง “อดีต-ตัวฉัน” ซึ่งไม่เหมือน “ตัวฉัน” ในปัจจุบัน แต่ก็ยังเป็น “ตัวฉัน” อยู่แน่นอน (ในประเด็นนี้อาจตีความต่อได้ว่ากวียอมพัฒนาเปลี่ยนแปลงตนเองอยู่เสมอ) ในขณะเดียวกัน “Ex-qui” อาจแปลว่า “ออกจาก-ตัวฉัน” ก็ได้ อย่างไรก็ตาม แม้ “ตัวฉัน” จะถูกลากออกจาก “ตัวฉัน” แต่ก็ไม่พ้นจาก “ตัวฉัน” เพราะยังคงถูกดึงเข้าไปอยู่ในวงโคจรของกวีนิพนธ์ นอกจากนี้คำว่า “Ex-qui” ยังพ้องเสียงกับคำว่า “exquis” ซึ่งแปลว่า “ยอดเยี่ยม ดีเลิศ สวยงาม” อีกด้วย ในที่นี้เดอกี้อยู่แสดงความชื่นชมกวีนิพนธ์ได้อย่างแนบเนียนและแยบยล แม้ “ตัวฉัน” จะมีปัญหาต่อกวีนิพนธ์มากเพียงใดก็ตาม (“Je t’aime à haine”) แต่กวีนิพนธ์ก็เป็นสิ่งที่ดีเลิศและสวยงาม

นอกจากคำว่า “Ex-qui” แล้ว เดอกี้อยู่ยังเล่นกับคำว่า “chantourné” (บทที่ 9) โดยปกติคำนี้แปลว่าการตัดภาพตามแบบจิกซอร์ แต่หากแยกคำนี้ออกเป็น “chant” กับ “tourné” ก็จะได้คำที่เกี่ยวข้องกับกวีนิพนธ์โดยตรง คือ คำว่า “chant” (“เพลงหรือบทกวี”) และคำว่า “tourner” (หมุน) หรือ “tournure” ซึ่งเป็นการเขียนโครงสร้างประโยคแบบต่าง ๆ “chantourné” จึงหมายถึงกวีนิพนธ์ที่ต้องใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ กันนั่นเอง อนึ่ง การสร้างสรรค์งานกวีนิพนธ์ก็เหมือนการต่อภาพจิกซอร์เพราะต้องสรรคานำมาร้อยเรียง หันเหินให้เข้าเหลี่ยมเข้ามุมจึงจะได้ภาพที่งามพร้อม

นอกจากเดอกี้อยู่จะเล่นกับภาษาอย่างพลิกแพลงแยบยลหลายชั้นหลายซ้อนแล้ว เขายังชอบล้อเลียนสำนวนพูดที่คนใช้กันมากจนเฟื้อ โดยปกติคนมักจะพูดกันว่า “เขามีคำตอบให้กับทุก ๆ อย่าง”

“Il a réponse à tout.”

ในบทสุดท้ายของบทกวี เดอริย์พลิกแพลงเป็น “มีคำถามกับทุก ๆ อย่าง”

“Une question à tout...”

เดอกี้อยู่กล่าวว่าในกวีนิพนธ์ "ไม่มีคำตอบที่แน่นอน ตัวกวีเองก็ไม่มีคำตอบให้ กวีมิใช่ผู้วิเศษ (la mage) หรือผู้นำจิตวิญญาณเหมือนสมัยโรแมนติกอีกต่อไป ในทางตรงข้ามกวีตั้งคำถามกับทุกสิ่งทุกอย่างแม้จะไม่มีคำตอบ บทกวีนี้จบลงด้วยการตั้งคำถามที่ไม่มีคำตอบแต่กวีก็ต้องตั้งคำถามต่อไปนี้เพราะนั่นคือการอยู่รอดของกวีนิพนธ์

IV

(A Danièle S.)

La voix rauque puis l'aphonie sur le Gange
 Cherchait le nom de cette maladie
 Des nouveau-nés qui naissent vieux

Et de ces morceaux d'hommes qui poussent du trottoir
 5 Mendiants à plat ou déjambés dans la gare
 qui vivent à un mètre cinquante au-dessous de nous

(แต่ ดาเนียล ซ.)

เสียงแหบห้าวแล้วพลันเงียบเสียง บนฝั่งแม่คงคา
 พยายามหาชื่อให้กับโรค
 ของทารกที่เกิดมาก็ชราภาพ

และของชิ้นส่วนมนุษย์ที่งอกจากบาทวิถี
 หมู่ออกทาน บ้างนอนบนอยู่ติดพื้น บ้างซากุด ที่สถานีรถไฟ
 ผู้มีชีวิตอยู่แค่หนึ่งเมตรห้าสิบเซนติเมตรได้จากเรา²²

บทกวีนี้อยู่ในหนังสือรวมบทกวีชื่อ *Aux heures d'affluence* จากส่วนที่เดอกี้อยู่เรียกว่า "Un poléoscope" เขาถือว่าบทกวีเปรียบเสมือนหอสังเกตการณ์ประจำเมือง ("Le poème comme observatoire des cités : poléoscope"²³) เดอกี้อยู่เป็นกวีที่เดินทางไปต่างประเทศบ่อยครั้งมาก เพราะมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในต่างประเทศมักเชิญเขาไปสอนวรรณคดีฝรั่งเศสหรือไปแสดงปาฐกถาอยู่เสมอ เดอกี้อยู่เดินทางไปประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย (ใน ค.ศ. 1997) เขาเดินทางบ่อยมาก จนกระทั่ง Michel Maulpoix เพื่อนกวีและนักวิจารณ์ให้ฉายาเขาว่า "คนธรรมดาอิเล็กทรอนิกส์" ("Orphée électronique") หรือ "คนธรรมดาแห่งเขตเวลาของโลก" ("Orphée des fuseaux horaires")

เดอกี้อยู่บันทึกความคิดเห็นและข้อสังเกตเกี่ยวกับบ้านเมือง ผู้คนและวัฒนธรรมอื่น (l'autre) ที่เขาได้สัมผัสและพบพานไว้ในบทกวี²⁴ ดังเช่นบทกวีบทนี้ซึ่งเขาเขียนถึงเพื่อนนักเขียนด้วยกันชื่อ Danièle Sallenav เมื่อคราวที่เขาเดินทางไปกัลกัตตา ประเทศอินเดีย

ความยากจนข้นแค้นของผู้คนที่อาศัยอยู่บนบาทวิถีในเมืองกัลกัตตาคงตรึงใจเดอกี้อยู่มาก แต่เขาก็มิได้แสดงความสงสารหรือสะเทือนใจออกมาโดยตรงตามแบบกวีสมัยเก่า ผู้เขียนประทับใจมากกับการ

²² Michel Deguy, *Aux heures d'affluence*, Seuil, 1993, p. 93.

²³ *ibid.*, p. 64.

²⁴ เดอกี้อยู่อธิบายให้ผู้เขียนฟังว่าการเขียนบทกวีแบบนี้คล้ายกับการเขียนไปรษณียบัตรส่งไปให้เพื่อน ๆ เวลาเขาเดินทางไปที่ต่าง ๆ

บรรยายความรู้สึกของเดอกี้อย่างใช้ลีลาการเขียนแบบ “nouveau lyrisme” คือกวีมิได้เป็นศูนย์กลางของบทกวี แต่กวีสนใจผู้อื่นและต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างชีวิตกับกวีนิพนธ์

*บทกวีแบ่งเป็นสองบท ๆ ละสามบาท ในบทแรก กวีพยายามหาชื่อ²⁵ (le nom) ให้กับโรคที่ทำให้เด็กเกิดใหม่ก็ซราทันที ในบทที่สอง กวีกล่าวถึงคนจน คนขอทานพิการที่อาศัยอยู่ไม่ไกลจากที่พัก (อันหรรษา) ของเขา การแสดงความรู้สึกของเดอกี้อีกมีพลังมาก การบรรยายภาพคนยากจนบนบาทวิถี แบบปรนัยทำให้ดูราวกับว่าเขาไม่มีความรู้สึกอะไรเลยกับภาพที่เห็นตรงหน้า ในความเป็นจริง กวีสะเทือนใจมากตั้งแต่ในบทแรกแล้วเพราะเขาไม่สามารถแม้กระทั่งหาชื่อได้เหมาะสมให้กับโรคภัยของเด็กทารกอันเป็นผลมาจากความยากจนได้

“La voix rauque puis l’aphonie sur le Gange
Cherchait le nom de cette maladie
Des nouveau-nés qui naissent vieux”

การที่หาชื่อไม่ได้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการแห่งการค้นหาคำ (หรืออีกนัยหนึ่งคือกระบวนการแห่งการเขียนบทกวี) ย่อมเต็มไปด้วยอุปสรรค บทกวีเริ่มต้นด้วยเสียงที่ “แหบห้าว” (rauque) และต่อมาเสียงก็เงียบหายไป (l’aphonie) ข้อความในบทแรกชวนให้ผู้อ่านนึกถึงบทกวี “Le poète aux yeux cernés de mort” ที่กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานกวีนิพนธ์ ผู้อ่านคงจินตนาการเห็นภาพกวีกำลังนั่งอยู่หน้ากระดาษเปล่า พยายามสรรหาคำที่มีความประจวบเหมาะระหว่างชื่อและโรคภัยแห่งความแร้นแค้น แต่ก็หาคำที่เหมาะสมให้ไม่ได้จนชวนให้เชื่อว่าอาจไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีอีกแล้วระหว่าง “les mots” กับ “les choses”²⁶

ความยากจนที่กวีประจักษ์แก่ตาตนเองนี้ ไม่น่าเชื่อว่าจะมีอยู่จริงในโลกเพราะแม้กระทั่งคำที่จะใช้บรรยายความยากจนนั้นก็ยังมี ปฏิทรรศน์ (paradoxe) ในบาทที่ 3 ที่เด็กเกิดใหม่ (“nouveau-nés”) เกิดมาก็ซราแล้ว (“naissent vieux”) ช่วยย้ำถึงความสะเทือนใจอันสุดจะพรรณนาของกวี ขณะเดียวกันก็สร้างความสะเทือนใจให้ผู้อื่นเช่นกัน

ในบทที่สอง ความกระอักกระอ่วนของกวีแสดงออกอย่างไม่เปิดเผยเช่นกัน กวีเพียงแต่ให้ภาพคนจนที่อยู่อย่างแร้นแค้นห่างจากที่พักของเขาเพียงหนึ่งเมตรห้าสิบเซนติเมตรเท่านั้น ในขณะที่เขาอยู่อย่างหรรษาสุขสบายในโรงแรม เขาเห็นคนเหล่านี้อยู่ในสภาพที่ไม่เหมือนคน แต่เป็น “ชิ้นส่วนมนุษย์” (“morceaux d’hommes”) ที่งอก (“poussent”) จากบาทวิถี

“Et de ces morceaux d’hommes qui poussent du trottoir”

คำว่า “morceaux d’hommes” ให้พลังอย่างมากและสื่ออารมณ์ความรู้สึกที่ไม่ได้แสดงออกตรง ๆ ของเดอกี้อีกได้ดียิ่ง คำนี้ก่อให้เกิดคำถามว่าทำไมในโลกแห่งศตวรรษที่ 20 อันเป็นโลกแห่งความเจริญก้าวหน้าอันน่าอัศจรรย์ยังมีคนที่มีความเป็นอยู่อย่าง “ไม่ใช่คน” อีก คนเหล่านี้ดูเหมือนมิได้กำเนิดจาก

²⁵ โปรดดูบทกวีบทที่สอง “la coïncidence” ระหว่าง “les mots” หรือ “les noms” กับ “la choses”

²⁶ Michel Deguy, *Jumelage*, op. cit., p. 154.

กรรมมารดา เหมือนคนทั่ว ๆ ไป แต่ “งอก” ขึ้นจากบาทวิถีราวกับเป็น ‘วัชพืชมนุษย’ ความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้นน่าอนาถเช่นนี้ยังเรียกได้ว่า “มีชีวิตอยู่” (vivent) หรือไม่ น่าสังเกตว่าคำว่า “poussent” (บาทที่ 4) สัมผัสสระ “อู” กับคำว่า “au-dessous de nous” (บาทที่ 6) โดยนัยประหวัด “morceaux d’hommes” จึงสัมพันธ์กับ “nous” ในความแตกต่าง กล่าวคือทั้ง “nous” ทั้ง “morceaux d’hommes” และ “Mendiants” ต่างก็ “เป็นคน” แต่ความเป็นอยู่กลับแตกต่างกันราวฟ้ากับดิน ประหนึ่ง “ไม่ใช่คน” เหมือนกัน (comme-un des mortels”²⁷)

บทกวีนี้จบลงตามแบบเดอกี้อยู่จบแบบไม่จบ เดอกี้อยู่สะเทือนใจและคับข้องใจที่ไม่สามารถแม้กระทั่งจะหาชื่อให้กับสภาพความเป็นอยู่ที่เห็นตรงหน้าได้ แล้วเขาจะทำอะไรได้เพื่อช่วยคนเหล่านั้น

III

J’ai encore des choses à vous dire
de Brasilia de Montréal
de Buffalo Baltimord et Austin
de Rio-Gallegos et de Novgorod
5 de Florence de Singapour de Lima
de Washington et de Djajakarta
de Rio et du Cap, de Moscou et de Rome
de Prague et de Perth
et de Toronto
10 la ville bien bâtee sur ses eaux

ฉันยังมีเรื่องจะเล่าให้เธอฟังอีกมาก
จากบราซิล จากมอนทรีออล
จากบัฟฟาโล บัลติมอร์และออสติน
จากริโอ-กาลเลโกส และจากนอฟโโกรด์
5 จากฟลอรองส์ จากแซงกาปูร์ จากลิมา
จากวอชิงตันและจากยอร์กยาคาร์ตา
จากริโอและจากเลอกับ²⁸ จากมอสกิวและโรม
จากปรากและจากแปร์ต
และจากโตรงโต
10 เมืองที่สร้างอย่างมั่นคงสองฝั่งแม่น้ำ²⁹

บทกวีนี้เป็นบทกวีสุดท้ายในชุด “Un poléoscope” แม้เดอกี้อาจต้องจบตอนผลงานในชุด “Un poléoscope” ของเขาก็จริง แต่เขาก็ต้องการจะปรารภว่า “ตัวฉันแห่งบทกวี” ยังมีเรื่องอีกมากมายที่จะเล่าให้ “เธอ” ฟัง (บาทที่ 1) หลังจากได้เดินทางไปสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งอื่น (“l’autre”) ในเมืองต่าง ๆ ทั้งในอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ยุโรป อัฟริกา เอเชียและออสเตรเลีย (บาทที่ 2-9) สองบาทสุดท้ายของบทกวีเป็นข้อสังเกตของกวีเกี่ยวกับเมืองโตรงโต ส่วน “เธอ” (“vous”) ในบทกวีหมายถึงเพื่อนของกวี ผู้อ่านหรือเพื่อนมนุษยร่วมโลกก็ได้

²⁷ Michel Deguy, *Aux heures d’affluence*, op. cit., p. 55.

²⁸ Le Cap คือเมืองเคปทาวน์ เมืองหลวงของประเทศอัฟริกาใต้

²⁹ *ibid.*, p. 96.

กวีเริ่มต้นบทแรกด้วยคำพูดว่า “J’ai encore des choses à vous dire” ซึ่งดูเหมือนจะเป็นการเข้าตนเองที่พูดมาก คำพูดดังกล่าวเป็นการล้อเลียนสำนวนที่ใช้กันมากจนเผื่อคือ “J’ai beaucoup à te dire” ซึ่งแปลว่า “ฉันมีเรื่องจะเล่าให้เธอฟังอีกมาก” แต่แฝงนัยว่า “ฉันไม่มีเวลาจะเล่า” อย่างไรก็ตาม แม้จะล้อว่าตนเองพูดมากแต่กวีก็จำเป็นต้องพูดและต้องพูดแล้วพูดอีก³⁰ เพราะการพูด (le dire) และคำพูดแห่งบทกวี (la parole poétique) อันเป็นพื้นที่ของการแสวงหาสัจธรรมแห่งกวีนิพนธ์ ชีวิต โลก และตนเองนั้นจะประกาศให้ผู้คนรับทราบถึงความเป็นตัวตนของกวีนิพนธ์ ในภาวะวิกฤตแห่งกวีนิพนธ์ในศตวรรษที่ 20 นี้ กวีจำเป็นต้องพูดเพื่อความอยู่รอดของกวีนิพนธ์

คำว่า “encore” (อีก) เน้นให้เห็นว่า “ตัวฉัน” ได้พูดมาก่อนหน้านี้แล้วและยังมีเรื่องอีกมากจาก 19 เมืองจากทุกทวีปในโลกที่จะต้องพูดถึง “ตัวฉัน” คงไม่มีเวลาพอที่จะพูดเป็นแน่เพราะต้องเดินทางจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งและเนื้อที่ในปริมณียัตร์ก็ไม้อำนวย จึงได้แต่ให้รายชื่อเมืองไว้ก่อน (“les noms”) และรอหาโอกาสที่จะพบ “la coïncidence” ระหว่าง “les noms” กับ “les choses” ต่อไป ยกเว้นเมืองโตรงโต (บาทที่ 9) ที่ดูเหมือน “ตัวฉัน” จะได้พบ “la coïncidence” ระหว่างชื่อ และลักษณะเด่นเฉพาะของเมืองนี้

ในการนำเสนอสภาพทางภูมิศาสตร์ของเมืองโตรงโต เดอกี๋ ‘เล่น’ กับภาษาอย่างมีชั้นเชิงและแบบคายยั้ง เขาบรรยายเมืองโตรงโตที่สร้างบนทะเลสาบใหญ่ ดังนี้

“et de Toronto
la ville bien bâtee sur ses eaux”

โปรดสังเกตว่าตัว “T” ในคำว่า “Toronto” เชื่อมต่อกันคล้ายอานที่ครอบลงบนหลังม้าและเส้นตรงในตัว “T” ก็มันคงประดุจเสาหลักใหญ่สองเสา นอกจากนี้เสียงสระ [o] ในคำว่า “Toronto” ยังพ้องกับคำว่า “eau” ที่แปลว่า “น้ำ” ในภาษาฝรั่งเศสอีกด้วย เมืองโตรงโตจึงเป็น “เมืองที่สร้างอย่างมันคงบนสองฝั่งน้ำ” จริง ๆ และนี่คือ “la coïncidence” ระหว่างชื่อเมืองและที่ตั้งของเมือง

อย่างไรก็ตาม บทกวีนี้ยังแฝงสัจธรรมที่ลึกกว่าที่ผู้เขียนได้อธิบายมาแล้ว คำว่า “bâtee” ในข้อความบาทสุดท้ายที่ว่า “la ville bien bâtee sur ses eaux” มาจากคำกริยาว่า “bâter” หมายถึงการนำอานใส่บนหลังสัตว์ เช่น ลาหรือม้า และคำนี้พ้องเสียงกับคำว่า “bâtir” ที่แปลว่า “สร้าง” ในที่นี้ เดอกี๋จึงล้อประวัติการสร้างกรุงเยรูซาเล็มตามพระคัมภีร์ไบเบิลด้วยวลี “ville bien bâtee” ในพระคัมภีร์ ผู้สร้างกรุงเยรูซาเล็ม เชื่อว่ากรุงเยรูซาเล็มสร้างอย่างมันคงแข็งแรง (“bien bâtie”) บนเนินเขาสองลูกและไม่มีผู้ใดสามารถโจมตีได้เพราะเป็นที่ประทับของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ แต่แล้วกรุงเยรูซาเล็มก็ถูกทำลายลงในระหว่างปี 587-586 ก่อนคริสตกาล ต่อมามีการสร้างกรุงเยรูซาเล็มขึ้นใหม่ให้มันคงแข็งแรงกว่าเดิม มั่งคั่งและเจริญอุดมสมบูรณ์กว่าเดิมแต่ก็ถูกทำลายลงอีกครั้ง การอ้างถึงประวัติการสร้างกรุงเยรูซาเล็มด้วยคำเพียงสองสามคำทำให้ “ตัวฉัน” และผู้อ่านตระหนักถึงสัจธรรมที่ว่าสรรพสิ่งในโลกย่อมไม่จริงยั่งยืนตลอดไป ความเป็นนิรันดร์และชีวิตนิรันดร์นั้นไม่มี³¹ แม้เมืองโตรงโตจะสร้างอย่างมันคงแข็งแรงเพียงใดก็ตาม ชาวโตรงโตและชาวโลกก็พึงสังวรณในสิ่งที่ได้เกิดขึ้นกับกรุงเยรูซาเล็ม

³⁰ “Le cygne dressé

Recommence à parler”

Michel Deguy, *Poèmes, 1960–1970*, op. cit., p. 50.

³¹ เดอกี๋ “athée” ไม่เชื่อว่าการมีอยู่ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ

สาระสำคัญอีกประการในบทกวีนี้คือการได้เดินทางไปตามที่ต่าง ๆ เดอกี๋เน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการเดินทางเพื่อไปสัมพันธ์กับผู้อื่นและวัฒนธรรมอื่นด้วยการใช้ “anaphore” (การเน้นซ้ำคำ) “de” (จาก) ถึง 19 ครั้ง (7 ครั้งปรากฏในตำแหน่งต้นของบาทที่ 2-8) การเดินทางทำให้กวีค้นพบและเรียนรู้สัจธรรมบางอย่าง “จาก” ต่างแดนและกวีจำต้อง “พูด” (“dire”) ให้เพื่อนกวีและเพื่อนร่วมโลกฟังเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ทั้งนี้เพราะกวีนิพนธ์เป็นงานที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ (“une affaire de relations”)

VI

- (I) Eût-il été possible de lui donner la mort, je
veux dire de la confier à la mort avec plus de
tendresse, nous regardant plus souvent l'un
l'autre dans et à travers ce savoir, de sa mort,
5 dans l'approche chaque jour de cette mort? De
la coucher tendrement, de l'emmourir comme
on endort un enfant, la bordant, caressant, soi-
gnant dans la morition, avec peine et larmes
laissées sur le visage, l'accompagnant jusque
- (II) 10 ... possible si nous avons été plus âgés
encore, moins pudiques aussi depuis tant d'an-
nées, plus confiants dans un passé qui eût été
moins contentieux, échangeant de l'amour contre
de la mort, de la mort avec de l'amour
- (III) 15 aussi, bien sûr, si je t'avais moins abandon-
née sur le seuil des églises, si prier avait eu de
sens, mais je t'avais retiré cela aussi, j'avais aussi
asséché ton âme pieuse, soustrait le
- (IV) si j'avais su mieux parler des choses à
20 l'ordre de notre jour, tellesse
- (V) 21 retirer, et du suicide, et
déchirant

- (I) เป็นไปได้ไหม? ที่จะให้ความตายแก่เธอ ฉัน
หมายถึงฝากเธอไว้กับความตาย ด้วย
ความอ่อนโยนกว่านี้ เราหันมามองกันและกันให้บ่อย
กว่านี้ ขณะที่และตลอดเวลาที่รับรู้ ถึงความตายของเธอ
5 ขณะที่ความตายคือกลานเข้ามาใกล้แต่ละวัน อุ้มเธอ
เข้านอนอย่างทะนุถนอม เเทก่ล้อมสู่ความตายเหมือน
กล่อมเด็กให้หลับ เหน็บชายผ้าห่มให้ ปลอบประโลมลูบได้

- II 10 ...เป็นไปได้ หากเราอายุมากกว่านี้
 เงินอย่างน้อยกว่านี้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา
 ใ่วใจให้มากกว่านี้กับอดีตที่น่าจะมี
 ความขัดแย้งน้อยกว่านี้ ขอแลกความรักกับ
 ความตาย ความตายด้วยความรัก
- III 15 และแน่นอน ถ้าฉันทอดทิ้งเธอ
 ที่ธรณีประตูโบสถ์ให้น้อยกว่านี้ หากการสวดมนต์เคยมี
 ความหมาย แต่ฉันก็ได้พรากสิ่งนั้นจากเธอด้วย ฉันได้ทำให้
 จิตวิญญาณอันศรัทธาของเธอเหือดหาย ขวางกั้นจาก
- IV 20 หากฉันรู้ที่จะพูดถึงสิ่งต่าง ๆ
 ตามที่เราปรารถนา³² ให้ดีกว่านี้ เช่น
 ถอน (หรือ เลิก...)
- V 21 ตัวออกมา และอัตวินิบาตกรรม และ
 แหกสลาย³³

บทกวีนี้ปรากฏอยู่ในตอนต้นของหนังสือชื่อ *A ce qui n'en finit pas* ซึ่งเดอกีย์เขียนอุทิศให้ภรรยาชื่อโมนิก (Monique) ซึ่งเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งในตอมน้ำลายเมื่อวันที่ 17 มกราคม ค.ศ. 1994 เดอกีย์เรียกหนังสือรวมบทกวีนี้ว่า "Le thrène" ซึ่งตามประเพณีกรีกโบราณหมายถึงเพลงที่ร้องในงานศพ โดยมีการเดินรำประกอบ³⁴ หนังสือเล่มนี้มีลักษณะแปลกเพราะไม่มีการใส่เลขหน้าเลย เดอกีย์ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะแต่ละหน้าเริ่มและจบในตัวของมันเอง ("Tout recommence à chaque page ; tout finit à chaque page"³⁵)

หนังสือไว้อาลัยนี้แสดงถึงความเจ็บปวดทุกซักระทมของเดอกีย์ที่ต้องนั่งมองภรรยาตายไปที่ละน้อยโดยมีอาจจะช่วยเหลืออะไรเธอได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหนึ่งปีก่อนที่เธอจะจากไป อย่างไรก็ตามเดอกีย์ก็มิได้แสดงอาการฟูมฟายตามแบบกวี "lyrique" สมัยโบราณแต่กลับสำรวจความรู้สึกของตนตามแบบกวีกลุ่ม "nouveau lyrisme" การแสดงความรู้สึกเศร้าเสียใจในที่โดยมิได้เอ่ยออกมาโดยตรงยังทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงความอัดอั้นเจ็บช้ำในการสูญเสียของเดอกีย์ เช่น ในวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ. 1993 เมื่อเดอกีย์ทราบข่าวว่ามะเร็งของภรรยาไม่น่าจะรักษาได้อีกแล้ว เขาเขียนถึงข่าวร้ายนี้ด้วยน้ำเสียงที่สงบหลังจากผ่านการร่ำไห้มากมายว่า

³² คำนวน "parler des choses à l'ordre de notre jour" นั้นเป็นการแต่งตั้งและเปลี่ยนแปลงสำนวนปกติจาก "ordre du jour" ซึ่งหมายถึงระเบียบวาระในการประชุมเป็น "à l'ordre de notre jour" การเติมคำว่า "notre" (ของเรา) เข้าไปทำให้สำนวนนี้มีความหมายเฉพาะตัวมากขึ้น ในที่นี้หมายถึง "ตามระเบียบวาระของเรา" นั่น คือ ตามที่เราต้องการโดยไม่มีใครกำหนด

³³ Michel Deguy, *A ce qui n'en finit pas*, Seuil, 1995.

³⁴ *ibid.* : "Le thrène est un chant funèbre accompagné de danse"

“Aide-moi à lutter. Après 24 heures de larmes³⁶”

ช่วยฉันฟันฝ่า หลังหลั่งน้ำตา 24 ชั่วโมง

บทกวีที่ตัดตอนมานี้มีลักษณะเป็นการสารภาพผิด (la confession) ต่อผู้ตายที่ไม่ได้ใส่ใจดูแล และปฏิบัติต่อเธอด้วยดีตลอดระยะเวลาที่เธอมีชีวิตอยู่ บทกวีแสดงให้เห็นถึงความอ่อนโยน ความรักและความเอาใจอย่างลึกซึ้งที่มีต่อผู้จากไป กวีปรารถนาจะฝากเธออันเป็นที่รักไว้กับความตายด้วยความทะนุถนอมรักใคร่เช่นเดียวกับการอุ้มเด็กเข้านอนและกล่อมให้หลับอย่างมีความสุข แต่กวีก็มิอาจทำเช่นนั้นได้อีก เขาจึงต้องเขียน “le thrène” เพื่อแสดงความเสียใจต่อเธอและเพื่อให้เธอหลับอย่างสงบสุขต่อไป

บทกวีแบ่งออกตามย่อหน้าเป็นห้าตอนใหญ่ ๆ (I-V) ในตอนที่หนึ่งหลังจากตั้งคำถามว่าเป็นไปได้ไหมที่จะให้เธอไปสู่ความตายอย่างอ่อนโยน กวีก็ให้คำตอบกับตนเองว่า “เป็นไปได้” (“possible”) ภายใต้งื่อนไขมากมายที่กวีไม่ได้ปฏิบัติตามและมีอาจจะหวนไปปฏิบัติได้อีก คำสุดท้ายของบทกวีว่า “แหลกสลาย”(déchirant) คือ ความจริงที่ไม่อาจปฏิเสธและเป็นความจริงที่ตอกย้ำถึงการสูญเสียอันเจ็บปวดอย่างยิ่งเพราะทุกอย่างสลายไปเสียแล้ว

ตอนต้นของบทกวีเป็นร้อยกรองที่จับใจที่สุดบทหนึ่งซึ่งต่างจากบทกวีโดยทั่วไปของเดอเกียที่มีมักกล่าวถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมและแฝงปรัชญาลึกล้ำยากแก่การเข้าใจ การใช้สำนวนว่า “ฝากเธอไว้กับความตาย” (“la confier à la mort) และการซ้ำคำที่มาจากรากศัพท์ว่า “tendre” คือ “tendresse” และ “tendrement” ทำให้น้ำเสียงของบทกวีดูอ่อนโยน เศร้าสร้อยและจับใจ หากวิญญูณามีจริง เธอผู้จากไปคงไปสู่ความตายอย่างสงบสุขเป็นแน่

“Eût-il été possible de lui donner la mort,
je veux dire de la confier à la mort avec plus de
tendresse [...] ? De la coucher tendrement
de l'emmourir comme on endort un enfant,
la bordant, caressant, soignant dans la morition,
avec peine et larmes laissées sur le visage,
l'accompagnant jusque” (บาทที่ 1-9 ; ผู้เขียนขีดเส้นใต้เอง

ในที่นี้มีศัพท์ที่เดอเกียสร้างขึ้นใหม่คือคำว่า “emmourir” (เห่กล่อมสู่ความตาย) โดยเลียนแบบคำว่า “endormir” (กล่อมให้หลับ) การเปรียบเทียบความตายเหมือนการหลับเช่นนี้ทำให้ความตายกลายเป็นสิ่งที่ไม่น่าสะพรึงกลัวแต่เป็นการพักผ่อนที่ร่างกายต้องการ การนำผู้ป่วยไปสู่ความตายเป็นกิจกรรมที่อ่อนโยนเหมือนการอุ้มเด็กเข้านอน ปล่อยให้ประโลมและลูบไล้ด้วยความรักใคร่และทะนุถนอม เหน็บชายผ้าห่มให้เข้ากับที่นอนเพื่อให้เด็กนอนหลับสบาย อบอุ่นและฝันดี

คำที่แต่งขึ้นใหม่อีกคำคือ “morition” (การตาย) โดยเลียนคำว่า “dormition” อันเป็นนิพทานมณ์ครั้งสุดท้ายของพระแม่มารีและระหว่างนั้นพระองค์ก็เสด็จขึ้นสู่สวรรค์ การสร้างคำใหม่โดยอิงคำเก่าที่คนรู้จักกันดีเป็นการประหยัดคำได้มากและคำใหม่ก็มีความหมายกว้างขึ้นครอบคลุมความหมายตามที่กวี

³⁶ ibid.

ต้องการอีกด้วย เช่น คำว่า “morition” นอกจากจะหมายถึง “การตาย” แล้วยังหมายถึง “การหลับ” อย่างเป็นสุขของผู้มีบุญซึ่งจะไปสู่สวรรค์ในที่สุด และนี่คือสิ่งเดียวที่กวีจะทำให้เธอผู้ศรัทธาในพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของปราณณาได้

บทกวีตอนแรกจบลงด้วยคำว่า “jusque” โดยไม่จบความและตอนที่ II ขึ้นต้นด้วย “...” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงช่วงเวลาที่ยกเว้นที่กวีไตร่ตรองใคร่ครวญก่อนจะตอบคำถามของตนในตอน I ท้ายที่สุด กวีก็ตอบว่า “เป็นไปได้” แต่ข้อแม้ในบทที่ II-IV คือสิ่งที่กวีไม่อาจปฏิบัติหรือไม่อาจหวนไปปฏิบัติได้อีก ไม่ว่าจะแลถความรักกับความตายหรือการพยายามไม่ละทิ้งเธอไว้อย่างเดียวดาย สิ่งที่ยกเว้นจะได้อีกเพื่อเธอไม่อาจทำได้ก็เพราะเธอได้ละโลกนี้ไปแล้ว “*déchirant*” ซึ่งพิมพ์ด้วยตัวเอนในบาทสุดท้ายคือสภาพความเป็นจริงที่กวียอมรับ นั่นคือความฝัน ความปรารถนาและจิตใจล้วน “แหลกสลาย”

ตอนสุดท้ายของบทกวีระหว่างบาทที่ 20-21 และระหว่างบาทที่ 21-22 มีช่องว่างมากกว่าปกติในที่นี้กวีให้ผู้อ่านเดิมปัญหาและการแก้ปัญหาชีวิตคู่ซึ่งมีหลากหลายและไม่จบสิ้นเดอก็เขียนถึงชีวิตคู่ไว้ว่า

“Je relate que la vie conjugal fut contentieuse, violente “impossible”. J’ai souffert du mariage comme personne, comme beaucoup --comme tout le monde³⁷”

ขอบอกว่าชีวิตคู่นั้นมีแต่ความขัดแย้ง รุนแรง “เป็นไปได้” ฉันทุ่กข์ทรมานกับชีวิตคู่ เหมือนคนอื่น ๆ เหมือนหลาย ๆ คน –เหมือนทุก ๆ คน

อย่างไรก็ตาม ความตายก็มิได้เกิดเฉพาะกับโมนิกคนเดียวเท่านั้น เพื่อนมนุษย์ร่วมโลกทุกคนต่างต้องประสบชะตากรรมเช่นเดียวกันทั้งสิ้น กวีตระหนักในสังขธรรมนี้ดีเมื่อกล่าวว่

“J’ai [...] (une) peine “infinie” [...] qui ne pleure pas seulement sur la vie de M., ni sur “moi” esseulé, ni sur notre vie [...], mais sur tout, sur le tout, sur le monde.³⁸”

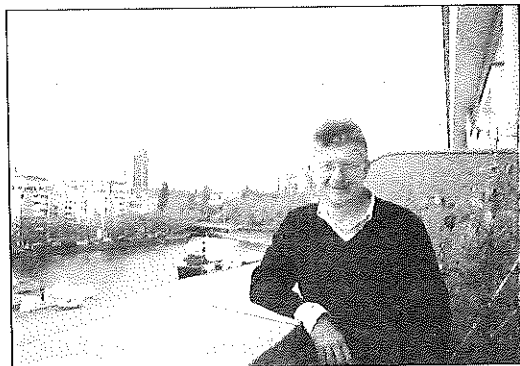
ฉันทปวดร้าวอย่างไม่มีที่สิ้นสุดแต่ มิได้ร่ำไห้เพียงเพื่อให้กับชีวิตของโมนิก ทั้งมิใช่ให้กับตัวฉันทเองที่ต้องเดียวดาย ทั้งมิใช่เพื่อชีวิตของเราทั้งคู่ แต่ร่ำไห้กับทุกสิ่ง ทุกผู้และโลกนี้

กวีนิพนธ์ก่อให้เกิด “comme-uni-cation” หรือการติดต่อสัมพันธ์กัน (commuciation) ระหว่างเพื่อนมนุษย์อันนำไปสู่ความเข้าใจเรื่องชีวิตและความตาย สรรพสิ่งในโลกนี้ล้วนรวมเป็นหนึ่ง (“uni) ในความแตกต่าง (Dis-jonction) แต่ก็ยังมีสิ่งใดจริงยั่งยืน

³⁷ ibid. ผู้เขียนขีดเส้นใต้เอง

³⁸ ibid. ผู้เขียนขีดเส้นใต้เอง

ดาเนียล บีกา (Daniel Biga)

ดาเนียล บีกา เกิดเมื่อวันที่ 23 เดือนมีนาคม คริสตศักราช 1940 ที่เมืองนีซ (Nice) บีกาเรียกตนเองว่าเป็นกวี จิตรกรและอาจารย์ (poète, peintre, enseignant) ปัจจุบันเขาเป็นอาจารย์-สอนวัฒนธรรมทั่วไป (professeur de Culture Général) ที่โรงเรียนจิตรศิลป์ประจำเขตที่เมือง

นองตส์ (Ecole Régionale des Beaux-Arts de Nantes) บีกาสนใจงานเขียนมาตั้งแต่เยาว์วัย เมื่ออายุ 22 ปี เขาได้ร่วมทำวารสารต่าง ๆ ของทางใต้ของประเทศฝรั่งเศสร่วมกับคนหนุ่มสาวในสมัยนั้น ผู้ต้องการคุณภาพและความกล้าหาญในการเขียน เนื่องจากผลงานรวมบทกวีเล่มแรก ๆ ของเขา เช่น Oiseaux Mohicans (1966) และ Kilroy was here! (1972) แสดงอารมณ์ความรู้สึกที่รุนแรงและล้าสมัย บีกาจึงถูกจัดรวมอยู่ในกลุ่มกวีแห่งเดือนพฤษภาคม '68 แต่เขากลับปฏิเสธเพราะถือว่าเขาเขียนกวีนิพนธ์ก่อนปี 1968 ตอนเกิดเหตุปฏิวัตินักศึกษาในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1968 นั้น บีกาอายุได้ 28 ปี แล้วและยังเอิญกลับไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยนีซเพื่อให้จบปริญญาตรีหลังจากหยุดพักการเรียนไปช่วงหนึ่ง บีกากล่าวว่าตัวเขาไม่ใช่ นักกิจกรรมจนถึงขนาดจะไปร่วมเดินขบวนกับนักศึกษา แต่ชอบแสดงความคิดเห็นผ่านทางงานเขียนมากกว่า อย่างไรก็ตามเขาก็ยอมรับว่าเขาสนใจเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในขณะนั้น รวมทั้งความคิดเรื่องภราดรภาพนานาชาติ เสรีภาพทางความรัก และความคิดด้านนิเวศและสิ่งแวดล้อม

บีกามั่นใจว่าเขาไม่ใช่กวีแห่งเดือนพฤษภาคม '68 หากแต่เป็นกวีของปวงชน (le poète populaire) เขาต้องการเข้าถึงประชาชน ให้คนเข้าใจและรักตนเอง ในขณะเดียวกันก็เข้าใจและรักผู้อื่นที่อยู่ร่วมสังคมร่วมโลกเดียวกัน ด้วยเหตุนี้เขาจึงไม่ปฏิเสธว่าเป็นกวีในกลุ่มสังคมนิยมสมัยใหม่ (Nouveau réalisme)

บทกวีแปดบทที่ผู้เขียนคัดเลือกมาจากหนังสือรวมบทกวีชื่อ La chasse au Haïku (1998) สะท้อนให้เห็นว่า บีกาเป็นกวี "ติดดิน" ที่สนใจทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน แม้กระทั่งสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ดูเหมือนไร้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาหาคิด ความสกปรกของเมืองใหญ่ ๆ ในฝรั่งเศส ซึ่งเต็มไปด้วยเศษขยะและมูลสุนัข บทกวีของเขาส่งเสริมให้คนรักความยุติธรรมและเคารพชีวิตทุกชีวิต ในบทกวีชื่อ 'Tu Es' บีกาแสดงความคิดเห็นนอกเหนือใจโสภณซึ่งสังคมรังเกียจ นอกจากนี้บทกวีของเขายังมุ่งให้ข้อคิดแก่คนทั่วไปในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข บีกาสนใจปรัชญาตะวันออก เช่น เต๋า อี้กิง (Le Yi King) และศาสนาพุทธนิกายเซน ซึ่งมีอิทธิพลต่องานกวีนิพนธ์ของเขาในระยะหลัง ๆ อย่างไรก็ตาม บีกาก็เป็นเช่นเดียวกับเดอเกียที่ไม่เคยลืมนิรันดรของมนุษย์ นั่นคือ ทุกคนล้วนต้องตาย

แม้ว่าบทกวีของบีกาและเดอเกียจะต่างกันมากในแง่ความยากง่าย ความลึกซึ้งทางปรัชญาและเนื้อหาทั่วไป แต่โครงสร้างบทกวีของกวีทั้งสองคนก็ไม่ต่างกัน กล่าวคือ โครงสร้างกวีนิพนธ์ล้วนเกิดขึ้นเองตามความเหมาะสมของเนื้อหาเพื่อทำหน้าที่ของกวีนิพนธ์ นั่นคือการแสวงหาความจริง ("une recherche du vrai")¹

¹ "Rencontres de littérature francophone en région centre du 20 mars au 5 avril, 1997", p. 12

ผลงานกวีนิพนธ์ของปีกา มีดังนี้

Oiseaux Mohicans (ปีกาจัดพิมพ์เองในปี 1966 และสำนักพิมพ์ Saint Germain des Près ประเทศฝรั่งเศส จัดพิมพ์ในปี 1969)

Kilroy was here!, Saint Germain des Près, 1972.

Octobre, Paris : Pierre-Jean Oswald., 1973.

Esquisses... du rivage de l'Armor Total, Paris : Saint Germain, 1975.

Histoire de l'Air, Paris : Papyrus, 1983.

L'Armor d'Amirat, Paris : Le Cherche Midi, 1984.

Né nu (précédé de Oiseaux Mohicans et Kilroy was here!). Paris : Le Cherche Midi, 1984.

Bigarrures, Toulon : Telo Martius, 1986.

L'immigré, Caen : Atelier Cigogne, 1989.

Oc, Hyères : Les Cahiers de Garlaban, 1989.

Stations du chemin, La Roche sur You : Le Dé Bleu, 1990.

C'est l'été, Montpellier : Cadex, 1991.

Eclairs entrevus, St. Benoit du Sault : Tarabuste, 1992.

Carnet des Refuges, Alpes-Maritimes : L'Amourier, 1997.

La chasse au Haïku, Cordemais : Les éditions du chat qui tousse 1998.

Détache-toi de ton cadavre. Tarabuste éditeur, 1998.

บทสัมภาษณ์และงานวิจารณ์ที่เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ของปีกา

บทความในวารสาร Sud เกี่ยวกับ “Questions de poésie de l'esthétique a l'éthique”, 1997, หน้า 21-23.

“Rencontres avec des poètes en région centre” การสัมมนาเกี่ยวกับงานกวีนิพนธ์ของกวีในเขต Centre ระหว่างวันที่ 20 มีนาคม - 5 เมษายน 1997 ที่มหาวิทยาลัย François-Rabelais.

Sur la page chaque jour, Entretien avec Jean-Luc Pouliquen, Nice, Z éditions, 1990.

I

MONS² 10 MAI 1978³

I
avec les paysages à l'horizon
le vent se lève à l'ouest
village encore à l'ombre
soleil neuf

² มงส์เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ทางตอนใต้ของประเทศฝรั่งเศส ในช่วง ค.ศ. 1997-1998 ปีกาใช้ชีวิตอย่างสันโดษในอามีราต (Amirat) ในเขตอัลปส์-มารีตีมส์ (Alpes-Maritimes) ซึ่งอยู่ห่างไกลจากความเจริญทุกประการหลังจากที่ได้หย่าร้างกับภรรยาคนแรก

³ Daniel Biga, Né nu, Paris : Le cherche Midi, 1984, p. 34.

- II 5 avec les gens qui parlent trop
ceux qui se taisent
je vis d'amour
JE N'EN PEUX PLUS DE BEAUTÉ
- III --- silence ---
- 10 cris à peine audibles
- IV avec le thym en fleurs
avec les geais batailleurs
le vieux berger qui dit
que ce n'est plus comme avant
- 15 descendant vers les sources de la Siagne
avec l'éternité présente
avec la mort inéluctable

มงส์ 10 พฤษภาคม 2521

- I กับพิวทัศน์ ณ สุดขอบฟ้า
ลมพัดขึ้นทางตะวันตก
หมู่บ้านยังอยู่ในความมืด
ดวงอาทิตย์ดวงใหม่
- II 5 กับคนที่พูดมาก
คนที่ไม่พูด
ฉันอยู่ด้วยความรัก
ฉันทนความงามไม่ไหวแล้ว
- III -- ความเงียบ --
- 10 เสียงร้องตะโกนแว่วมาแล้ว ๆ
- IV กับพุ่มไม้ที่ออกดอกสะพรั่ง
กับฝูงนกเจย์ที่จิกตีกันเขียวจ้าว
คนเลี้ยงแกะชราผู้กล่าวว่า
มันไม่เหมือนเมื่อก่อนอีกต่อไป
- 15 ขณะก้าวลงไปที่ต้นน้ำชีอาญ
กับนิรันดรภาพที่ปรากฏอยู่
กับความตายที่เสียงไม่ผัน

บทกวีนี้อยู่ในหนังสือรวมบทกวีชื่อ Né nu (1984) 'ตัวฉัน' ในบทกวีได้เดินทางไปถึงต้นน้ำ (les sources) ของแม่น้ำชีอาญ (la Siagne) ในหมู่บ้านมงส์เพื่อค้นหาความจริงแห่งชีวิตและตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ณ ที่นี้ 'ตัวฉัน' ได้ค้นพบสัจธรรมที่ว่าชีวิตประกอบไปด้วยสิ่งอันตรงกันข้าม เมื่อมีตะวันออกก็ย่อมมีตะวันตก มีลมก็มีดวงอาทิตย์ เมื่อมีคนพูดมากก็ย่อมมีคนที่ไม่พูด สรรพสิ่งเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาและไม่มีใครหนีพ้นความตายไปได้ นี่คือนิรันดรภาพที่แท้จริง เมื่อเข้าใจตนเองและชีวิตอย่างถ่องแท้ 'ตัวฉัน' จึงอยู่ร่วมกับสัจธรรมนี้ด้วยความรัก ("Je vis d'amour") และอยู่ร่วมกับสรรพสิ่งในโลกไม่ว่าจะเป็นพืช สัตว์ และธรรมชาติได้อย่างประสานกลมกลืน

บทกวีแบ่งเป็นสี่ส่วน ส่วนที่ I จากบาทที่ 1-4 ส่วนที่ II จากบาทที่ 5-8 ส่วนที่ III จากบาทที่ 9-10 และส่วนที่ IV จากบาทที่ 11-17 ส่วนที่สะดุดตามากที่สุดในบทกวีคือ บาทที่ 8 ซึ่งเป็นตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด⁴

“JE N’EN PEUX PLUS DE BEAUTÉ”

การใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ทั้งหมดนี้เป็นเทคนิคการเขียนที่เรียกว่า ‘สุนทรียะแห่งการร้องตะโกน’ (l’esthétique du cri)⁵ ซึ่งเป็นที่นิยมกันในกลุ่มคนหนุ่มสาวในช่วงทศวรรษ 1960 ในช่วงเวลาดังกล่าวคนหนุ่มสาวเต็มไปด้วยสำนึกขบถที่อยากเปลี่ยนแปลงโลก การใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่เป็นรูปแบบหนึ่งของการประกาศความรู้สึกให้โลกรับรู้ ให้คนได้เข้าใจโลกอย่างที่เป็นอยู่จริงโดยไม่มีการแต่งเติม

ประโยค “JE N’EN PEUX PLUS DE BEAUTÉ” ซึ่งแปลว่า “ฉันทนความงามไม่ไหวแล้ว” มีความหมายตรงกันข้ามกับความหมายโดยอรรถ อันที่จริงประโยคนี้ต้องการสื่อความหมายว่า ‘ตัวฉัน’ ปิศาจซึ่งกับความงามของสรรพสิ่งและชีวิตต่าง ๆ ในโลกที่ปรากฏอยู่ตรงหน้าจนสุดจะบรรยาย

ถัดจากบาทนี้ขึ้นไปในบาทที่ 7 มีคำกริยาสำคัญ “vis” ในประโยคศูนย์กลางของบทกวีคือ “je vis d’amour” (ฉันอยู่ด้วยความรัก) ประโยคนี้เน้นให้เห็นว่าการมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันคือสิ่งที่เป็นจริงของแต่ละคนและคนเราควรอยู่อย่างไร ในส่วนที่ I และ II ของบทกวี ‘ฉัน’ อยู่กับธรรมชาติ (“avec les paysages”) และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ กับผู้คน (“avec les gens”) กับต้นไม้ (“avec le thym”) และกับนก (“avec les geais”) ด้วยความรัก และที่สำคัญที่สุดฉันอยู่กับนิรันดรภาพที่ปรากฏอยู่กับความตายที่เคียงไม่พ้นด้วยความรักเช่นกัน

“avec l’éternité présente
avec la mort inéluctable”⁶

ส่วนที่ III ของบทกวีมีเพียง 2 บาท ในบาทแรกมีเพียงคำเดียวคือคำว่า “silence” (ความเงียบ) ทำให้คำ ๆ นี้โดดเด่นและมีความสำคัญในตัวเอง ความเงียบสงบซึ่งเอื้อให้เกิดสมาธิปัญญาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการค้นหาตนเองและสัจธรรมแห่งชีวิต ท่ามกลางความสงบเงียบเช่นนี้ “ตัวฉัน” ได้พบกับปราชญ์อันเป็นคนเลี้ยงแกะชรา⁷ (“le vieux berger” บาทที่ 13) ผู้ชี้แนะให้เขาได้พบต้นน้ำของแม่น้ำชีอาญ (บาทที่ 15) และทำให้ความปรารถนาของ “ตัวฉัน” ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทกวีอีกบทหนึ่งบรรลุผล นั่นคือ

⁴ ประโยคที่ปีกาใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ทั้งหมดและมีชื่อเสียงมากที่สุดปรากฏใน Kilroy was here! (1972) ซึ่งพิมพ์รวมอยู่ใน *Né nu* (1984) หน้า 177

“LACHEZ LES TIGRES DE LA REVOLUTION”

“จงปล่อยเสือแห่งการปฏิวัติออกมา”

Kilroy was Here! เขียนขึ้นในขณะที่ปีกามีอายุระหว่าง 25-28 ปีอันเป็นช่วงที่ปีกาอยู่ในวัยขบถไม่ยอมรับกฎระเบียบ สังคมและทัศนคติของชีวิตในสังคมไม่ได้ การเขียนด้วยการร้องตะโกนเป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้เขาไม่อดใจตาย

⁵ *Sur la page chaque jour, Entretiens avec Jean-Luc Pouliquen, Nice : Z éditions, 1990.*

⁶ ผู้เขียนขีดเส้นใต้คำว่า “avec” เองเพื่อเน้นให้เห็นว่าคนเราจะมีชีวิตอยู่ได้ก็ต้องอยู่ร่วมกับสิ่งเหล่านี้

⁷ ผู้เลี้ยงแกะชราคนนั้นชื่อ Julien Couët ซึ่งปีกาถือว่าเป็นผู้นำจิตวิญญาณของเขาประจวบกับคาถาสอง (le père spirituel)

“il faudra que j’aille jusqu’au bout

[...]

pour trouver celui que je suis vraiment”⁸

ฉันจะต้องไปให้ถึงที่สุดแห่งที่สุด

[...]

ให้พบตัวตนจริง ๆ ที่ฉันเป็น

เพื่อค้นหาตัวตนที่แท้ “ตัวฉัน” มุ่งมั่นไปให้ถึงที่สุดของที่สุด ก็ไปให้ถึงจุดกำเนิดของสิ่งต่าง ๆ (เช่น ต้นน้ำ เป็นต้น) คำว่า “source” หมายถึง ต้นน้ำอันเป็นแหล่งกำเนิดของน้ำพุ น้ำบริสุทธิ์เปรียบเสมือนสายโลหิตแห่งเทพ เป็นเมล็ดพันธุ์ (la semence) แห่งสวรรค์ และสัญลักษณ์ของความเป็นมารดา ผู้ให้กำเนิด สำหรับพวกโกล (Les Gaulois) น้ำจากต้นน้ำมีคุณสมบัติในการรักษาบาดแผลและทำให้ นักรบที่ตายไปฟื้นคืนชีวิตได้ ตัวบีกาเองหลังจากที่มีความทุกข์ทางใจอย่างแสนสาหัส ก็ได้มาใช้เวลาหาต้นกำเนิดของตนเอง เขาได้ให้สัมภาษณ์หลายครั้งว่าการมาอยู่อย่างสันโดษนี้เองทำให้เขาได้ฟื้นคืนชีวิตใหม่เหมือนพวกโกล นอกจากนี้ตามความเชื่อโบราณ “la source” ยังเป็นสัญลักษณ์ของต้นกำเนิดของชีวิตสรรพสิ่ง ความรู้ อัจฉริยะลักษณะ อำนาจ ความสง่างาม ความดีงามและความสุข จะเห็นได้ว่าเมื่อ “ตัวฉัน” ได้พบ “les sources de la Siagne” แล้วก็ไม่มีความขัดแย้งในใจใด ๆ อีก “ตัวฉัน” จึงยอมรับโลกยอมรับชีวิตและความตายด้วยคุณฉันทภาพและมีชีวิตอยู่ต่อไปตามกระแสแห่งจักรวาล (“Le Grand Courant”)¹⁰

สิ่งที่น่าสนใจในบทกวีนี้คือประการคือคำสำคัญ 4 คำซึ่งขึ้นต้นด้วยตัวอักษร ‘s’ ทุกคำคือ “soleil” (บาทที่ 4) “silence” (บาทที่ 9) “les sources” และ “la Siagne” (บาทที่ 15) คำเหล่านี้สัมพันธ์กันด้วยตัวอักษรต้นคำ ทุกคำมีความหมายเชิงสัญลักษณ์หมายถึงแหล่งกำเนิดของชีวิตหรือปัญญา อนึ่งดวงอาทิตย์ในบาทที่ 4 ก็เป็นดวงอาทิตย์ดวงใหม่ (“soleil neuf”) มีความหมายโดยนัยสอดคล้องกับการเกิดใหม่ของปีกานอกจากนี้คำว่า “soleil---silence---sources” ‘ต้นกำเนิด’ ผู้อ่านอาจอ่านจาก “soleil” ลงมาที่ “silence” จนพบ “sources” “sources” ไปหา “silence” จนพบชีวิตใหม่ที่ “soleil” ก็ได้

II.

I j’ai vu couler le temps qui marque les corps et les visages
mère aujourd’hui est plus vieille que grand-mère qui n’est plus
ma femme a l’âge de ma mère
ma fille celui de ma sœur

5 ... voyons couler le temps qui durcit les corps
et ride les visages en vieux cuir...

⁸ Né nu, op., p. 70.

⁹ Jean Chevalier and Alain Gheerbrant, Dictionnaire des Symboles, Robert Laffont / Jupiter, 1982, art, “source”.

¹⁰ Né nu, op, cit., p. 59.

บทกวีนี้กล่าวถึงสัจธรรมแห่งชีวิตอีกประการที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ นั่นคือ ความชราภาพ กวีนำเสนอความจริงดังกล่าวด้วยคำพูดที่แปลกใหม่คือแทนที่จะกล่าวตรง ๆ ว่าทุกคนแก่เฒ่าไปตาม ๆ กัน กวีกลับนำเสนอภาพความต่อเนื่องของความชรา จากบุคคลในวัยหนึ่งไปสู่อีกวัยหนึ่งเป็นรุ่น ๆ ไป เช่น มารดาของ “ตัวฉัน” ในยามนี้มีอายุมากกว่ายายที่ตายไปแล้ว ขณะนี้ภรรยาก็มีอายุเท่ากับมารดา (ในอดีต) และบุตรสาวก็มีอายุเท่ากับพี่สาวฉัน (ในอดีต) ทุกคนไล่ตามกันทันในความชราภาพ

บทกวีแบ่งเป็น 2 บท บทแรกจากบาทที่ 1-6 และบทที่ II จากบาทที่ 7-20 บทที่ II ยังแบ่งย่อยเป็น 2 ตอนคือบาทที่ 7-14 เป็นตอนหนึ่งและบาทที่ 15-20 เป็นอีกตอนหนึ่ง ข้อความในบทที่ I กล่าวถึงการมีอายุเพิ่มขึ้นของมารดา ภรรยาและบุตรสาวของ “ตัวฉัน” ส่วนในบทที่ II ตอนต้นกล่าวถึงการเข้าสู่วัยชราของตนเองและตอนท้าย “ตัวฉัน” ได้แสดงความเศร้าเสียใจที่ความเยาว์วัยของบุตรสาวสูญหายไป

บีกาซ่าสำนวน “couler le temps” ถึง 2 ครั้งเพื่อเน้นให้เห็นถึงกาลเวลาที่ผ่านไปและไม่หวนคืนอีก ในบาทแรก “ตัวฉัน” เท่านั้นที่เห็นเวลาผ่านไป (“j’ai vu couler le temps”) และบาทที่ 5 “ตัวฉัน” ได้ชักชวนให้ทุกคนหันมามองดูเวลาที่ผ่านไป (“voyons couler le temps”) เพื่อจะได้ประจักษ์ว่ามารดา ภรรยาและบุตรสาวเจริญวัยไปอย่างไรและเวลาได้ทิ้งร่องรอยอันใดไว้บนร่างกายและใบหน้า การอธิบายของบีกาซ่าคล้ายกับวิธีพื้นฐานของเดอเกียคือการเปรียบเทียบ (le commer) หรือการอธิบายสิ่งหนึ่งด้วยอีกสิ่งหนึ่งนั่นเอง ผู้อ่านจะจินตนาการได้อย่างชัดเจนว่าเมื่อย่างเข้าสู่วัยชรา ตัวเขาจะมีสภาพใดผิวพรรณจะเหี่ยวยุบขนาดไหนและริ้วรอยบนใบหน้าจะมีมากปานใดเพราะ “แม่ในวันนี้แก่เฒ่ากว่ายายที่ล่วงลับ” เสียอีก

“mère aujourd’hui est plus vieille que grand-mère qui n’est plus”

ในส่วนที่ I ของบทกวี บีกาซ่าใช้คำกริยา 3 คำเพื่อแสดงพัฒนาการของความชรา โดยใช้คำว่า “marque” ซึ่งเป็นคำกลาง ๆ ในบาทที่ 1 บรรยายริ้วรอยที่กาลเวลาที่ทิ้งไว้บนร่างกายและใบหน้า ถัดจากนั้นในบาทที่ 5 เขาใช้คำว่า “durcit” บรรยายร่างกายที่หยาบกระด้างขึ้นเพราะกาลเวลาและท้ายที่สุดในบาทที่ 6 เขาใช้คำว่า “ride” บรรยายหน้าที่เหี่ยวยุบจนเป็นหนังแห้ง ๆ (“ride les visages en vieux cuir”) ผู้อ่านจะได้เห็นพัฒนาการของสตรีระจากการมีเพียง ‘ริ้วรอย’ ไปสู่ ‘ความหยาบกระด้าง’ และ ‘ความเหี่ยวยุบ’ ในที่สุดพัฒนาการของความชราที่สื่อโดยคำกริยาทั้ง 3 คำนี้ตอกย้ำให้เห็นการผ่านพ้นไปของกาลเวลาที่ เป็นนามธรรมโดยใช้ภาพที่เป็นรูปธรรม

อนึ่ง เมื่อกล่าวถึงผิวหนังมนุษย์ ปกติ เราจะใช้คำศัพท์ว่า “la peau” ซึ่งสื่อถึงความอ่อนนุ่มมีชีวิตชีวาน่าสัมผัสกว่าคำว่า “le cuir” ซึ่งหมายถึงหนังสัตว์ทั้งที่ฟอกแล้วและยังไม่ฟอก การที่บีกาซ่าเลือกใช้คำว่า “cuir” เพื่อบรรยายผิวหนังคนที่เหี่ยวยุบนับว่าเหมาะสมเพราะคำดังกล่าวมีนัยถึงการขาดความ มีน้ำมีนวล ขาดความมีชีวิตชีวา ยิ่งขยายด้วยคำว่า “vieux” เป็น “vieux cuir” (บาทที่ 6) คือ ‘หนังเก่า ๆ’ ยิ่งชวนให้รู้สึกว่ามันน่าสัมผัสแต่ประการใด การชราภาพไปตามกาลเวลาแม้จะเป็นความจริงที่น่าชมชื่นแต่ก็เป็นสิ่งที่ทุกคนจำต้องยอมรับและอยู่ร่วมด้วย (“vivre avec”)

สองบาทแรกของบทที่ II กวีอ้างถึงเพลงรักในสมัยกลางซึ่งกล่าวถึงการเสพสุขของหนุ่มสาวบนเตียงนอน

“dans le mitan du lit la rivière est profonde”
 “ตรงกลางเตียง แม่น้ำจะลึก”

สองบทนี้แม้ว่าขัดกันอย่างมากกับภาพในตอนท้ายของบทที่ I และชวนให้ผู้อ่านสะดุ้งไหวถึงเวลาที่ผ่านไปอย่างไม่หยุดยั้ง “ตัวฉัน” ในบทวีเองก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงความชราภาพไปไม่ ความชราไล่ตามพัวพันและในที่สุดก็จู่โจมเข้ากอดอย่างเย็นเยือก

“et le vent me chasse et me bouscule
 et le vent me rattrape et in'enlace
 froidement”

การซ้ำข้อความ “toute une nuit” ‘ตลอดทั้งคืน’ ในบทที่ 9 และบทที่ 10 รวมทั้งการใช้คำศัพท์ ‘อรุณรุ่ง’ ในบทที่ 11 และ “l’aube” “l’aurore” (แสงเงินแสงทอง) ในบทที่ 15 ซึ่งสื่อความหมายในทางเดียวกันคือเวลาอย่างรุ่งตอกร้ายให้เห็นถึงการเคลื่อนคล้อยของกาลเวลาจากกลางคืนไปสู่รุ่งอรุณและสู่...

แม้จะตระหนักว่าสรรพสิ่งย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่ “ตัวฉัน” ก็อดที่จะเสียดายไม่ได้ที่ความเยาว์วัยของบุตรสาวสูญหายไปกับกาลเวลา (บทที่ 16)

“plus qu’après toi je pleure après ta jeunesse”
 พ่อเสียดายวัยเยาว์ของเจ้ากว่าเจ้านัก

ในยามชราผู้เป็นบิดาย่อมอาลัยอาวรณ์ความอ่อนหวานน่ารักช่างฉอเลาะของบุตรน้อยและฉวีลาเสียงใส ๆ ที่ออกอ่อนขอโอบกอดบิดา

“papa est-ce que je peux faire un câlin avec toi ?”
 “พ่อจ๋า ลูกขอกอดพ่อหน่อยได้ไหม”

การใช้สัญลักษณ์แสดงคำพูดของบุตรสาวโดยตรงในบทที่ 18 ยิ่งตอกย้ำการสูญเสียสิ่งที่โหยหามากยิ่งขึ้นเพราะคำพูดที่ยกมานั้นเป็นได้ก็แต่เพียงเสียงสะท้อนที่อยู่ในความทรงจำเท่านั้น ท้ายที่สุด “ตัวฉัน” ก็ต้องยอมรับว่า “แม่หนูน้อยผู้มีวงแขนอันอ่อนโยน” (“petite fille aux bras si doux”) ได้หายไปกับกาลเวลาแล้ว บทกวีจบลงด้วยคำ ๆ เดียวว่า “สูญหาย” (“perdue”) ซึ่งอาจใช้ขยายคำว่า “petite fille” (บทที่ 17) หรือ “ta jeunesse” (บทที่ 16) ก็ได้สิ่งที่สูญหายไปไม่ใช่เพียงแต่เด็กหญิงเล็ก ๆ เท่านั้น ความเยาว์วัยสดใสของเธอที่เคยทำให้บิดาชื่นใจก็พลอยสูญหายไปด้วย

น่าสังเกตว่า “froidement” (บทที่ 14) และ “perdue” (บทที่ 20) ต่างปรากฏอยู่ในใจกลางบทและแต่ละคำประกอบกันเป็น 1 บท ทั้งสองคำตอกย้ำแก่นเรื่องของบทกวีคือกาลเวลาไม่ปราณีใคร “ในความกว้างใหญ่ของห้วงเวลาและพื้นที่” หลายสิ่งหลายอย่าง “สูญหาย” ไป “อย่างเย็นเยือก”

III.

I je vis heureux entre ma solitude et mes femmes
 je vis heureux entre le soleil et la pluie
 entre la mer et les sommets
 la liberté et la pauvreté sans misère

- 5 que je vis heureux entre mon toit à réparer et mes
[livres à écrire
entre l'agir et le non-faire que je vis heureux !
- II sans eau au robinet sans gaz sans électricité sans téléphone
sans voiture sans revenus à déclarer ni impôts à payer
sans allocations familiales ni chômage sans assurances vie ni
[mort
- III 10 que je vis heureux sans et avec tous
seul avec le Plus-Grand-Que-Moi-Même
- III alors violemment désespéré jeune déjà
je n'étais quand même pas sans me douter
que j'avais cette profonde vocation du bonheur¹²
- 1 ฉันอยู่อย่างมีความสุขท่ามกลางความสันโดษและผู้หญิงของฉัน
ฉันอยู่อย่างมีความสุขท่ามกลางแสงแดดและสายฝน
ท่ามกลางท้องทะเลและยอดเขา
อิสรภาพและความยากแค้นที่ไม่มีความทุกข์ร้อน
- 5 ฉันอยู่อย่างแสนจะเป็นสุขท่ามกลางหลังคาบ้านที่ต้องซ่อมและหนังสือ
[ที่ต้องเขียน
ท่ามกลางการกระทำและการไม่กระทำ ฉันอยู่อย่างมีความสุขยิ่งนัก !
ไม่มีน้ำประปา ไม่มีแก๊ส ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีโทรศัพท์
ไม่มีรถยนต์ ไม่มีรายได้ให้ประเมินหรือภาษีให้ชำระ
ไม่มีเงินสงเคราะห์ครอบครัว ไม่มีการว่างงาน ไม่มีการประกันชีวิตหรือความตาย
- III 10 ฉันอยู่อย่างมีความสุขยิ่ง ไม่ว่าจะไม่มีหรือมีผู้คนรอบข้าง
ตามลำพังกับผู้ที่ยิ่งใหญ่กว่าฉัน
- IV ขณะสิ้นหวังประดาตาย เมื่อครั้งเยาว์วัย
กระนั้นฉันก็ไฉจะไม่เฉลียใจ
ว่าฉันมีใจโน้มเอียงอันลึกดำในเรื่องความสุข

บทกวีนี้คล้ายกับบทกวีบทแรกที่ชื่อ “MONS 10 MAI 1978” ในแง่ที่ว่า “ตัวฉัน” ในบทกวี
ตระหนักว่าชีวิตประกอบด้วยสิ่งอันตรงกันข้ามกันและ “ตัวฉัน” ก็ยอมรับชีวิตเช่นที่มันเป็น อย่างไรก็ตามดู
เหมือนบทกวีก็เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินชีวิตด้วยเช่นกัน แม้จะต้องอยู่คนเดียวตามลำพังในที่ห่างไกล
ความเจริญและแม้จะไม่มีเรื่องอันวุ่นวายความสะเทวใด ๆ ความรู้เท่าทันความจริงแห่งชีวิตก็ทำให้ “ตัวฉัน”
อยู่ได้อย่างมีความสุขในทุกสถานการณ์ ในขณะที่บทกวี “MONS 10 MAI 1978” เน้นการอยู่ร่วมกับ
(“je vis avec”) สรรพสิ่งด้วยความรัก บทกวีบทนี้จะเน้นการอยู่อย่างมีความสุข (“je vis heureux”) ท่ามกลางสิ่งอันตรงกันข้ามและท่ามกลางความมีกับไม่มี

¹² Né nu, op., p. 66.

บทกวีมี 14 บทแบบ 'sonnet'¹³ แต่นอกจากจำนวนบทที่เท่ากันและการใช้บทสุดท้ายเป็นบทสรุปแล้ว ปีกาไม่ได้ทำตามกฎของ 'sonnet' เลย บทกวีแบ่งเป็น 4 ตอนใหญ่ ๆ ตอนที่ I จากบทที่ 1-6 ตอนที่ II จากบทที่ 7-9 ตอนที่ III จากบทที่ 10-11 และตอนที่ IV จากบทที่ 12-14

ในตอน I ปีกาซ้ำข้อความ "Je vis heureux" 4 ครั้งและซ้ำคำว่า "entre" ถึง 5 ครั้งเพื่อเน้นให้ถึงการ "อยู่อย่างมีความสุข" ของ "ตัวฉัน" ท่ามกลางสรรพสิ่ง ไม่ว่าจะเป็น "ความสันโดษและผู้หญิง" "แสงแดดและสายฝน" "ท้องทะเลและยอดเขา" "อิสรภาพและความยากแค้น" "หลังคาบ้านที่ต้องซ่อมและหนังสือที่ต้องเขียน" และท่ามกลาง "การกระทำและการไม่กระทำ"

"Je vis heureux entre ma solitude et mes femmes
je vis heureux entre le soleil et la pluie
entre la mer et les sommets
la liberté et la pauvreté sans misère
que je vis heureux entre mon toit à réparer et mes
[liveres à écrire
entre l'agir et le non-faire que je vis heureux!"]

บทกวีตอนที่ II เต็มไปด้วยการเรียงรายชื่อ (énumération) สิ่งอำนวยความสะดวกที่ "ตัวฉัน" ไม่มี เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา แก๊ส รถยนต์ และโทรทัศน์ และสิ่งที่คุณคนในวิถีชีวิตสมัยใหม่มีแต่ "ตัวฉัน" ไม่มีได้แก่ รายได้ที่ต้องประเมิน ภาษีที่ต้องชำระ เงินสงเคราะห์ครอบครัว การว่างงานและการประกันชีวิต หรือความตาย

"sans eau au robinet sans gaz sans électricité sans téléphone"
sans voiture sans revenus à déclarer ni impôts à payer
sans allocations familiales ni chômage sans assurances vie ni
[mort"]

บทกวีตอนนี้มีการซ้ำคำว่า "sans" (ไม่มี) 8 ครั้งและ "ni" อีก 2 ครั้งเพื่อย้ำว่า "ตัวฉัน" อยู่ได้และอยู่อย่างมีความสุขโดยไม่มีสิ่งเหล่านี้และในบทที่ 10 "ตัวฉัน" ก็ยืนยันว่า

"que je vis heureux sans et avec tous"
ฉันอยู่อย่างมีความสุขยิ่ง ไม่ว่าจะไม่มีหรือมีผู้คนรอบข้าง

ในบทที่ 9 ปีกาใช้ข้อความว่า "sans assurances vie ni mort" ซึ่งอาจตีความได้ว่า "ตัวฉัน" อยู่โดยไม่มี "การประกันชีวิต" (assurances vie) หรือ "การประกันความตาย" (assurances mort) อย่างไรก็ตาม คำว่า "assurances" อาจแปลว่า "ความแน่นอนในตัวเอง, ความมั่นใจ, หลักประกัน" ก็ได้ฉะนั้น "sans assurances vie ni mort" ก็อาจตีความได้อีกอย่างว่า "ชีวิตและความตายไม่มีหลักประกันหรือไม่มีแน่นอนในตัวเอง" ข้อความในตอนนี้จึงย้ำให้เห็นสัจธรรมของการอยู่อย่างไม่มีอะไรจริง ๆ (dépouillement) นอกจากตัวตนเปล่า ๆ (nu) การนำ "vie" และ "mort" มาคู่ขนานกันในบท

¹³ บทกวีแบบ 'sonnet' ปกติจะแบ่งเป็น 4 บท สองบทแรกมี 4 บทและสองบทหลังมี 3 บท 'sonnet' มีแบบแผนการสัมผัสคือ ABBA ABBA CCD EDE หรือ EED

ที่ 9 แสดงให้เห็นว่าชีวิตและความตายไม่ใช่สิ่งที่ตรงข้ามกันโดยสิ้นเชิง¹⁴ แต่เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด¹⁵ หนึ่ง สิ่งที่เรียกกันว่า “การประกันชีวิต” นั้นเป็น “ironie” เพราะไม่มีใครประกันได้ว่าผู้เอาประกันจะไม่ตาย ที่จริง น่าจะเรียกว่า “การประกันความตาย” มากกว่า เพราะบริษัทประกันจะจ่ายเบี้ยประกันชีวิตให้ก็ต่อเมื่อแน่ใจ (assuré) ว่าผู้เอาประกันได้เสียชีวิตแล้วจริง ๆ

ตอนท้ายสุด บทกวีกล่าวถึงพรสวรรค์ของ “ตัวฉัน” ในการหาความสุขใส่ตัวตั้งแต่เยาว์วัย แม้ขณะอยู่ในภาวะที่ท้อแท้สิ้นหวังจนสุดจะทน แต่ “ตัวฉัน” ก็ยังเชื่อมั่นว่าตัวเองจะมีความสุข ในยามนี้เมื่อภวีเข้าใจชีวิตและโลกมากขึ้น¹⁶ และค้นพบหนทางชีวิตของตนเอง เขาจึงอยู่ไปตามกระแสโลกและจักรวาล¹⁷ (“Le Grand Tout”) แม้จะอยู่คนเดียวเขาก็ไม่เหงาแต่กลับเป็นโอกาสให้พิจารณาตนเอง¹⁸ เข้าใจตนเอง เข้าใจโลกและชีวิต สามารถอยู่ได้อย่างมีความสุขและกลมกลืนกับโลกและจักรวาล

“que je suis heureux [...] seul avec le Plus-Grand-Que-Moi-Même”

ตอนที่ III เป็นตอนที่สั้นที่สุดและมีเพียงสองบาทเท่านั้น แต่นับเป็นแก่นเรื่องสำคัญของบทกวี ปีกาสรูปความเช่นเดียวกับที่เขาได้สรุปไว้ในบทกวีอีกบทหนึ่งในหนังสือรวมบทกวีเล่มเดียวกันว่า

“Je n’ai rien d’ autre à faire que de Te suivre¹⁹”

IV

TU ES

- I un objet utile moins que
l’âne évidemment pensait ton père
Toute la ville t’a aimée
tu en as rendu quelques-uns contents
- 5 et comme on dit
il n’y a que les trains qui ne te soient pas passés dessus
Et moi à ton tour je me rendis heureux
pendant que presque timidement
tu te vendais pour un amour parfois exceptionnel
- 10 notre petite putain bougnoule
dans un bordel de Béchar
- II où es-tu maintenant
et que t’a fait le Monde ?

¹⁴ แนวคิดนี้เหมือนกับแนวคิดของเดอเกียที่ว่าสิ่งที่เหมือนกันจะรวมกันในความแตกต่าง (Dis-jonction) เดอเกียยังอุปมาอุปไมยความรักก็คือความรักเกลียด (“l’amour est l’amour haine”)

¹⁵ ในชีวิตจริง เซลล์ของเราเกิดและตายทุก ๆ วินาที ความตายและชีวิตจึงสัมพันธ์กันเป็นวัฏจักร

¹⁶ ปีกาเขียนบทกวีใน Né nu ระหว่างปี ค.ศ. 1974–1983 เมื่ออายุระหว่าง 34–43 ปี

¹⁷ Sur la page..., op. cit., p. 75.

¹⁸ “regarde à l’intérieur de toi” (Né nu, op. cit., p. 69.)

¹⁹ Né nu, op. cit., p. 70.

เธอก็คือ

วัตถุที่มีคุณประโยชน์น้อยกว่า

ลา อย่างแน่นอน พ่อของเธอคิด

ทั้งเมืองได้ร่วมรักกับเธอ

เธอทำให้หลายคนพึงพอใจ

5 และดังเช่นที่กล่าวกัน

มีเพียงรถไฟเท่านั้นที่ไม่ได้ทับริ่งเธอ

และฉันก็ได้เป็นสุขมาแล้วกับรอบเอวของเธอ

แม้จะรู้สึกค่อนข้างจะเหนียวอาย

เธอขายตัวเพื่อความรักที่พิเศษในบางครั้ง

10 กระหรี่น้อยสาวอาหรับของเรา

ในห้องแห่งหนึ่งของเมืองเบซาร์

II

บัดนี้ เธออยู่ไหนใด

และโลกได้ทำอะไรกับเธอ

บทกวี “TU ES” รวมอยู่ในหนังสือ Oiseaux Mohicans (1966) ตอนที่เขียนบทกวีในหนังสือเล่มนี้ ปีกากำลังอยู่ในวัยขบถ เขามีความคิดที่รุนแรง ต่อต้านความอยุติธรรมในสังคมและโทษเกลียดความหน้าไหว้หลังหลอกของสังคม บทกวีนี้ต่างจากบทกวีสามบทแรกใน Né nu โดยสิ้นเชิง ในบทกวีนี้ปีกาแสดงความหวังใฝ่ผู้ที่อ่อนแอและถูกสังคมเหยียดหยาม ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเมื่อเขาอายุมากขึ้นและจิตใจสงบมากขึ้น เขามีได้แสดงความหวังใฝ่ผู้ที่ด้อยกว่า แต่ทว่าการแสดงออกและวิธีการช่วยเหลือคนเหล่านั้นสุขุมกว่าและต่างจากเมื่อครั้งเขาอยู่ในวัยหนุ่ม ตอนที่เขาเขียน Né nu เขามุ่งให้ผู้คนมีความสงบทางจิตวิญญาณ เข้าใจตนเองและรักตนเองก่อนเพื่อจะได้เข้าใจผู้อื่นรักผู้อื่นได้ง่ายขึ้น

บทกวีนี้มีน้ำเสียงไม่รุนแรงเหมือนบทกวีอื่น ๆ ใน Oiseaux Mohicans (1966) และ Kilroy was here! (1972) แต่ความรุนแรงซ่อนอยู่ในการประชด (l'ironie) ที่ใช้ประนามสังคมที่ถูกเหยียดหยามโสเภณีทั้ง ๆ ที่ได้รับบริการจากเธอ ที่น่าเศร้าก็คือแม้แต่บิดาของเธอซึ่งได้ประโยชน์จากตัวเธอก็ดูหมิ่นว่าเธอไร้ประโยชน์ยิ่งกว่าลาเสียอีก

“un objet utile moins que

l'âne évidemment pensait ton père”

การใช้คำว่า “évidemment” (แน่ชัด) เป็นการประชดและตำหนิบิดาของเธอที่ไม่ควรประเมินค่าบุตรสาวของตนเช่นนั้น นอกจากนี้การวางตำแหน่งของคำว่า “utile” ก็เป็นการประชดบิดาของเธอเช่นกัน แทนที่ปีกาจะเขียนว่า “un objet moins utile que” เขากลับเขียนว่า “un objet utile moins que” โดยวางคำว่า “utile” หลังคำว่า “objet” ปีกาเห็นว่าโสเภณี “มีประโยชน์” (“objet utile”) มิใช่ไร้ประโยชน์อย่างที่ใคร ๆ พากันคิด

ในเมื่อบิดาของเธอยังดูแคลนเธอถึงขนาดนั้น แล้วคนอื่นเล่าจะหยามเธอขนาดไหน พวกเขาถูกอาชีพเธอและหมิ่นเกียรติเธอว่า

“il n’y a que les trains qui ne te soient pas passés dessus”

มีเพียงรถไฟเท่านั้นที่ไม่ได้ทับร่างเธอ

บทกวีแบ่งเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ ส่วนที่ I จากบาทที่ 1-11 และส่วนที่ II จากบาทที่ 12-13 ในส่วนที่ I ยังแบ่งออกได้เป็นสองส่วนย่อยคือ บาทที่ 1-6 ส่วนหนึ่ง และบาทที่ 7-11 อีกส่วนหนึ่ง บาทที่ 1-6 เป็นการดูถูกเหยียดหยาม แต่บีกาก็แทรกความดีของเธอไว้ในบาทที่ 3 และ 4 ระหว่างคำหมิ่นประมาทของบิดาเธอและบุคคลทั่วไปว่าเธอให้ความเพลิดเพลินแก่คนบางคน

“Toute la ville t’a aimée

tu en as rendu quelques-uns contents”

คนทั้งเมืองได้ร่วมรักกับเธอและหาความสุขจากตัวเธอแต่ก็ยังไม่วายหน้าไหว้หลังหลอกและสบประมาทเธออย่างหยาบคายที่สุด (บาทที่ 5-6) น้ำเสียงในบาทที่ 7-11 เปลี่ยนไปในทางตรงกันข้าม ส่วนนี้กล่าวถึง “ตัวฉัน” แห่งบทกวีที่ได้มาใช้บริการของเธอและชื่นชมกับความสุขที่เธอมอบให้

“Et moi a ton tour je me rendis heureux

pendant que presque timidement”

ในบาทที่ 7 บีกาเล่นคำกับคำว่า “tour” ซึ่งแปลว่า “รอบ” หรือ “รอบสะเวย” ก็ได้ ส่วนหนึ่งที่แปลว่า “ถึงรอบของฉัน” หรือ “ถึงตาของฉัน” โดยปกติเราจะพูดว่า “moi à mon tour” แต่บีกากลับใช้ว่า “moi a ton tour” คำว่า “tour” ในที่นี้จึงสื่อความได้สองนัย คือ เมื่อถึง “รอบของฉัน” เธอก็ทำให้ฉันมีความสุขที่ได้ทอด “รอบสะเวย” ของเธอ นอกจากนี้ วลี “à ton tour” ยังเน้นให้เห็นความสำคัญของ “เธอ” ผู้นั้นอีกด้วย เพราะเธอ “ฉัน” จึงมีความสุขได้ ประโยคที่ตามมาคือ

“tu te vendais pour un amour parfois exceptionnel”

เธอขายตัวเพื่อความรักที่พิเศษในบางครั้ง

ประโยคดังกล่าวแฝงทัศนคติที่ดีที่ “ตัวฉัน” มีต่อเธอ ในสายตาของ “ตัวฉัน” เธอมีศักดิ์ศรีของความเป็นคนเพราะเธอยังมีน้ำใจยังมี “ความรักที่พิเศษ” เหมือนคนอื่น ๆ น้ำเสียงของ “ตัวฉัน” แสดงถึงความขบขันระคนความเห็นใจและเศร้าใจ โดยเฉพาะในสองบาทสุดท้ายของส่วนที่ I

“notre petite putain bougnoule

dans un bordel de Béchar²⁰”

คำว่า “petite” แฝงความเอ็นดูและเห็นใจ ในความเป็นจริง รูปร่างของเธออาจจะเล็กแต่กับกระนั้นเธอก็สามารถให้ “un amour exceptionnel” ได้ และนี่คือสิ่งที่ดีที่เธอให้กับมนุษย์หลาย ๆ คน

ตอนที่ II เป็นคำถามเชิงโวหารที่ทิ้งท้ายไว้เพื่อประนามสังคมที่อยู่ติดกรรมต่อ “(cette) petite putain” ดังนี้

“où-es-tu maintenant

et que t’a fait le Monde ?”

กวีไม่ได้ใช้น้ำเสียงกริ้วกราดแต่เต็มไปด้วยความเศร้าเสียใจที่ไม่ทราบชะตากรรมของเธอ ไม่ทราบว่าเธออยู่ที่ไหน เป็นตายร้ายดีอย่างไร สังคมและโลกได้ทำอย่างไรกับเธอ แต่ที่คับข้องใจยิ่งกว่าคือเขาทำอะไรเพื่อเธอไม่ได้

²⁰ Béchar เป็นเมืองทางตอนใต้ของอัลเจียร์ (Algérie)

V.

Mon cher grand-père	I
J'apprends en une ville du Danemark	
--où je vis--	II
que tu viens de mourir	III
dans ta maison de Provence	
	5
avant de ne plus jamais parler de toi	IV
qui n'étais qu'un parmi tant d'autres	
rescapé par hasard	
plein d'erreurs et de grand âge	
mais parce que nous étions NOUS	V
cela nous intéresse	11
Mon cher grand-père je ne sais que to dire	VI
condoléances ou félicitations	
je ne peux même prononcer d'adieu	
n'y croyant plus depuis belle lurette	15
mais parce que nous étions nous (ayant vécu)	
deux parmi tant d'autres	VII
cela nous intéresse	
permets-moi pour cette fois encore	VIII
d'attendrir sur mon égoïsme	20
	IX
et de penser à toi	
(passé et sur l'autre bord) :	
<i>Kilroy</i> ²¹	

²¹ Kilroy was here! in *Né nu*[...], op. cit., p. 145-146.

	คุณตาที่รัก	I
	ผมทราบข่าว ที่เมืองแห่งหนึ่งในประเทศเดนมาร์ก	
ที่ที่ผมมีชีวิตอยู่		II
	ว่าคุณตาเพิ่งจากโลกนี้ไป	III
	ที่บ้านในแคว้นโปรว็องซ์	
		5
	ก่อนที่จะไม่พุดถึงคุณตาอีกต่อไป	IV
	ผู้ซึ่งเป็นเพียงคนหนึ่งในอีกหลาย ๆ คน	
	ที่รอดชีวิตมาได้โดยบังเอิญ	
	เต็มไปด้วยข้อผิดพลาดและวัยอันสูงยิ่ง	
	แต่เพราะเราเคยเป็นเรา	V
	สิ่งนั้นจึงเป็นที่สนใจของเรา	11
คุณตาที่รัก ผมไม่ทราบว่าจะกล่าวกับคุณตาอย่างไรดี		VI
ขอแสดงความเสียใจหรือขอแสดงความยินดี		
ผมไม่อาจกล่าวแม้คำอำลา ²²		
ผมไม่เชื่อเรื่องนี้กันใจแล้ว		15
แต่เพราะเราเคยเป็นเรา (ที่ได้ใช้ชีวิตมาแล้ว)		VII
สองคนท่ามกลางคนอื่น ๆ อีกมากมาย		
สิ่งนั้นจึงเป็นที่สนใจของเรา		
โปรดอนุญาตผมครั้งนี้อีกครั้ง		VII
ให้ผมเห็นใจกับความเห็นแก่ตัวของผม		
และให้ผมคิดถึงคุณตา		IX
(ผู้ได้จากไปและอยู่พักโน้นแล้ว)		
กิตติรอย		

²² คำว่า "adieu" ปกติเป็นคำอำลา ใช้กับการลาที่จะไม่พบกันอีก คำนี้มาจากคำว่า "à dieu" ซึ่งเป็นการอวยพรให้ผู้ตายไปสู่อ้อมกอดของพระผู้เป็นเจ้าบนสวรรค์ แต่ก็ไม่เชื่อในเรื่องพระเจ้าจึงไม่สามารถกล่าวคำนี้ได้

บทกวีนี้เขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1965 เมื่อปีกาเป็นอาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศสอยู่ที่สวีเดน บทกวีนี้รวมอยู่ในหนังสือรวมบทกวีชื่อ *Kilroy was here!* (1972) เขาเขียนบทกวีนี้เพราะมีบางสิ่งบางอย่างที่คุณตาจะเสียชีวิตในระหว่างที่เขาอยู่ต่างแดนและไม่มีโอกาสได้ดูใจผู้ที่จากไป เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ให้คุณตาปีกาเขียนบทกวีขึ้นโดยสมมติว่าคุณตาของเขาได้เสียชีวิตไปแล้ว²³

ในบทกวีนี้กวีไม่ทราบว่าจะเสียใจหรือดีใจกับการตายของคุณตา ปีกาเองไม่เชื่อในพระเจ้า²⁴ เขาจึงไม่เชื่อว่าคุณตาจะได้ไปสวรรค์ ทั้งกวี ผู้อ่าน และมนุษย์ร่วมโลก (“NOUS” ในบาทที่ 10) สนใจเรื่องการตายของคุณตาเพราะทุกคนต้องตายด้วยกันทั้งสิ้น คุณตาซึ่งรอดตายมาได้จากมหาสงครามโลกทั้งสองครั้งก็ยังคงตายในที่สุด

“qui n’étais qu’un parmi tant d’autres
rescapé par harsard”

แน่นอนการที่ “ฉัน” แห่งบทกวีห่วงใยในการตายของคุณตาก็เพราะ “ฉัน” รักคุณตามาก (ปีกามีความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นกับบิดามารดาของเขา) แต่ “ฉัน” ก็ยอมรับว่าความสนใจนั้นเกิดจากความเห็นแก่ตัวด้วย เพราะการตายของคุณตาทำให้เขานึกถึงการตายของตนเองในอนาคต

“permets-moi pour cette fois encore
d’attendrir sur mon égoïsme”

อย่างไรก็ตาม กวีก็ได้ย้ำให้เห็นว่าความตายเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทุกคน “เพราะเราเป็นเรา” ซึ่งต้องตายด้วยกันทุกคน เราจึงต้องสังวรณเรื่องความตาย

“mais parce que nous étions NOUS
cela nous intéresse”

[...]

mais parce que nous étions nous (ayant vécu)
deux parmi tant d’autres

cela nous intéresse” (บาทที่ 10-11 และ 16-18)

บาทที่ 16-17 มีคำอธิบายเพิ่มเติมในวงเล็บว่าเราสองคน ก็เหมือนกับคนอื่น ๆ ที่ได้ใช้ชีวิตมาแล้ว [(ayant vécu) deux parmi tant d’autres] วลี “deux parmi tant d’autres” ในบาทที่ 16 นี้ซ้ำกับวลีในบาทที่ 7 ที่กล่าวถึงคุณตาว่าเป็นหนึ่งในบรรดาผู้คนที่รอดมาได้จากสงคราม “un parmi tant d’autres” ทั้ง “un” ในบาทที่ 7 และ “deux” ในบาทที่ 17 ต่างก็คือ “NOUS” ซึ่งในท้ายที่สุดก็ร่วมชะตากรรมเดียวกันคือต่างต้องตาย

การวางรูปแบบของบทกวีบทนี้ต่างกับบทกวีอื่น ๆ ทั้งหมดแต่ก็เหมาะสมกับเนื้อหาที่สุด ผู้อ่านจะเห็นว่าขอบบรรทัดของแต่ละบาทจะอยู่ทางด้านขวาแทนที่จะอยู่ทางด้านซ้ายตามปกติ ยกเว้นบาทที่ 3 “--où je vis--” เพียงบาทเดียวที่อยู่ชิดขอบซ้าย ทั้งนี้เพราะตามเทพปกรณัมกรีกโบราณคนที่ตายไปแล้ว

²³ คุณตาของปีกาเสียชีวิตในอีก 15 ปีต่อมาในปี ค.ศ. 1980 ในขณะที่เขาเป็นอาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศสที่อัลเจเรีย (Algérie) ปีกาเล่ากับผู้เขียนว่า “นี่แหละคือชีวิตแต่ก็เป็นความตายด้วย” (“c’est la vie! La mort aussi!”)

²⁴ เช่นเดียวกับเดอเก็ย

จะต้องข้ามฟากแม่น้ำสติกซ์ (Styx) ในยมโลกไปสู่อีกฟากหนึ่ง เนื่องจาก “ตัวฉัน” ยังมีชีวิตอยู่จึงอยู่คนละฟากกับคุณตาที่เสียชีวิตไปแล้ว บทสุดท้ายของบทกวีก็กล่าวถึงคุณตาตามแนวคิดนี้ คุณตาเป็นผู้ที่ “ได้จากไปและอยู่ฟากโน้นแล้ว”

“et de penser à toi
(passé et sur l'autre bord)”

บทกวีนี้ นับเป็นบทกวีที่กล่าวถึงสังขารแห่งชีวิต (และความตาย) ด้วยรูปแบบที่แปลกใหม่และด้วยความเข้าใจในเงื่อนไขของชีวิตมนุษย์ กวีมิได้ฟูมฟายเสียใจกับการตาย แต่กลับเชิญชวนให้ทุกคนหันมาสำนึกเรื่องความตาย แม้เมื่อยามมีชีวิตอยู่เพราะนี่คือ “C'est la vie! La mort aussi!” นั่นเอง

VI.

- I matin et soir
 bitume et embouteillage
 esclaves du salariat
 *
- เช้าและเย็น
 ยางมะตอยและรถติด
 ทาสของเงินเดือน
- II dans quel état j'erre
 sur les crottoirs
 de la ville?
 *
- เช่นไรฉันเตร่เดิน
 บนทางซี้หมา
 ของมหานคร
- III au bord du canal
 boîtes de bières écrasées
 préservatifs usagés
 *
- ริมคลอง
 กระป๋องเบียร์บุบ
 ถุงยางอนามัยใช้แล้ว
- IV aucun livre
 ne vaudra jamais
 une journée heureuse
 *

ไม่มีหนังสือใด
ถ้าค่าเท่า
หนึ่งวันอันแสนสุข

V “ne pas rajouter
à l’injustice du monde
suffit!”

*

อย่าเติม
ความยุติธรรมให้กับโลก
พอแล้ว!

VI Abed a dit:
“quand la tristesse se présente
accueille la tristesse”

*

อาเบ็ตเคยกล่าวว่า
“เมื่อความเศร้าปรากฏ
จงต้อนรับความเศร้า”

VII à gauche le vent frais
côté droit
le soleil chaud

*

ทางซ้ายลมโชยเย็น
ทางขวา
ดวงอาทิตย์ร้อนผ่าว

VIII je fais un détour
pour ne pas déranger
un moineau picorant²⁵

*

ฉันเดินอ้อม
เพื่อจะไม่รบกวน
นกกระจอกที่จิกอาหารอยู่

²⁵ Daniel Biga, *La chasse au Haïku*, Les éditions du chat qui tousse, 1998, p. 3, 4, 7, 9, 20, 27.

ช่วงเวลาระหว่างปี ค.ศ. 1980-1985 เป็นช่วงเวลาที่ปีกาสนใจกวีนิพนธ์แบบไฮกุของญี่ปุ่นมาก กวีนิพนธ์ไฮกุจะมี 3 บาท ประกอบด้วย 17 พยางค์และจะต้องมีคำหรือกลุ่มคำที่บอกลถึงฤดูกาล อย่างไรก็ตาม ปีกาไม่ได้ทำตามกฎของไฮกุ เขาเพียงแต่เลียนแบบเท่านั้น บทกวีของเขาจะมี 3 บาทและแต่ละบาทจะไม่ยาวนานนัก

เนื้อหาของบทกวีก็กล่าวถึงสิ่งรอบตัวที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของกวี สิ่งที่คุณเล็กน้อยไร้ค่า เช่น นกกระจอก หรือสิ่งสกปรก และเป็นส่วนหนึ่งของภาวะมลพิษ เช่น มูลสุนัข กระจังเบียร์บูบู้บี้ ดุจยางอนามัยที่ใช้แล้ว รวมทั้งสภาพการจราจรที่ติดขัด ล้วนถูกนำมาเป็นวัสดุในบทกวี บทกวีที่คัดเลือกมานี้สะท้อนให้เห็นความละเอียดอ่อนและความช่างสังเกตของกวี ลักษณะเด่นของบทกวีที่แต่งเลียนแบบไฮกุนี้คือ กระทัดรัดและเรียบง่าย คล้ายการจดบันทึกเหตุการณ์ประจำวันลงในสมุดบันทึกโดยไม่มีกรแต่งเติม ประหนึ่งว่ากวีนิพนธ์เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับทุกสิ่งที่เกิดขึ้น (“La poésie naît avec ce qui vient”) หรือเป็นกวีนิพนธ์ที่เกิดขึ้นฉับพลัน ณ วินาทีนั้น (“La poésie de l’instant”²⁶) ผู้อ่านจะรู้สึกเหมือนได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ในสถานที่หรือในความคิดของกวี หรืออยู่ต่อหน้ากวีเมื่อเขาพูดแสดงความคิดเห็นในแต่ละบทกวี แต่ละฉากแต่ละเรื่องผ่านเข้ามาอย่างรวดเร็ว ความงามของบทกวีเหล่านี้อยู่ที่ความเรียบง่ายแต่ลึกซึ้งกินใจและจังหวะที่มีชีวิตชีวา

ในที่นี้ผู้เขียนจะไม่วิเคราะห์วิจารณ์บทกวีเหล่านี้มากนัก (ยกเว้นบทกวีบทที่ VII และ VIII) เพราะแต่ละบทมีความชัดเจนในตัวเอง ผู้เขียนอยากให้ผู้อ่านติดตามกวีไปดูสิ่งต่าง ๆ ในเมือง ในธรรมชาติและฟังความคิดเห็นของกวีมากกว่า บทที่ VII สะท้อนให้เห็นความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในชีวิตและโลกว่าสรรพสิ่งย่อมประกอบด้วยสิ่งอันตรงกันข้าม ชีวิตย่อมมีทั้งร้อนทั้งหนาว มีทุกข์ได้ก็ต้องมีสุขได้เช่นกัน ส่วนบทที่ VIII นั้นสะท้อนให้เห็นความเคารพและเอื้ออาทรในชีวิตอื่น²⁷ “ตัวฉัน” ยินยอมเดินอ้อมเพราะไม่ต้องการรบกวนนกกระจอกน้อยที่กำลังกินอาหารอยู่ การกระทำนี้แม้ดูเหมือนเป็นสิ่งเล็กน้อยไม่สลักสำคัญประการใด แต่แท้ที่จริงเป็นการปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมโลกด้วยความเมตตาปรานีน่าชื่นชมยิ่ง ในสภาพปัจจุบันที่มนุษย์เบียดเบียนมนุษย์ เบียดเบียนธรรมชาติและเพื่อนร่วมโลกอย่างไม่ยั้งสิ้นสุด บทกวีนี้จึงเป็นการเชิญชวนให้ทุกคนหยุดคิด และหันกลับมาเพ่งพินิจการกระทำของตน เพื่อความอยู่รอดของชีวิตตนเอง ชีวิตผู้อื่นและของโลก

²⁶ Daniel Biga, *Stations du chemin*, Le Dé Bleu, 1990, p. 36.

²⁷ อิทธิพลของปรัชญาตะวันออกที่ปีกาสนใจมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 70 แล้ว

หมายเหตุ : ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีรายนามต่อไปนี้ด้วยความจริงใจ

- ศ. ดร.เจตนา นาควัชระ หัวหน้าโครงการวิจัย “กวีนิพนธ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย : ประสบการณ์จากวรรณคดีไทย อังกฤษ ฝรั่งเศสและเยอรมัน” ของสกว. หากไม่มีโครงการนี้ก็คงไม่มีบทความนี้แน่นอน
- ศาสตราจารย์มิเชล เดอกีย์ (Michel Deguy) ผู้ซึ่งผู้เขียนถือว่าเป็น “ครู” ท่านได้ให้ผู้เขียนพบหลายครั้งที่ปารีส เพื่อพูดคุยปรึกษาและถามปัญหาเกี่ยวกับงานกวีนิพนธ์ของท่าน
- กวีดาเนียล บีกา (Daniel Biga) ซึ่งได้สละเวลาให้ผู้เขียนเช่นกันเพื่อพูดคุยและถามปัญหาเกี่ยวกับกวีของท่าน
- ดร.อฉรา วรรณเชษฐ์ หัวหน้ากลุ่มวิจัยกวีนิพนธ์ฝรั่งเศส จากภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ทับแก้ว) ซึ่งเป็นผู้แนะนำให้ผู้เขียนได้รู้จักกับเดอกีย์ บีกาและผลงานของเขาและยังให้คำปรึกษาและกำลังใจอันมีค่ายิ่ง
- ดร.สิริวรรณ จุฬากรณี จากภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาช่วยแปลบทกวีทุกบททำให้ผู้เขียนมีเวลาศึกษบทกวีมากขึ้น
- อาจารย์ชัยเลิศ กิจประเสริฐ จากภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี ที่ได้ช่วยแปลภาษาไทยของผู้เขียน

กิจกรรมประจำปี 2543 “FRANCO-FÊTE EN THAÏLANDE”

ปี 2543 นี้ สมาคมภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยได้จัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมฝรั่งเศสเหมือนกับที่เคยปฏิบัติมา ณ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ระหว่างวันที่ 2-3 ธันวาคม 2543 ตามกำหนดการ ดังนี้

เสาร์ที่ 2 ธันวาคม 2543

- 7.30 – 8.30 น. – ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันประเภทต่าง ๆ ลงทะเบียนพร้อมส่งแบบฟอร์มใบลงทะเบียน (ด้านหลังห้องสมัคร MBA ชั้นล่าง อาคารรวงกาญจนาอนุสรณ์ ด้านซ้าย)
- 9.00 น. – เริ่มการแข่งขันเขียนและอ่านบทความเป็นภาษาฝรั่งเศสตามหัวข้อที่กำหนดให้ (ห้อง 2409 ชั้น 4 อาคาร 2)
- เริ่มการแข่งขันพูดบทสนทนาตามหัวข้อที่กำหนดให้ (ห้อง BC 401 ชั้น 4 อาคารมหาวิทยาลัย)
- เริ่มการแข่งขันวาดภาพ (ชั้น 4 อาคาร 1)
- 9.20 น. – ที่ปรึกษาทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศสและคณะมาถึงบริเวณงาน
- 9.30 น. – พิธีเปิด
- 10.00 น. – เริ่มการแข่งขันประเภทต่าง ๆ
- อนุกรรมการเริ่มให้คะแนนบอร์ดนิทรรศการ โดยแบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา
 - การแข่งขันบรรยายภาพที่กำหนดให้เป็นภาษาฝรั่งเศส (ห้อง 2306 ชั้น 3 อาคาร 2)
 - การแข่งขันตอบปัญหาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศส-ไทย (ห้องประชุมใหญ่ อาคารรวงกาญจนาอนุสรณ์)
 - การแข่งขันตอบปัญหาจากวีดิทัศน์ (ห้อง SOUND LAB ชั้น 2 อาคาร 5)
 - การแข่งขันท่องบทกวีนิพนธ์ภาษาฝรั่งเศส (ชั้น 2 อาคารรวงกาญจนาอนุสรณ์)
 - การแข่งขันร้องเพลงภาษาฝรั่งเศส (อาคารอนุบาล)
- 13.00 น. – เวทีนี้...เพื่อเธอ (เกม, เพลง...)
- หมายเหตุ – การแข่งขันที่ยังไม่เสร็จสิ้นในช่วงเช้าให้ดำเนินการแข่งขันต่อในช่วงบ่าย

PROGRAMME D'ACTIVITÉS 2000
“FRANCO-FÊTE EN THAÏLANDE”
À L'UNIVERSITÉ SAINT JOHN'S
SAMEDI 2 ET DIMANCHE 3 DECEMBRE 2000

SAMEDI 2 DECEMBRE 2000

- 7h30-8h30 – Inscription des participants de différents concours
(Derrière Salle de Cours MBA, Rez-de-chaussée Bât.Ruang, à gauche)
- 9h00 – Concours de présentation d'un texte écrit et oral
(Salle 2409, 4er étage, Bât. 2)
- Concours de la conversation française d'après le thème donné
(Salle BC 401 4e étage Bât. Mahawitthayalai)
- Concours de dessin
(Salle de classe 4e étage Bât. 1)
- 9h20 – Arrivée de M. le Conseiller Culturel, Scientifique et de Coopération,
auprès de l'Ambassade de France en Thaïlande
- 9h30 – Cérémonie d'Ouverture
- 10h00 – Commencement des concours :
- Concours des panneaux “FRANCO - FÊTE EN THAÏLANDE”
 - Concours de présentation d'un texte d'après les photos données
(Salle 2306, 3e étage Bât. 2)
 - Concours des Questions-Réponses sur la connaissance générale
de la France – la Thaïlande
(Salle de Réunion Bâunion Bât. Ruangkanchananusorn)
 - Concours des Questions-Réponses sur les passages des cassettes-
vidéo
(Salle de Labo. 2e étage Bât. 5)
 - Concours de la récitation de poésie française
(Salle au 2e étage Bât. Ruangkanchananusorn)
 - Concours des chansons françaises
(Bât. maternel)
- 13h00 – À VOUS...EN SCÈNE (Jeux, chansons...)
- REMARQUE Les concours qui ne se terminent pas dans la matinée, seront
continués l'après-midi

รายงานการจัดบอร์ดนิทรรศการ และผลการแข่งขันมีดังต่อไปนี้

DIMANCHE 3 DECEMBRE 2000

- 10h00-13h00 – Spectacles présentés par les écoles participantes
(Salle de Réunion Bât. Ruangkanchananusorn)
- 13h00-14h30 – Pause
- 14h30 – Préparation pour l'accueil de Son Altesse Royale
la Princesse Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra,
la Présidente Honoraire de l'ATPE
- Arrivée de Son Altesse Royale la Princesse Galyani Vadhana Krom
Luang Naradhiwas Rajanagarindra
 - La Princesse visite l'exposition
 - Musique et chansons de l'orchestre Saint John's
 - Représentations présentées par des lauréats
 - Remise des prix aux gagnants par Son Altesse Royale la Princesse
Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra
- 16h30 – Réception (Bâtiment Mansion)

	2543 1. บอร์ดนิทรรศการ (1) อุดมศึกษา	
รางวัล	สถาบัน	
ยอดเยี่ยม	-	
1	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	
2	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
3	-	
ชมเชย	สถาบันราชภัฏพระนคร	
ชมเชย	สถาบันราชภัฏจันทรเกษม	
	2543 1. บอร์ดนิทรรศการ (2) มัธยมศึกษา	
รางวัล	สถาบัน	
ยอดเยี่ยม	โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย	
1	โรงเรียนสตรีวัดระฆัง	
2	โรงเรียนศรีราชา	
3	โรงเรียนบางกะปิ	
ชมเชย	โรงเรียนวัดสระเกษ	
ชมเชย	โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย	
ชมเชย	โรงเรียนพรตพิทยพยัต	
	2543 2. เขียนบรรยายภาพเป็นภาษาฝรั่งเศส (1) อุดมศึกษา	
รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
1	นายปริญญา เสถียรปภิรณกรณ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2543

2. เขียนบรรยายภาพเป็นภาษาฝรั่งเศส (2) มัธยมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	นายปิยะชาติ แซ่เล่า	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
1	น.ส. นัฐวรรณ วงษ์ประคู้	โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์
1	น.ส. ศศิธร กิจกอบชัย	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
3	น.ส. รสลินน์ ทวีกิตติกุล	โรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์
ชมเชย	น.ส. นลินี แอนุ่นุ้ย	โรงเรียนระยองวิทยาคม
ชมเชย	น.ส. วาสนี ตุงกะเกษตริน	โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์

2543

3. ตอบปัญหาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ
ประเทศฝรั่งเศส-ไทย

มัธยมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
1	น.ส. อรรวิภา ทรงพัฒนะโยธิน	โรงเรียนสิริรัตนาธร
1	น.ส. จารุณา เลิศสกุลเจริญ	โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
1	น.ส. อภิญญา จิตจาตุรนต์	โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์

2543

4. เขียนและอ่านบทความความเป็นภาษาฝรั่งเศส
ตามหัวข้อที่กำหนดให้

(1) อุดมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	น.ส. รัชณี มีมั่งคั่ง	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
1	น.ส. วศินา อัญชลีสังกาศ	มหาวิทยาลัยศิลปากร

2543 **4. เขียนและอ่านบทความเป็นภาษาฝรั่งเศส**
ตามหัวข้อที่กำหนดให้ (2) มัธยมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	น.ส. เนตรชนก สุฉันทบุตร	โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์
1	น.ส. อุบลวรรณ วงศ์พิทักษ์	โรงเรียนระยองวิทยาคม
2	น.ส. กษิร ชีพเป็นสุข	โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา
3	นายสมภพ ศิริชนานุกุลวงศ์	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
ชมเชย	นายณรงเดช พันธะพุมมี	โรงเรียนนครนายกวิทยาคม
ชมเชย	น.ส. นุ่น เปรมแสง	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
ชมเชย	น.ส. สุพจนา กล้าหาญ	โรงเรียนเบญจมราชาลัยสรณ์ นนทบุรี

2543 **5. ตอบปัญหาจากวิทัศน** (1) อุดมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	-	-
1	นายวัฒน์รุ่งรงค์ เชมาชีวะกุล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2	น.ส. ชุตติมาภรณ์ เปี่ยมงาม	สถาบันราชภัฏจันทรเกษม

2543 **5. ตอบปัญหาจากวิทัศน** (2) มัธยมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	น.ส. อภัสรา สงวนแก้ว	โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย
1	น.ส. อุทัยวรรณ ทร์พทย์วิย้ง	โรงเรียนสตรีวิทยา 3
2	น.ส. ณัฐวดี แสงศิริรัตนา	โรงเรียนซานตาครุสคอนแวนต์
3	น.ส. กมลรัตน์ กมลนาวิน	โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว
ชมเชย	น.ส. พิมพ์สาย อิศรภักดี	โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์
ชมเชย	น.ส. ณัฐพร กรุณานนทกิจจา	โรงเรียนโยธินบูรณะ
ชมเชย	น.ส. แก้วขวัญ คหะแก้ว	โรงเรียนศึกษานารี

2543

8. วาดภาพ

มัธยมศึกษา

รางวัล	ผู้แข่งขัน	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	น.ส. วัลภา ฉัพพรรณรังษี	โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
1	น.ส. วิภา บุญฤทธิ	โรงเรียนสีกัน (วัดนันทน์อุปถัมภ์)
2	นายไพศาล ศรีเกือกดิน	โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี ราชบุรี
3	น.ส. จิรนนท์ ผ่องสมัย	โรงเรียนราชินีบูรณะ นครปฐม
ชมเชย	นายเอกพงศ์ แผงศรี	โรงเรียนรัตนวิเศษศรี นนทบุรี
ชมเชย	น.ส. พชรภมล เพชรประดับ	โรงเรียนนครนายกวิทยาคม
ชมเชย	นายกาจมนัส แก้วสว่าง	โรงเรียนทอวัง
ชมเชย	น.ส. ชลธิชา ดาวร	โรงเรียนชลกันยานุกูล
ชมเชย	น.ส. นิภาศิริ ทรายดิชกุล	โรงเรียนมารีวิทยา
ชมเชย	น.ส. รัตนา ทรวงเรณู	โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์

2543

9. ร้องเพลงภาษาฝรั่งเศส

หมู่ (1)

รางวัล	สถาบัน	ชื่อเพลง
ยอดเยี่ยม	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	Cantique de Jean Racine
1	โรงเรียนสตรีวิทยา	La maladie d'amour
2	โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ	L'abandon
3	โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์	Il faudra leur dire
ชมเชย	โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์	Les Rois du monde
ชมเชย	โรงเรียนสิริรัตนาร	A la même heure dans deux ans
ชมเชย	โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี	Pendant les vacances

2543

9. ร้องเพลงภาษาฝรั่งเศส

เดี่ยว

รางวัล	ผู้แข่งขัน-ชื่อเพลง	สถาบัน
ยอดเยี่ยม	น.ส. พิมพ์พรณ วงศ์อร่าม (S'il suffisait d'aimer)	โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย
1	น.ส. ศิริทิพย์ หาญประดิษฐ์ (l'envie d'aimer)	โรงเรียนสายน้ำผึ้ง
2	น.ส. นิจนันต์ บุญชีพ (La mémoire d'Abraham)	โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
3	น.ส. รุ่งฤดี อิศมาแอล (Je t'aime)	โรงเรียนบางกะปิ
ชมเชย	นายสุชาติ มานะพลทรัพย์ (Hé Ho)	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
ชมเชย	น.ส. ทนรส มณีรัตน์รุ่งโรจน์ (L'amour existe encore)	โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม
ชมเชย	น.ส. ประภาภรณ์ โรจน์ศิริรัตน์ (Plus je pense à toi)	โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์

รายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2543 สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2543 เวลา 10.45 น.

ณ กรุงเทพมหานครวิทยาลัย

โดย ณัฐสร้อย ลีศิริเสริญ*

มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมจำนวน 93 คน ครอบคลุมประชุมตามข้อบังคับของสมาคมฯ รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ พิณยนิศศาสตร์ อุปนายก ประจำปี 2543-2544 ทำหน้าที่ประธานที่ประชุม ซึ่งสาระสำคัญของการประชุมมีดังต่อไปนี้

วาระที่ 1 รายงานกิจการของสมาคมฯ ในรอบปี 2543

นางสาวณัฐสร้อย ลีศิริเสริญ เลขานุการ *ได้กล่าวรายงานกิจการของสมาคมฯ ในรอบปี 2543 เพื่อให้สมาชิกได้ทราบทั่วกัน ดังนี้

1. งานบริหาร

คณะกรรมการบริหารสมาคมฯ ได้ประชุมเพื่อดำเนินกิจการของสมาคมฯ นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 จนถึงวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี คือวันที่ 17 ตุลาคม 2543 รวมทั้งสิ้น 9 ครั้ง สรุปสาระการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสมาคมฯ ได้ดังนี้

- 1.1 ประชาสัมพันธ์เพื่อหาสมาชิกทั้งประเภทบุคคลและประเภทสถาบัน
- 1.2 จัดทำโครงการของสมาคมฯ ประจำปี 2543
- 1.3 จัดทำโครงการความร่วมมือกับสำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส ปี 2543
- 1.4 จัดทำโครงการความร่วมมือกับสมาคมฝรั่งเศส-ไทย กรุงเทพฯ ปี 2543

2. ทุนประเภทต่าง ๆ

ในรอบปีที่ผ่านมา สมาคมฯ ได้ติดต่อขอทุนประเภทต่าง ๆ เพื่อสมาชิก ดังนี้

2.1 ทุนฤดูใบไม้ผลิ 2000 จำนวน 15 ทุน ระยะเวลา 2 เดือน สำหรับครูที่สอนภาษาฝรั่งเศส เพื่อฝึกอบรมภาษาวัฒนธรรม และวิธีสอนภาษาฝรั่งเศส โดยผู้ได้รับทุนจ่ายค่าเดินทางไป-กลับด้วยตนเอง ผู้ที่ได้รับทุนคือ

ทุนประเภทที่ 1 สำหรับผู้ที่ไม่เคยไปประเทศฝรั่งเศสมาก่อน จำนวน 10 คน คือ

1. นางสาวพรพรรณ ศรีอังกูร	โรงเรียนมัธยมคันพิทยา	กรุงเทพฯ
2. นางสุพรรณิ คุณสงค์	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย-สมบูรณ์ กุลกันยา สงขลา	
3. นางนงมล เพียรเวช	โรงเรียนเซนต์โยเซฟบางนา	สมุทรปราการ
4. นางนงลักษณ์ ศิวะบรรพกุล	โรงเรียนสุราษฎร์ธานี	สุราษฎร์ธานี
5. นางปณิตา กิตติภรณ์กุล	โรงเรียนเบญจมราชูทิศราชบุรี	ราชบุรี
6. นางสาวณิชา จิมสุนทร	โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย	กรุงเทพฯ
7. นางประชุมพร สายเสนา	สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	อยุธยา
8. นางสาวรุ่งรัตน์ วัชรพฤกษ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	กรุงเทพฯ

* เลขานุการ ส.ค.ส.ท. และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ กรุงเทพมหานครวิทยาลัย

9. นางสาวนิภาพรรณ อุดลย์กิตติชัย โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต กรุงเทพฯ
 10. นางสาวเบญจวรรณ เตียววิเศษ โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ สมุทรสาคร

ทุนประเภทที่ 2 สำหรับผู้ที่เคยไปประเทศฝรั่งเศสมาแล้ว จำนวน 5 คน คือ

1. นางสาววีณา อุดจักร โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย เชียงใหม่
 2. นางสาววรรณ จันทรมณฑล โรงเรียนบุญวัฒนา นครราชสีมา
 3. นางสิรินันท์ วงศ์วีรภักษ์ โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพฯ
 4. นางสาววีรวรรณ เลหาภักทรพันธ์ โรงเรียนวัดราชบพิธ กรุงเทพฯ
 5. นางวรรณิ รัตตสัมพันธ์ โรงเรียนศรีบุญยานนท์ นนทบุรี

ผู้ได้รับทุนทั้ง 15 รายนี้ ได้เดินทางไปรับการฝึกอบรม ณ เมือง MONTPELLIER เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2543 โดยไปรับทุน ณ ศูนย์ภาษา IMEF (INSTITUT MEDITERRANE DES ETUDES FRANÇAISES)

อนึ่งการให้ทุนฤดูใบไม้ผลิปี 2000 นี้ นับเป็นปีที่ 21 รวมจำนวนผู้ได้รับทุนประเภทนี้ทั้งสิ้น 535 ราย

2.2 ทุนฝึกอบรม 9 เดือน 2000 จำนวน 2 ทุน ระยะเวลา 9 เดือน สำหรับครูที่สอนภาษาฝรั่งเศส เพื่อฝึกอบรมภาษา วัฒนธรรม และวิธีการสอนภาษาฝรั่งเศส สมาคมฯ ได้จัดสอบคัดเลือกเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2543 ณ ศูนย์ฝึกอบรมครู หน่วยงานนิเทศก์ ภายในบริเวณโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ผู้ได้รับทุน คือ

1. นางนภา เขียวมาศ โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพฯ
 2. นางสมใจ เกตุเรน โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพฯ

ผู้ได้รับทุนทั้ง 2 รายนี้ ได้ออกเดินทางไปรับการฝึกอบรม ณ เมือง GRENOBLE เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 1 ตุลาคม 2543 เวลา 23.10 น. โดยสายการบิน AIR FRANCE เที่ยวบินที่ AF 169

2.3 ทุนเรียนดีวิชาภาษาฝรั่งเศสระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2000 สมาคมฯ ได้รับทุนประเภทนี้จำนวน 5 ทุน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยเป็นนักเรียนส่วนกลาง 2 ทุน และนักเรียนในส่วนภูมิภาค 3 ทุน ระยะเวลา 1 เดือน สมาคมฯ ได้จัดสอบข้อเขียนเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2543 และสอบสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2543 ณ ศูนย์ฝึกอบรมครู หน่วยงานนิเทศก์ ภายในบริเวณโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ผู้ได้รับทุน คือ

1. นางสาวลัสพรรณ ศิริอารยา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพฯ
 2. นายจิรเดช มหาวรรณกิจ โรงเรียนหอวัง กรุงเทพฯ
 3. นางสาวณัฐวรรณ ศรีไทยเทวา โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ นครสวรรค์
 4. นายทัตพล สีห์พิทักษ์เกียรติ โรงเรียนปรินส์รอยัลวิทยาลัย เชียงใหม่
 5. นางสาวสุกฤดา อานนท์ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย สงขลา

ผู้ได้รับทุนทั้ง 5 รายนี้ ได้ออกเดินทางไปเมือง TOURS เมื่อวันที่เสาร์ที่ 30 กันยายน 2543 เวลา 23.10 น. โดยสายการบิน AIR FRANCE เที่ยวบินที่ AF171 และจะกลับถึงประเทศไทยในวันพุธที่ 1 พฤศจิกายน 2543 เวลา 12.35 น.

2.4 *ทุนเรียนดีวิชาภาษาฝรั่งเศสระดับอุดมศึกษา 2000* สมาคมฯ ได้รับทุนประเภทนี้จำนวน 5 ทุน สมาคมฯ ร่วมกับ BCF ได้จัดสอบคัดเลือกทั้งข้อเขียนและสัมภาษณ์ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 3 พฤษภาคม 2543 ณ ที่ทำการของ BCF ถนนสาทรใต้ ผู้ได้รับทุน คือ

1. นางสาวปวีณา สุภิมารศ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ
2. นางสาวจาวรวรรณ เอื้อกมลเกษม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ
3. นายพิริยะดิศ มานิตย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ
4. นางสาวแหววิภา ศรีบ้าน คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม
5. นางสาวปารมี สุขคร้าม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ

ผู้ได้รับทุนทั้ง 5 รายนี้ ได้ออกเดินทางไปเมือง TOURS พร้อมกับผู้รับทุนในข้อ 2.3

2.5 *ทุนนักเรียนจากงานกิจกรรมประจำปี 2542* จำนวน 3 ทุน นักเรียนซึ่งเป็นผู้แทนของสถาบัน การศึกษาที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมในการแข่งขันประเภทต่าง ๆ ในงานกิจกรรมประจำปี 2542 ได้แก่

1. นายณฤต จันท์จารุ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพฯ
ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมจากการแข่งขันเขียนบรรยายภาพเป็นภาษาฝรั่งเศส
2. นางสาวพร้อมพันธ์ จรัสแสงพิพัฒน์ โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ กรุงเทพฯ
ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมจากการแข่งขันตอบปัญหาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศส-ไทย
3. นางสาวศจีมาศ อานุภาพ โรงเรียนอุดมดรุณี สุโขทัย
ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมจากการแข่งขันเขียนและอ่านบทความเป็นภาษาฝรั่งเศสตามหัวข้อที่ กำหนดให้

ผู้ได้รับทุนทั้ง 3 รายนี้ ได้ออกเดินทางไปเมือง TOURS พร้อมกับผู้ได้รับทุน ข้อ 2.3 และข้อ 2.4

3. การประชุมทางวิชาการและการจัดสัมมนา

ในรอบปี 2543 สมาคมฯ ได้จัดประชุมทางวิชาการและจัดสัมมนา ดังนี้

3.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการใช้ชุดการสอน FREQUENCE JEUNES สมาคมฯ ร่วมกับหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และ BCF ได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการใช้ชุดการสอน FREQUENCE JEUNES เมื่อวันที่ 8-12 พฤษภาคม 2543 ณ โรงแรมสุริวงส์ จังหวัดเชียงใหม่ มีผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 110 คน

3.2 การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “การสอนภาษาฝรั่งเศสด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม” สมาคมฯ ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ BCF ได้จัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การสอนภาษาฝรั่งเศสด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม-2 มิถุนายน 2543 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน 53 คน

3.3 การอบรมภาษาฝรั่งเศสโครงการงานและเทคนิคการสอนด้วยสื่อแผ่นใส สมาคมฯ ได้จัดการอบรมภาษาฝรั่งเศสโครงการงานและเทคนิคการสอนด้วยสื่อแผ่นใส เมื่อวันที่ 16-20 ตุลาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร โดยมีการอบรมจำนวน 100 คน

4. การจัดกิจกรรม

4.1 *กิจกรรมประจำปี 2543* สมาคมฯ ได้กำหนดจัดงานกิจกรรมประจำปี 2543 โดยมีชื่องานว่า "FRANCO-FETE EN THAILANDE" ในวันเสาร์ที่ 2 และวันอาทิตย์ที่ 3 ธันวาคม 2543 ณ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ลาดพร้าว ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่เรียนภาษาฝรั่งเศส ได้แสดงความสามารถทางภาษาฝรั่งเศส และมีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4.2 *กิจกรรมเพื่อสมาชิกประจำปี 2543* สมาคมฯ ได้จัดทัศนศึกษาจังหวัดมหาสารคาม-ขอนแก่น-เลย และเพชรบูรณ์ ระหว่างวันที่ 14-16 มกราคม 2543 มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 98 คน

5. การประสานงานกับหน่วยงานภายในประเทศ

5.1 *การประสานงานกับกรมวิเทศสหการ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ* เพื่อร่วมกันพิจารณาเกี่ยวกับความช่วยเหลือของรัฐบาลฝรั่งเศสในด้านการเรียนการสอน การจัดสรรทุนและความช่วยเหลือด้านเอกสาร ตลอดจนตำราภาษาฝรั่งเศส โดยสมาคมฯ เป็นสื่อกลางจัดการประชุมอนุกรรมการสถาบัน เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ

5.2 *ประสานงานกับหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา* โดยส่งเสริมให้กรรมการบริหารสมาคมฯ ผู้ทรงคุณวุฒิ ไปเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสของกลุ่มโรงเรียนส่วนกลางและเขตการศึกษาต่าง ๆ

5.3 *ประสานงานกับสำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส* เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสทุกระดับ โดยให้ความร่วมมือด้านต่าง ๆ เช่น การสัมมนา การประชุมทางวิชาการ การอบรมครู การจัดสรรทุนประเภทต่าง ๆ

5.4 *ประสานงานกับสมาคมฝรั่งเศส-ไทย กรุงเทพ* เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย-ฝรั่งเศสในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านละครและดนตรี โดยสมาคมฯ ให้ความร่วมมือประชาสัมพันธ์ไปยังสถานศึกษาต่าง ๆ

6. การประสานงานกับหน่วยงานต่างประเทศ

6.1 *ประสานงานกับ FIPF (FEDERATION INTERNATIONALE DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS)* โดยสมัครเป็นสมาชิกของ FIPF เพื่อรับเอกสารเกี่ยวกับการค้นคว้า และความเคลื่อนไหวด้านการสอนภาษาฝรั่งเศสทั่วโลก และนำมาพิมพ์เผยแพร่ในเอกสารของสมาคมฯ รวมทั้งได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมสัมมนาทุกครั้ง

6.2 *การประชุมที่ปารีส* สมาคมฯ ได้มอบหมายให้นางธิดา บุญธรรม คุณหญิงวงจันทร์ พิณ-นิติศาสตร์ และนางสาวนันทา ไกรวิทย์ เป็นผู้แทนของสมาคมฯ ไปร่วมประชุม "Xe CONGRES PARIS 2000" ระหว่างวันที่ 17-21 กรกฎาคม 2543 ณ PALAIS DES CONGRES เมืองปารีส

6.3 *ประสานงานกับ AUPELF (ASSOCIATION DES UNIVERSITES PARTIELLEMENT OU ENTIEREMENT DE LANGUE FRANÇAISE)* โดยส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมเป็นประจำ

6.4 *ประสานงานกับกลุ่ม AMITIES SANS FRONTIERES* เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้สมาชิกมีเพื่อนชาวฝรั่งเศสทางจดหมาย

7. การจัดพิมพ์หนังสือวารสารและจดหมายข่าวสารของสมาคม

7.1 จัดพิมพ์วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ปีละ 2 ฉบับ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ตลอดจนเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฝรั่งเศสและวิชาฝรั่งเศสศึกษา

7.2 จัดพิมพ์จดหมายต่าง ๆ เพื่อแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ไปยังสมาชิกตามโอกาสอันควร

8. กิจกรรมอื่น ๆ

8.1 จัดงานเลี้ยงเนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการให้กับอุปนายกสมาคมฯ และบรรณารักษ์สมาคมฯ สมาคมฯ กำหนดจัดเลี้ยงเนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการให้กับคุณหญิงวงจันทร์ พิณยนิติศาสตร์ อุปนายกสมาคมฯ และนางสาวประภา งานไพโรจน์ บรรณารักษ์สมาคมฯ ในวันที่เสาร์ที่ 28 ตุลาคม 2543 เวลา 19.00 น. ณ โรงแรมสยามซิตี้ ถนนศรีอยุธยา

8.2 จัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2543 สมาคมฯ กำหนดจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2543 ในวันที่อังคารที่ 17 ตุลาคม 2543 เวลา 10.45-12.00 น. ณ กรุงเทพมหานครวิทยาลัย

8.3 จัดปฐมนิเทศผู้ได้รับทุนไปประเทศฝรั่งเศส โดยส่งผู้แทนของสมาคมฯ ไปปฐมนิเทศผู้ได้รับทุนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส เมื่อวันศุกร์ที่ 29 กันยายน 2543 เวลา 9.00-12.00 น. ณ สำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส ถนนสาทรใต้

8.4 จัดให้มีการประเมินผลการรับทุนประเภทต่าง ๆ โดยจัดส่งใบประเมินผลไปให้ผู้รับทุนประเภทต่าง ๆ ได้ประเมินหลังจากกลับจากรับทุนแล้ว และร่วมมือกับสำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส จัดให้มีการประชุมเพื่อประเมินผลผู้ได้รับทุนทุกประเภท

8.5 เปิดให้บริการห้องสมุดแก่สมาชิก ตามนัด

8.6 จัดซื้อหนังสือและวารสาร สำหรับเข้าห้องสมุดและมอบเป็นของขวัญในงานกิจกรรมประจำปี

ต่อมานางสาวสุชาสินี ผลวัฒน์นะ เหมรัญญิก ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับงบดุล และงบรายได้ และค่าใช้จ่าย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 ให้สมาชิกรับรอง ดังนี้

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินฝากธนาคาร	2,824,965.29	บาท
ดอกเบี้ยค้างรับ	<u>30,000.00</u>	
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	2,854,965.29	
เครื่องใช้สำนักงาน (สุทธิจากค่าเสื่อมราคาสะสม 19,213.00 บาท)	2.00	
เงินลงทุนระยะยาว		
ตัวสัญญาใช้เงิน	<u>2,077,859.56</u>	
รวมสินทรัพย์	<u>4,932,826.85</u>	บาท

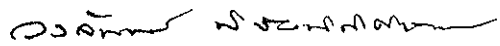
หนี้สินและทุนสะสม

หนี้สินหมุนเวียน		
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย	<u>2,772.82</u>	บาท
ทุนสะสม		
เงินทุนหมุนเวียน		
ยอดยกมา	4,679,490.87	
บวก รายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย 2542	<u>250,563.16</u>	
รวมทุนสะสม	<u>4,930,054.03</u>	
รวมหนี้สินและทุนสะสม	<u>4,932,826.85</u>	บาท

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตา บุญธรรม)

อุปนายก

(รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ พิณยนิติกาศตร์)

อุปนายก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทธาสินี พลวัฒน์)

เหรัญญิก

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
งบรายได้และค่าใช้จ่าย
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2542

รายได้

รายรับค่าสมาชิก	91,500.00	บาท
เงินอุดหนุนจากรัฐบาลฝรั่งเศส	266,031.19	
รายรับจากการจัดงานสมาคม	223,315.00	
ดอกเบียรับ	<u>294,902.98</u>	
รวมรายได้	<u>875,749.17</u>	บาท

ค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายในการจัดงานและจัดสัมมนา	340,428.30
ค่าเช่า ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์	40,977.45
ค่าไปรษณีย์และครุภัณฑ์	82,063.00
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	10,985.75
ค่ารับรองและค่าของขวัญ	59,246.28
ค่าบริจจาคากรกุศล	46,140.00
ค่าสมาชิก FIPF	9,470.28
ค่าภาษีเงินได้	<u>35,874.95</u>
รวมค่าใช้จ่าย	<u>625,186.01</u>

รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย

250,563.16 บาท

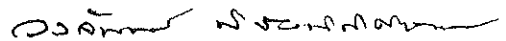
และได้เสนอให้ นางสาววิวัลย์ ภิญโยพนากุล ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทะเบียนเลขที่ 2661 เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของสมาคมฯ ต่อไป สมาชิกในที่ประชุมมีมติเห็นชอบด้วย ต่อมานางสาวไพริน ศิริอังกูร นายทะเบียน ได้แจ้งจำนวนสมาชิกของสมาคมฯ ดังนี้

สมาชิกสามัญตลอดชีพ (สดช.)	740	คน
สมาชิกสามัญรายปี (สรป.)	9	คน
สมาชิกวิสามัญตลอดชีพ (วตช.)	25	คน
สมาชิกสถาบัน (สทบ.)	27	คน
รวมทั้งสิ้น	801	ราย

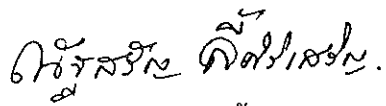
วาระที่ 2 การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสมาคมฯ
"ไม่มีสมาชิกขอแก้ไขข้อบังคับของสมาคมฯ"

วาระที่ 3 เรื่องอื่น ๆ
ไม่มี

ปิดประชุมเวลา 11.45

(รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ พิณยนิติศาสตร์)
ประธานที่ประชุม

(นางสาวนัฐสรณ์ ศิริเสรีญ)
เลขานุการ

จาก...

บรรณาธิการ

วารสาร ส.ค.ส. ฉบับนี้เป็นเล่มที่ 3-4 ของปี 2543 และเป็นฉบับที่ 91-92 โดยนับเรียงมาตั้งแต่เล่มแรกสุดของเรา ถ้านับจำนวนปีที่สมาคมก่อตั้งขึ้นก็เป็นเวลา 23 ปีแล้ว

บทความในฉบับนี้หนักไปทางเรื่องราวโดยตรงเกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศส เริ่มด้วย บทเพลงแห่งภาษาและหัวใจแห่งความรัก ซึ่งตัดบทกลับพันด้วยการปฏิบัติ ต่อด้วย บทเรียนคอมพิวเตอร์และแนะนำทีวีฝรั่งเศสสองท่านอย่างเต็มอิ่ม

เลขาธิการของเราส่งเรื่องกิจกรรมประจำปีกับรายงานการประชุมมาให้สมาชิกได้รับทราบข่าวคราวด้วยค่ะ

พบกันใหม่ปีหน้าะคะ
สิทธา พิณีภูวดล

เล่มล่าสุด! ของ ดร.รุ่ง แก้วแดง

ประกันคุณภาพการศึกษา

ทุกคนทำได้ ไม่ยาก

โดย ดร.รุ่ง แก้วแดง

เพื่อสร้างสรรค์ คุณภาพการศึกษาไทย

- ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
- แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- แนวทางการประกันคุณภาพภายนอก
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
- ยุทธศาสตร์การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ

ครู อาจารย์ ผู้บริหาร นักการศึกษา
มืออาชีพ ต้องอ่าน... **150.-**

แนวคิด แนวปฏิบัติ การประกันคุณภาพการศึกษา ที่ถูกต้อง

หนังสือชุดปฏิรูปการศึกษา

จากประสบการณ์นำมาประยุกต์ใช้พัฒนาสู่การปฏิบัติ

- 1 มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา • สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย 350 /.-
 - การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - การพัฒนาสมรรถภาพสมอง
 - ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้
 - การประกันคุณภาพการศึกษา
- 2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน • สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย 500 /.-
 - 31 กลยุทธ์ของผู้เรียนและจัดการเรียนรู้ของผู้สอน
 - 96 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามกรอบ Multiple Intelligence ใช้ได้ทุกสถานการณ์
- 3 การพัฒนาความสามารถด้านเหตุผล • สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย 125 /.-
 - พัฒนาความสามารถด้านอารมณ์ (Emotional Ability)
 - หรือความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient)
- 4 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ • สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย 245 /.-
 - มุ่งพัฒนาให้มีความคิดใหม่ แนวคิดใหม่ มุมมองใหม่
 - สามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
 - มีความคิดสร้างสรรค์ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5 แผนการสอน ที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง • ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์ 360 /.-
 - แนวทางการเขียน • องค์ประกอบ • ขั้นตอนวิธีการ • แบบฝึกปฏิบัติ

พัฒนาควบคู่ทั้งด้าน E.Q. และ I.Q

วิวัฒนาการ สาราบุษยภรณ์
สถาปนา 2482

216-222 ถนนบำรุงเมือง หน้าสถานีตำรวจสำราญราษฎร์ กรุงเทพฯ 10200
โทร. 0 222 9394 (10 คู่สาย) โทรสาร 0 2225 6556 • 0 2225 6557

เก่ง ดี มีสุข